

Interreg
Greece-Bulgaria
 bestwateruse

European Regional Development Fund

respect water

Project title: Best Water Use
Project acronym: BestU

Deliverable D3.3.1.: Short presentation in English language
Work Package 3: Research on current situation

Contracting authority:

The Project is co-funded by the European Regional Development Fund (ERDF) and national funds of the countries participating in the Cooperation Programme INTERREG V-A "Greece-Bulgaria 2014-2020"

Interreg

Greece-Bulgaria

bestwateruse

European Regional Development Fund

LOCAL SOCIETY STUDY

UNDER BEST WATER USE – BESTU PROJECT

MUNICIPALITY OF BANSKO, BLAGOEVGRAD, BELITSA, KRESNA, RAZLOG, SIMITLI, YAKORUDA

Developed by: Banya Tourist LTD. October 2018

Contracting Authority: Economic development agency Bansko

Interreg

Greece-Bulgaria

 bestwateruse

European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

RESULTS PRESENTATION

„ Study of target groups’ attitude towards the water resources, their conservation, efficient use and management within “Best Water Use” project (BestU acronym), funded under grant agreement B2.6f.05 / 02.10.2017 under the INTERREG V-A Greece - Bulgaria 2014-2020 Programme “

BestU project is implemented with financial support of INTERREG V-A Greece-Bulgaria 2014 – 2020 Programme, co-financed by the European Union through European Regional Development Fund

Interreg

Greece-Bulgaria

bestwateruse

European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

ABOUT

BEST-U project promotes the innovative technologies in order to improve the protection of the environment and the efficient use of water resources and soil protection. Project partners are Anatoliki S.A., GR; Serres Development Agency SA, GR; Economic Development Agency Bansko, BG; Association Eco Neurokop, BG; Economic Development Agency High West Rodopi, BG . The Specific project objective is to enhance water management, by promoting “green behavior” campaigns in the areas of water management,

the implementation of pilot activities mainstreaming existing innovative methods/technologies and the formation of an overall educational policy of the local government.

More specifically BEST-U aims to:

- ❖ Build the capacity of stakeholders and decision makers in the management of water resources
- ❖ Enhance the knowledge and raise awareness of water users, in order to participate in environmental actions more efficiently.
- ❖ Develop educational processes which will promote the comprehensive, systemic and interdisciplinary approach to environmental issues and optimum water management in particular.
- ❖ Create a sense of responsibility, among students and teachers, regarding the environmental protection and sustainable living conditions

INTRODUCTION

Best Water Use Project presents a public study on the attitude of households / farmers / local businesses to the topic "Conservation, rational use and sustainable management of water resources" as an essential element of overall environmental protection in seven municipalities of Blagoevgrad District. The analysis and report are quantitative study result of major accents, problems, opportunities in relation with use of water resource. The survey was prepared by a team of Banya Tourist Ltd. in consultation with representatives of the Employer and the target groups.

42 questions addressed to the target group Citizens / households, 43 key questions to the target group "Farmers" and 39 key questions to the Local Business target group are analyzed in this report. Some of the questions are open and there is no predefined set of answers.

RESPONDENTS

Interviewed respondents number is 150, as follows:

- ❖ 80 households
- ❖ 35 farmers
- ❖ 35 local business representatives

The sample of respondents identified for this study has a planned volume of (150) of which 150 interviews were conducted.

RESULTS: SOCIAL - DEMOGRAPHIC

Mostly men (69%) have participated, with the predominance of farmers and business target groups. The majority (55%) are aged between 31-50 years.

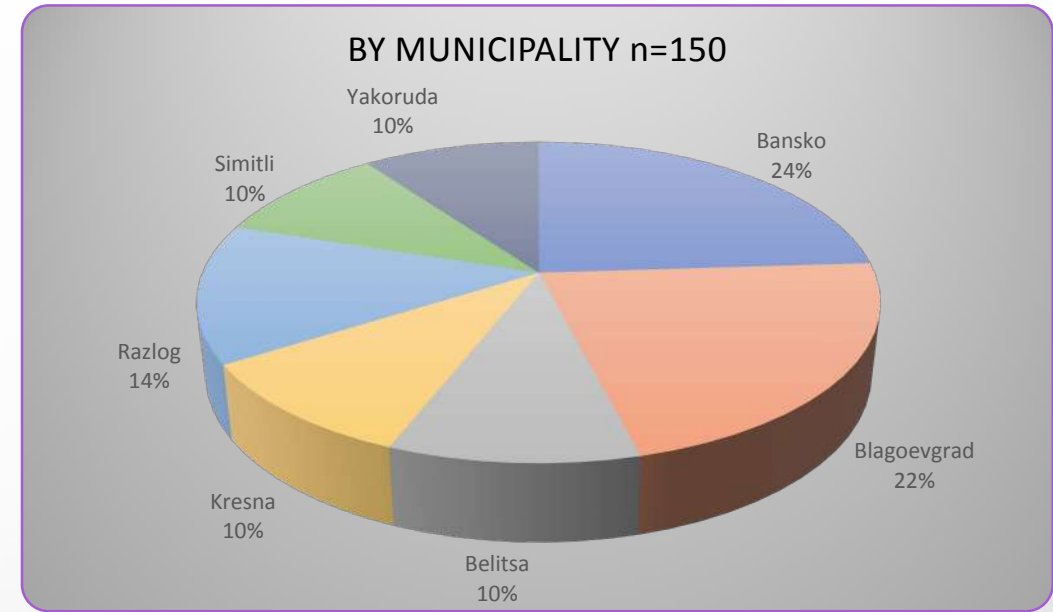
- ❖ Households are represented by 3 (40%) and over 4 (39%) family members, mostly in working-age (80%).

Interviewed farmers are mainly engaged in plant growing (66%) and animal farming (23%).

- ❖ The main representatives of the local business are the tourism, food, trading and wood processing sectors (about 20% each).

Farmers and local businesses are represented equally by each of the seven municipalities.

- ❖ Households from Bansko, Blagoevgrad and Razlog took a more active participation in the poll than the others.

RESULTS: WATER RESOURCES

Households

Households drinks mainly potable water from domestic water supply; 22% drink only bottled.

- ❖ They are not large consumers of drinking water with a consumption below 10m³ / month (32%) and between 10-25m³ / month (43%).

10% are unaware of the monthly volume of drinking water consumption.

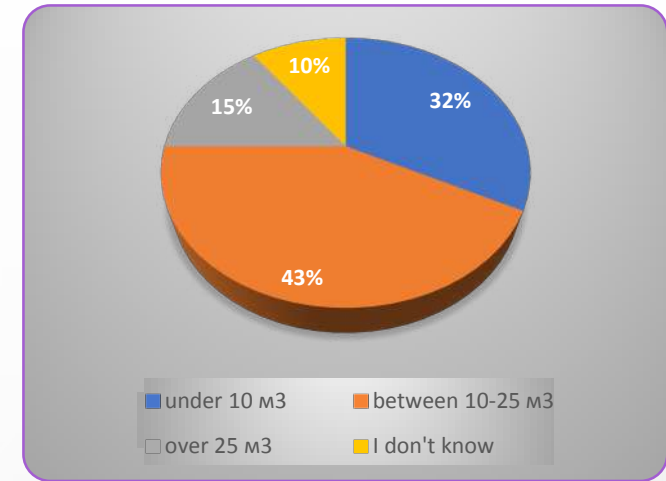
- ❖ One part (17%) experienced difficulties and problems with waste water.

Local business

The average monthly consumption of drinking water for business is 124 m³, as 26% do not know the volume of water consumed.

- ❖ Only one respondent is a consumer of industrial water with a volume of 500 m³ / month.

Main part (77%) do not experience any difficulties with drinking and / or waste water.

Drinking water for business n=26

26% do not know what their monthly consumption is. The average monthly consumption for business is around

124 m³

RESULTS: WATER RESOURCES

Farmers

Predominantly small farmers up to 50 acres farms have participated in the survey.

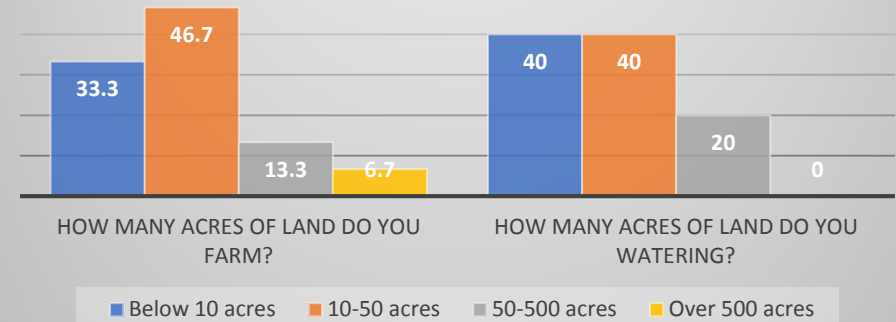
- ❖ The vast majority do not know how much water they consume per month (63%), average monthly consumption for 37% is 402 m³.

Main need for water to irrigate crops (about 90%) is during the months (June-August). During this period most rivers on Rila and Pirin' slopes are deep. The consumption in May and September (about 30%) is half less, but it is also part of the farmers' active season.

- ❖ Small to medium-sized farms uses irrigation water (up to 50 acres).

Analysis indicates that the availability of old irrigation infrastructure is a prerequisite for huge water losses, reduced yields, pollution, humus wash, and higher labor and maintenance costs.

How many acres of land do you farm and watering?

Water for irrigation n=13

63% of farmers do not know how much water they consume per month. The average monthly consumption of the other farmers is around

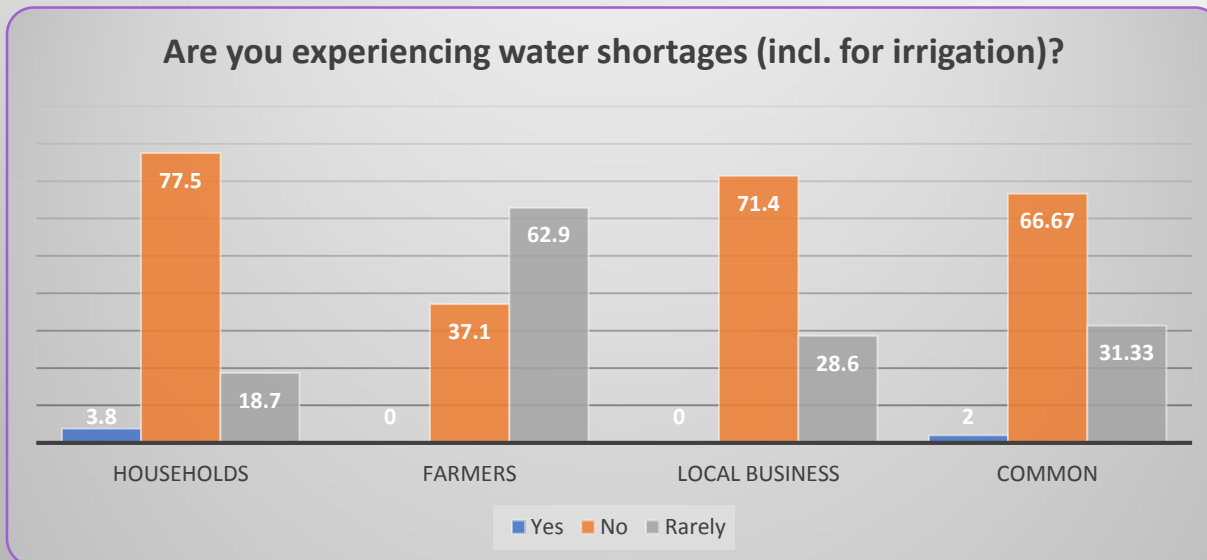
402 m³ / month

RESULTS: WATER RESOURCES

GENERAL

Households (76%) and businesses (86%) do not collect or use rain or well water. Some farmers use these types of water permanently (23%) and rarely (46%). The common practice (68%) is not to use this natural resource of surface and groundwater.

- ❖ Domestic water and irrigation in the region are sufficient and the respondents (67%) do not suffer from deficiencies.

Business (29%) and farmers (63%) experience seldom inconveniences and water scarcity. They are related to shortages in short periods of irrigation activity and in case of old infrastructure reconstruction and breakdowns in industrial zones. Still, 30 per 100 experience, albeit a rare shortage of water resources.

- ❖ Water quality assessment is rather satisfactory than good. The majority of the three negative ratings is just over 50%. Constantly rising cost of water is a problem that affects everyone.
- ❖ The pollution of drinking water pipelines due to the poor and non-ecological implementation of the water and sewage repairs is a constant problem in every residents area.

RESULTS: WATER PROTECTION

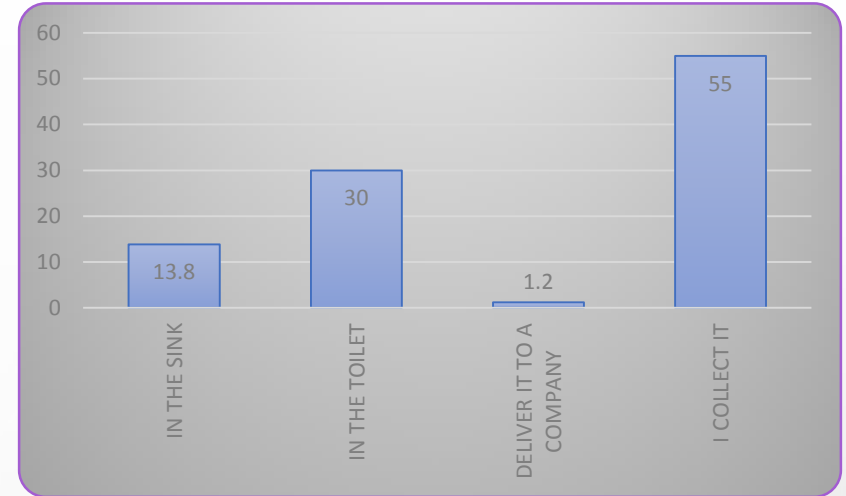
Households

Thematic of water saving is rarely mentioned (43%) or it is not mentioned (21%).

- ❖ Unfortunately, 50% of households wash their tableware under running water.

Good practices examples for saving and protecting water are: 89% bathe in the shower; 85% do not unfreeze food under running water; 75% do not throw waste in the toilet.

- ❖ Respondents (55%) collect the fat/cooking oil after cooking, but do not give any information where they dispose of it. However, some throws it into the sink (14%) and in the toilet (30%).

RESULTS: WATER PROTECTION

Local business

Large part of businesses are not (49%) or partially (37%) aware of good water use efficiency practices.

- ❖ Systems for collecting, transporting, storing and disposing of waste contributing to or will contribute to clean water is fact for 59% of businesses and 15% plan to invest in it.

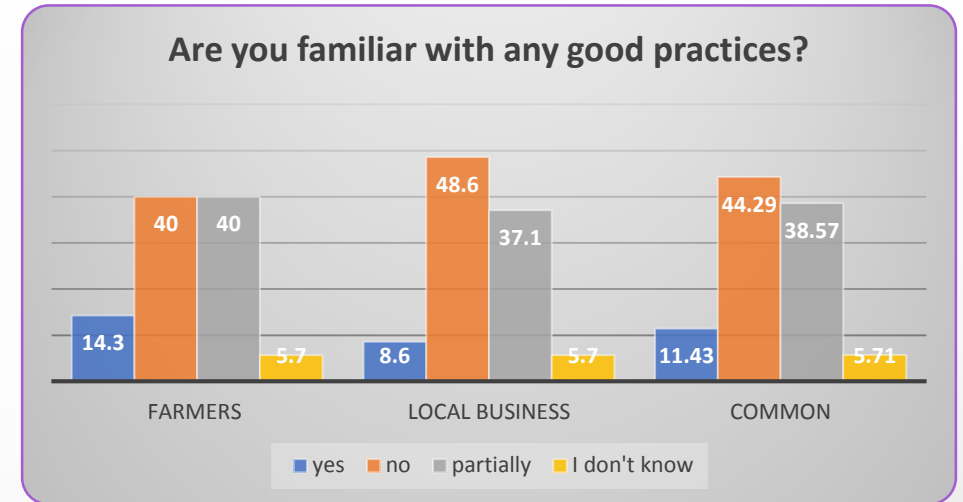
The chemical substances used are mainly detergents for laundry and washing (20%).

- ❖ Approximately equal parts (34%) do not use chemical pollutants and did not answer the question.

For the most part (91%), local businesses did not want to answer where their industrial waters are being discharged.

- ❖ One respondent has its own purification facility and another one discharges them into a damp well. 77% do not answer how they purify their waters.

31% emit organic waste into the environment and wastewater, and 43% did not want to respond.

RESULTS: WATER PROTECTION

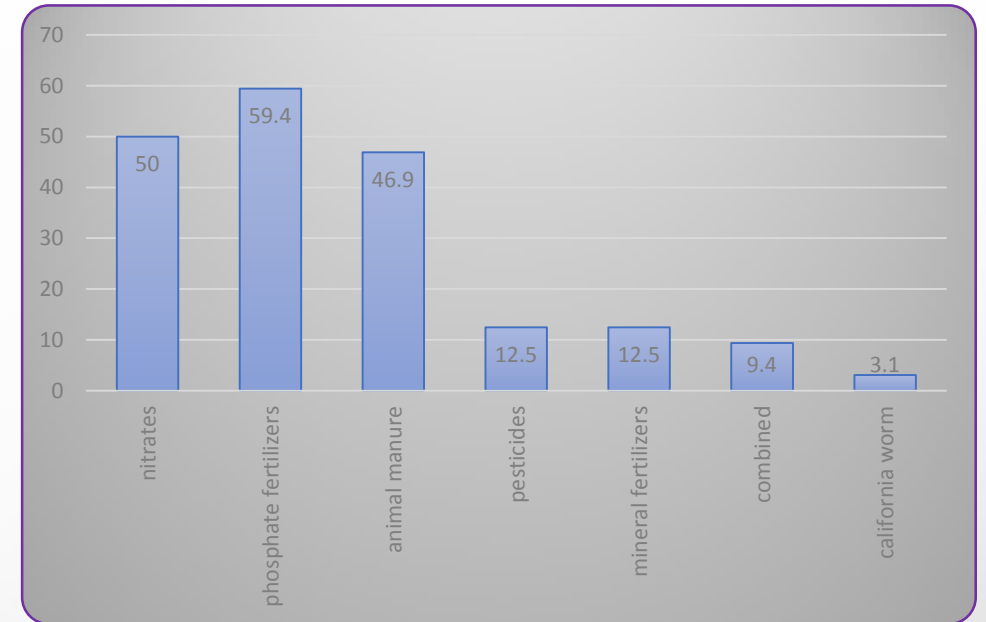
Farmers (1)

- ❖ The fertilizer compounds used are mainly nitrate (50%), phosphate (60%) and livestock manure (47%). Imported in larger quantities than needed for good growth, these fertilizers goes to surface water in underground and permanently pollute them.

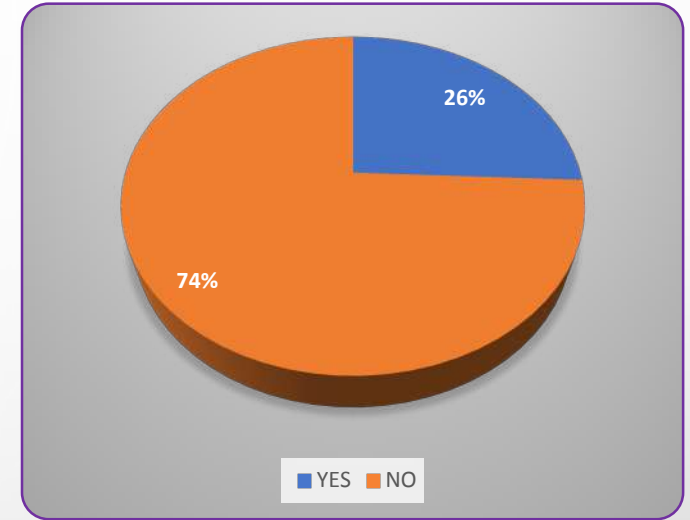
The majority of farmers are not (40%) or partially (40%) familiar with good water efficiency practices.

- ❖ One uses land rotation and another takes soil samples to maintain fertility on the ground, while 94% does not apply sustainable farming practices.

Irrigation methods such as above ground drip (28%), gravity (21%), sprinkling (41%) and others are used. Gravitational irrigation is a "flood" type, with too much water coming at the top of the field, and in the lower - insufficient.

Are you interested about irrigation systems that improves water efficiency? n=35

RESULTS: WATER PROTECTION

Farmers (2)

However, no one checks the humidity of the soil by sensors but in appearance (54%) or just watering on schedule (26%), regardless of humidity; 71% do not use any irrigation management methods.

❖ There are no methods of using recycled or reused waste water.

It turns out that farmers (74%) are not interested in upgraded irrigation systems and the majority (53%) do not test the quality and composition of soil or water. However, for effective assessment and improvement of soil use, 39% of them test quality and composition.

❖ 90% do not use anti-erosion practices.

97% do not engage in organic farming.

RESULTS: WATER PROTECTION GENERAL

A bit over the half (60%) respondents affirm that they are very concerned about water pollution. But it is not small the part of these (27%), who are not very concerned.

- ❖ Conservation and protection of water resources is an important and very important topic for 71% of the respondents. For the others - it is not.

Society needs information and training activities in connection with the implementation of good practices for the efficient use of water resources.

- ❖ The majority (38%) say they save water, but maybe they will do more on this, while 25% of respondents save enough and cannot do more. Not a small fraction, 19 out of 100 do not save (because there are more important things to focus on) and recognize the need to save water, but do nothing.

The main obstacle within population is the lack of reliable information with examples of the problem significance.

- ❖ It turns out that 77% of respondents use electric water heating systems. 21.6% of households use combined systems that also include electricity. This question is intended rather to determine whether people use renewable energy sources as an integral part of the overall attitude towards environmental and water protection.

The population believes that the impact of bad infrastructure (49%) and pollution (45%) on water is enormous; of climate change (38%), the increase in urban areas (34%) and extreme events (floods, droughts) (43%) is high.

RESULTS: INFORMATION GENERAL (1)

Respondents do not feel well informed about the agenda and regulations for water use and conservation.

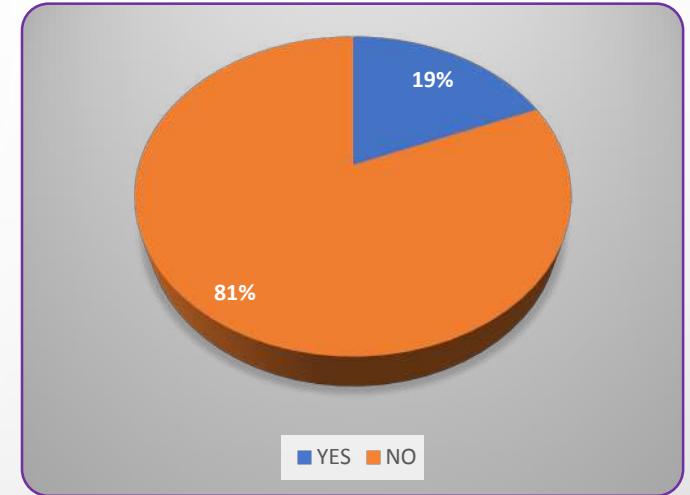
- ❖ Only 7% says that there is a separate acting strategy for dealing with and managing water problems in their settlements.

Only 19% participated in events/ trainings for resource efficiency and environmental issues.

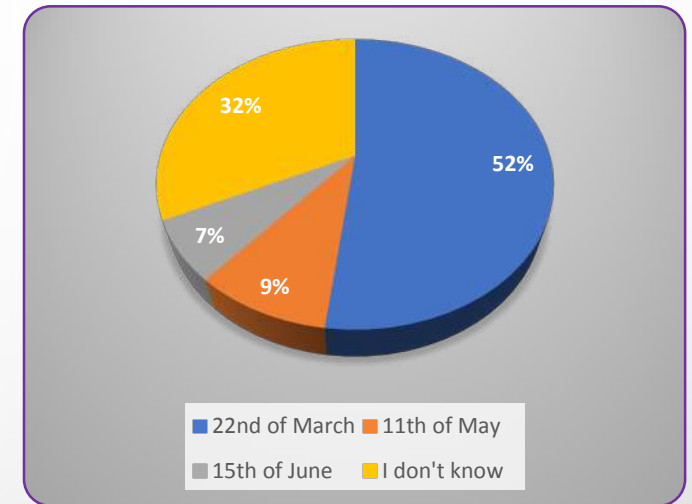
- ❖ To the question: "What do you think pollutes the waters in your settlement / municipality?", They answered: by people (63%), waste (50%), pesticides and chemicals (27%), animals (20%) and deforestation (19%).

Most representatives of the target groups do not know whether they have drainage sewerage in their city - 58%.

Have you ever participated in events / trainings on resource efficiency and environmental issues? n=80

When is the World Water Day? n=150

RESULTS: INFORMATION GENERAL (2)

Due to unknown reason, the residents (37%) cannot determine what the quality of the sewage system discharge is. Others share the theses that it is function poorly (32%) and well (30%).

- ❖ In spite of all, 52% knows when it is the World Water Day. The existence of laws adopted to prevent and control water pollution does not know 63% of the total number of respondents.
- ❖ Likewise, a huge part (89%) know nothing about the contribution of our judicial system to protecting the cleanliness of the environment and, in particular, the water. The responsible authorities to which we can deposit a complaint in case of environmental pollution and in particular water are known to 57% of all.
- ❖ And unfortunately, 81% of people do not know why there is a separate drainage system in developed cities.

RESULTS: INSTITUTIONS KNOWLEDGE AND EVALUATION GENERAL

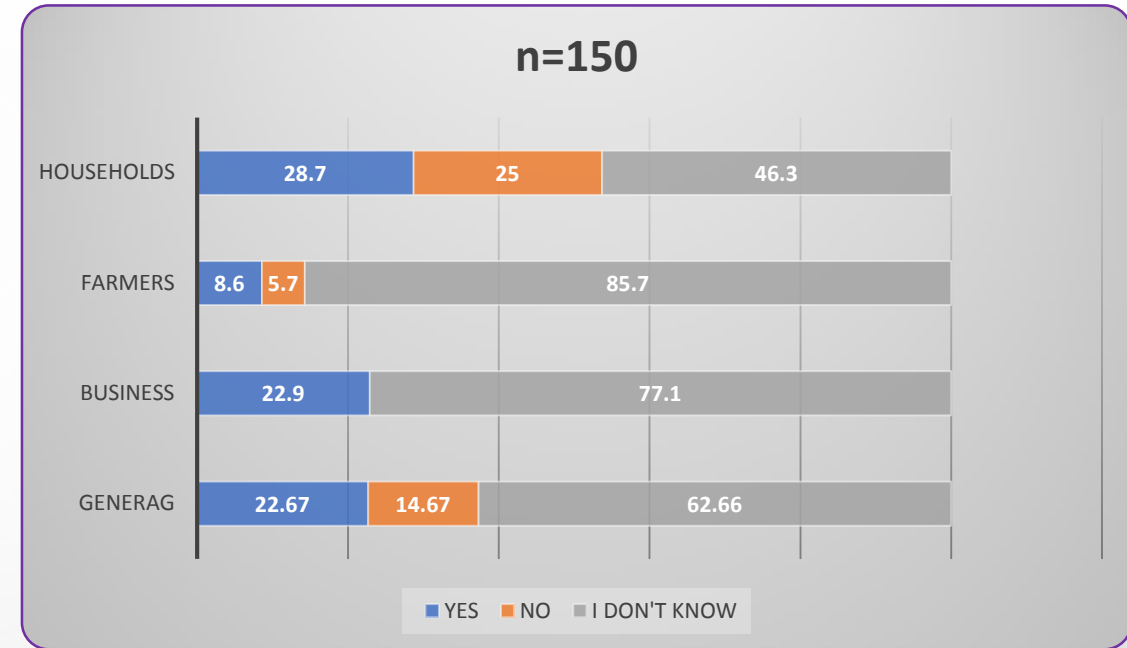
- ❖ 4 respondents only (3%) of household target group responded that they had lodged complaints against water polluters.

People have no information (24%) or do not believe (51%) that the government controls local factories and farms to guarantee water usage requirements.

- ❖ Much of them do not feel well informed (63%) about the mechanisms provided for flood control, drought and ecosystem protection in municipalities.

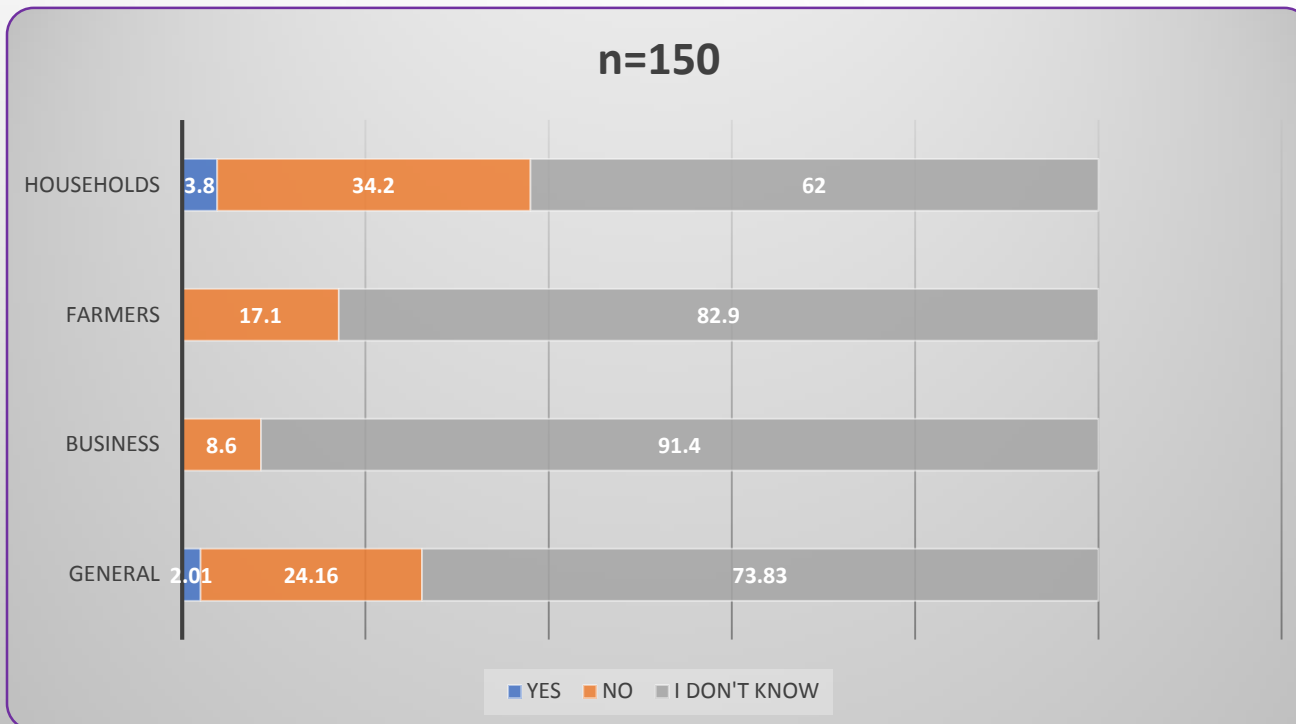
The overall assessment of the level of adequacy for water and sewage water quality operators is satisfactory (44%).

- ❖ Most people (62%) do not have data from and information on polls, surveys and other ways to assess the effectiveness of water management in the seven municipalities.

Are mechanisms to control floods, droughts and ecosystems provided in your municipality?

RESULTS: USEFUL INFORMATION SOURCES GENERAL

Do you have an organization that provides independent water data in your area, as well as access to their data?

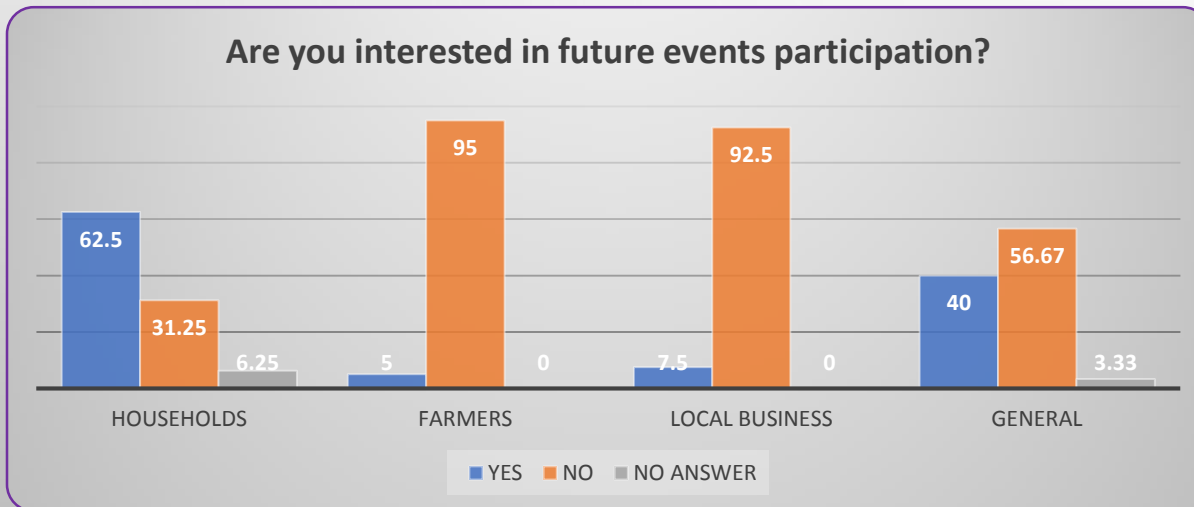
Publicly available data for drinking water quality; for economic and financial situation; for water price components; for regular financial audits, does not reach users. They do not know (65%) about the availability of such sources or are sure they are not (28%).

- ❖ 74% do not know if there is an organization that provides access to independent water data for the area, and 24% say there is no such.

Despite this opportunity, no respondent gives an example of activities carried out on the territory of their cities similar to the subject of this study.

RESULTS: PARTICIPATION IN FUTURE EVENTS GENERAL

Mostly households are interested in future events.
57% (of all) are categorical that they do not want to participate.

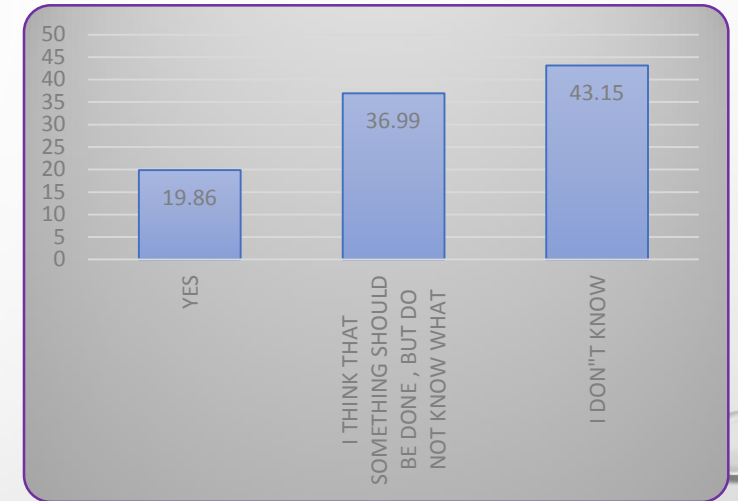

Do you have ideas / suggestions for achieving efficiency and conservation of water resources in your area? n=146

RESULTS: IMPROVEMENT AND BETTER WATER RESOURCES MANAGEMENT RECOMMENDATIONS GENERAL

43% have no ideas / suggestions; 37% think that something should be done, but they do not know what. 20% of respondents offer the following generalized solutions for better conservation and economical use of water resources:

- ❖ Setup of municipal plumbing companies
- ❖ Reduce losses
- ❖ Meetings with the population to discuss and solve the problems
- ❖ Transparency
- ❖ Rehabilitation of underground infrastructure
- ❖ Replacement and construction of new water and sewerage infrastructure
- ❖ Repair and construction of irrigation channels
- ❖ Wastewater treatment plants
- ❖ New technologies for cleaner water
- ❖ Speed and adequacy of sector employees
- ❖ Quality check by independent NGO

RELATED ADMINISTRATIVE AND TERRITORIAL BARRIERS THAT OBSTRUCTS THE EFFICIENT WATER MANAGEMENT RESPONSE AGGREGATED INFORMATION

- ❖ Bureaucracy
- ❖ Lack of investment
- ❖ The Government
- ❖ Private interest
- ❖ Economic interests
- ❖ Lack of control over territorial organizations (WSS)
- ❖ Inadequate requirements
- ❖ Lack of communication with WSS
- ❖ Lack of audibility of problem

RESULTS: PROPOSALS FOR EFFICIENCY ACHIEVEMENT AND PROTECTION OF WATER RESOURCE

HOUSEHOLDS

- ❖ Establishment of municipal plumbing companies
- ❖ Reduce water losses
- ❖ Replace the infrastructure with a new one
- ❖ Information campaigns, especially for children
- ❖ Quality and quantity control of irrigation water for watering
- ❖ Information campaigns, training and introduction of new technologies
- ❖ Coverage of the regional waters along the southern border
- ❖ Building better water mains

RESULTS: PROPOSALS FOR EFFICIENCY ACHIEVEMENT AND PROTECTION OF WATER RESOURCE

LOCAL BUSINESS

- ❖ Cleaner water investments
- ❖ Infrastructure improvement and construction
- ❖ Compensators for proper water distribution
- ❖ Achieving quality – price balance
- ❖ Trainings and information campaigns
- ❖ "Water is of unclear origin. The price is high and does not match the quality. "
- ❖ Reducing network losses

RESULTS: PROPOSALS FOR EFFICIENCY ACHIEVEMENT AND PROTECTION OF WATER RESOURCE

FARMERS

- ❖ Construction of canals and artificial water facilities
- ❖ Infrastructure maintenance
- ❖ "Irrigation systems" Jsc. to look after their job and build up irrigation facilities."
- ❖ New pipes to make no losses

ADDITIONAL COMMENTS (WITHOUT EDITING) GENERAL

The topic is very important! It is necessary to educate the population about water conservation.
To repair irrigation systems.

“Water Supply” and “Irrigation Systems” companies to become municipal in order to have control.

Interreg

Greece-Bulgaria

bestwateruse

European Regional Development Fund

BANYA TOURIST LTD.

THANKS TO EVERYONE WHO SPENT FROM THEIR
PERSONAL TIME FOR THIS RESEARCH !

"This document is created by Banya Tourist Ltd. under the BestU / GFS project B2.6f.05 / 02.10.2017, implemented with financial support of INTERREG V-A Greece-Bulgaria Cooperation Programme 2014-2020, co-financed by the European Union through the European Regional Development Fund and the national budgets of Republic of Greece and Republic of Bulgaria. "

Interreg
Greece-Bulgaria
 bestwateruse

European Regional Development Fund

respect water

Project title: Best Water Use
Project acronym: BestU

Deliverable D3.3.1.: Short presentation in Bulgarian language
Work Package 3: Research on current situation

Contracting authority:

The Project is co-funded by the European Regional Development Fund (ERDF) and national funds of the countries participating in the Cooperation Programme INTERREG V-A "Greece-Bulgaria 2014-2020"

ПРОУЧВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

В РАМКИТЕ НА ПРОЕКТ BEST WATER USE – BESTU

ЗА ОБЩИНИТЕ БАНСКО, БЛАГОЕВГРАД, БЕЛИЦА, КРЕСНА, РАЗЛОГ, СИМИТЛИ, ЯКОРУДА

Изготвен от: „Баня Турист“ ЕООД Октомври 2018

Възложител: Агенция за икономическо развитие Банско

Interreg

Greece-Bulgaria

 bestwateruse

European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

Представяне на резултатите от

„Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси и тяхното опазване и ефикасно използване и управление в рамките на проект „Best water use” с акроним BestU, финансиран по договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ B2.6f.05 от 02.10.2017 г. в рамките на Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция - България 2014-2020“

Проект BestU се осъществява с финансовата подкрепа на ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014 - 2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие

Interreg

Greece-Bulgaria

bestwateruse

European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

ЗА ПРОЕКТА

Проект "BEST-U" има за цел да насърчи иновационните технологии с цел подобряване опазването на околната среда и ефикасното използване на водните ресурси, както и опазването на почвите. Изпълнява се в партньорство с Агенция за развитие на местните власти от източен Солун – Анатолики С.А. – Гърция; Агенция за развитие на Серес – Анесер С.А. – Гърция; Агенция за икономическо развитие Банско – България; Сдружение Еко Неврокоп – България; Агенция за икономическо развитие Високи Западни Родопи – България.

Чрез проекта се цели да се подобри управлението на водите, като се популяризират кампании за "зелено

поведение" в следните области:
управление на водите, изпълнение на пилотни дейности, включващи съществуващи иновационни методи/технологии и формиране на цялостна образователна политика в местното самоуправление.

Конкретните цели на проекта са:

- ❖ Да изгради капацитет на всички заинтересовани страни, както и на мениджмънта на водните ресурси
- ❖ Да подобри знанията и повиши осведомеността на потребителите на водните ресурси, целяйки по-ефикасно участие в опазващи околната среда действия
- ❖ Да разработи образователни процеси, които да насърчават всеобхватен, системен и интердисциплинарен подход към проблемите на околната среда и оптимално управление на водите в частност
- ❖ Да създаде чувство за отговорност сред учащите и учителите по отношение опазването на околната среда и устойчив начин на живот

ВЪВЕДЕНИЕ

Проект „Най-доброто използване на водата“ представя обществено проучване за отношението на домакинства/ земеделски стопани/ местен бизнес към темата „опазване, рационално използване и устойчиво управление на водните ресурси“ като съществен елемент от цялостното опазване на околната среда в седем общини в област Благоевград. Анализът и доклада са резултат от количествено проучване на основни акценти, проблеми, възможности във връзка с ползването на ресурса. Анкетата бе изготвена от екип на „Баня Турист“ ЕООД в консултации с представители на Възложителя и целевите групи.

Обобщени са резултатите от 42 основни въпроса към целева група „граждани/домакинства“, 43 основни въпроса към целева група „земеделски производители/фермери“ и 39 основни въпроса към целева група „местен бизнес“. Част от въпросите са отворени и няма предварително зададен набор от отговори.

РЕСПОНДЕНТИ

Интервюирани респонденти – 150, разпределени както следва:

- ❖ 80 представители на домакинствата
- ❖ 35 земеделски стопани/фермери
- ❖ 35 представители на местен бизнес

Извадката от респонденти, определени за това проучване е с планиран обем от (150), от които са осъществени 150 интервюта.

РЕЗУЛТАТИ: СОЦИАЛНО – ДЕМОГРАФСКИ

В проучването взеха участие предимно мъже (69%), като превеса се определя от респондентите от целеви групи земеделски стопани и бизнес. Мнозинството (55%) са на възраст между 31-50 години.

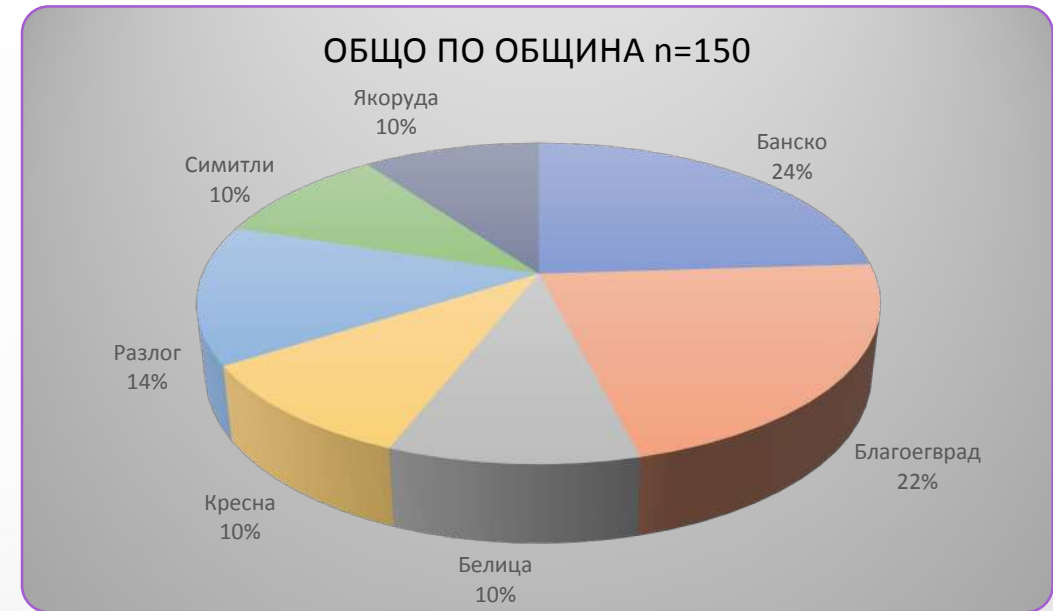
- ❖ Домакинствата са представени от 3 (40%) и над 4 (39%) членни семейства, предимно в работна възраст (80%).

Интервюираните земеделските стопани се занимават основно с растениевъдство (66%) и отглеждане на животни (23%).

- ❖ Основните представители на местния бизнес са от секторите туризъм, ХВП, търговия и дървопреработване (по около 20% всеки).

Земеделските стопани и местен бизнес са представени по равно от всяка от седемте общини.

- ❖ Домакинствата от Банско, Благоевград и Разлог взеха по-активно участие в анкетата спрямо другите общини.

РЕЗУЛТАТИ: ВОДНИ РЕСУРСИ

Домакинства

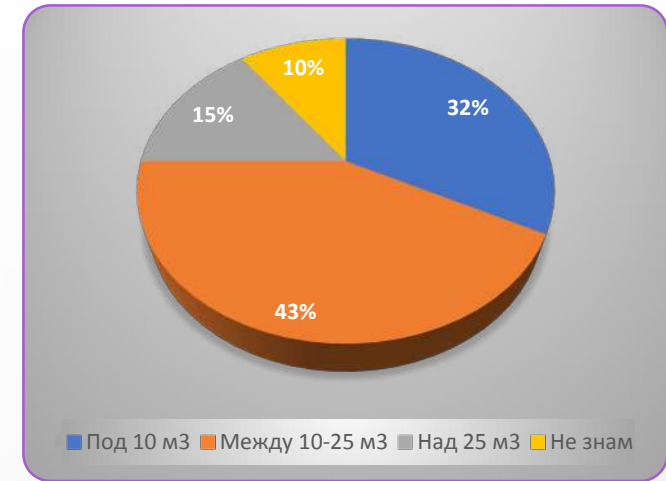
Домакинствата консумират основно питейна вода от водопровод за битови нужди; 22% пият само бутилирана.

- ❖ Не са големи консуматори на питейна вода с разход под 10м³/месец (32%) и между 10-25м³/месец (43%). 10% не са наясно с обема на месечна консумация на питейна вода.
- ❖ Една част (17%) изпитват затруднения и проблеми с отпадните води.

Местен бизнес

Средното месечно потребление на питейна вода за бизнеса е 124 м³, като 26% не знаят какъв е обема на консумираната вода.

- ❖ Само един респондент е консуматор на промишлени води с обем от 500 м³/месец.
- Основната част (77%) не изпитват затруднения с питейните и/или отпадните води.

Питейна вода за бизнеса n=26

26% не знаят какво е месечното им потребление. Средното месечно потребление на питейна вода за бизнеса е около

124 м³

РЕЗУЛТАТИ: ВОДНИ РЕСУРСИ

Земеделски стопани

Предимно малки земеделци и фермери с размер на стопанствата до 50 дка са взели участие в анкетата.

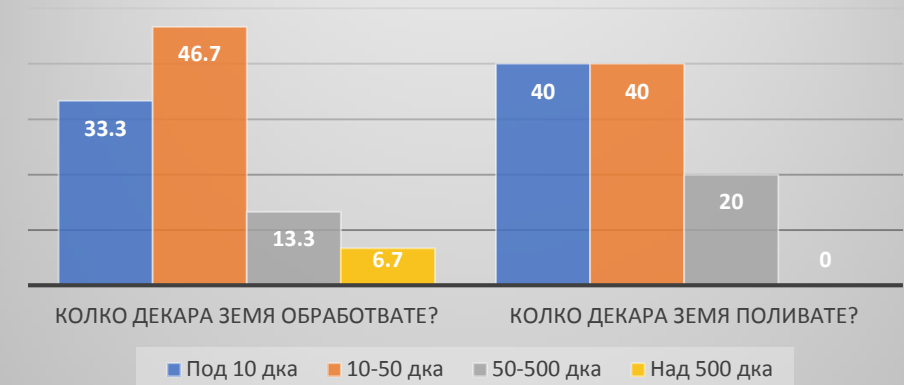
- ❖ Голямата част от тях не знаят колко вода потребяват на месец (63%), средно месечното потребление на 37% е 402 м³.

Основната нужда от вода за напояване на културите (около и над 90%) е през месеците (Юни-Август). Тогава повечето реки по склоновете на Рила и Пирин са пълноводни. Наполовина е по-малка консумацията през Май и Септември (около 30%), но също е част от активния сезон на фермерите.

- ❖ На територията на общините се използва вода за напояване на стопанства с малки до средни площи (до 50 дка).

Анализа показва, че наличие на стара поливна инфраструктура е предпоставка за огромни загуби на води, намаляване на добива, замърсяване, измиване на хумусния слой, както и за по-високи разходи за труд и поддръжка.

Колко дка земя обработвате и поливате?

Вода за напояване n=13

63% от земеделските стопани не знаят колко вода потребяват на месец. Средното месечно потребление на останалите фермери е около

402 м³ /месец

РЕЗУЛТАТИ: ВОДНИ РЕСУРСИ ОБЩИ

Домакинствата (76%) и бизнеса (86%) не събират и не ползват дъждовна или кладенчова вода. Част от земеделските стопани ползват такива видове води постоянно (23%) и рядко (46%). Общата практика (68%) е да не се ползва този природен ресурс от повърхностни и подземни води.

- ❖ Водите за битови нужди и напояване в региона са достатъчно и респондентите (67%) не изпитват недостиг.

Бизнеса (29%) и земеделските стопани (63%) изпитват рядко неудобства и недостиг на воден ресурс. Те са свързани с недостиг в кратки периоди за поливна дейност в месеците на маловодие и при аварии на старата инфраструктура в индустриалните зони. Все пак 30 на 100 изпитват, макар и рядко недостиг на воден ресурс.

- ❖ Оценката за качеството на водата е по-скоро задоволителна, отколкото добра. Болшинството от трите негативни оценки е малко повече от 50%.

Постоянно растящата цена на водата е проблем, който засяга всички.

- ❖ Замърсяването на водопроводите за питейни води, вследствие некачествено и неекологично изпълнение на ремонтите на ВиК е постоянен проблем в ежедневието на живущите.

Изпитвате ли недостиг на вода (и за напояване)?

РЕЗУЛТАТИ: ОПАЗВАНЕ НА ВОДАТА

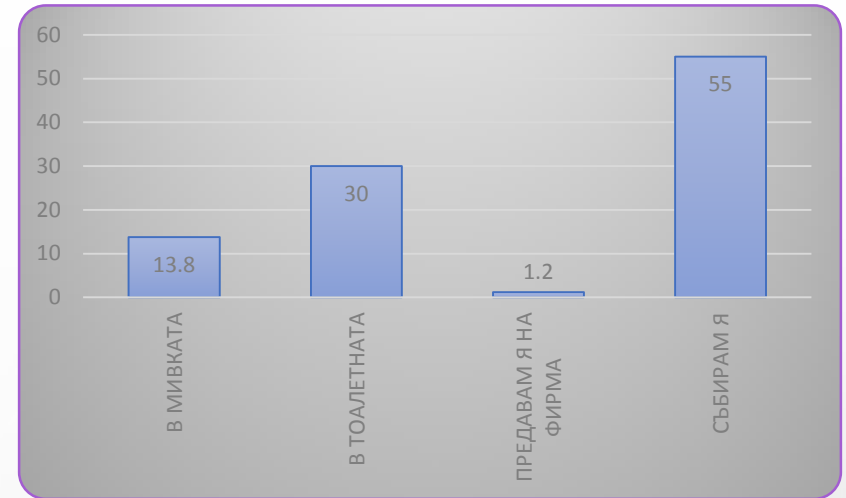
Домакинства

По темата за пестене на водата се говори рядко (43%) или не се говори за това (21%).

- ❖ За съжаление, 50% от гражданите мият посудата си под течаща вода.

Примери за добри практики при пестене и опазване на водите все пак има: 89% се къпят под душа; 85% не размразяват храна под течаща вода; 75% не хвърлят отпадъци в тоалетната.

- ❖ Респондентите (55%) събират мазнината след готвене, но не дават информация къде я депонират. Все пак голяма част я хвърлят в мивката (14%) и в тоалетната (30%) .

РЕЗУЛТАТИ: ОПАЗВАНЕ НА ВОДАТА

Местен бизнес

- ❖ Голямата част от бизнеса не са (49%) или са частично (37%) запознати с добри практики за ефективност при използване на водните ресурси.

Системи за събиране, транспортиране, складиране, съхраняване и обезвреждане на отпадъците, с което допринасят или ще допринесат за незамърсяване на водите има при 59% от бизнеса, а 15% планират да изградят.

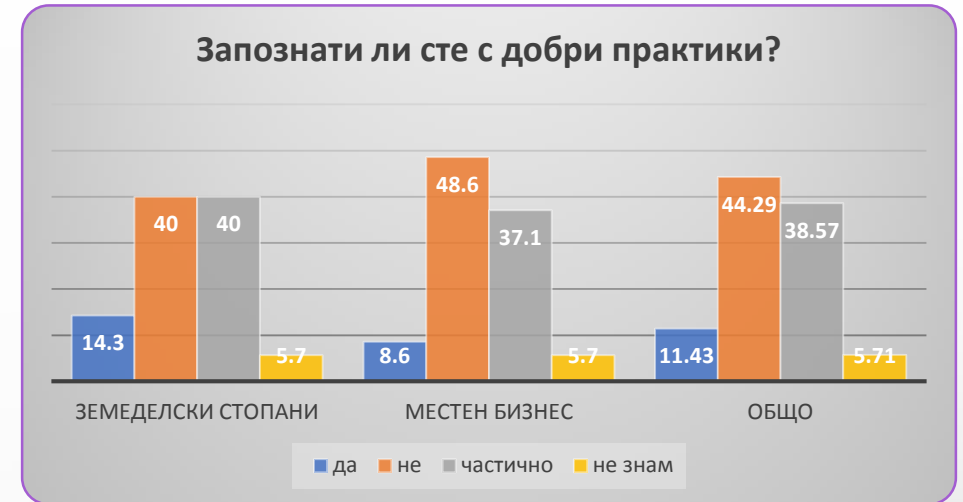
- ❖ Използваните химични вещества са предимно препарати за пране и миене (20%).

По еднакъв брой (34%) не използват химични замърсители и не са дали отговор на въпроса.

- ❖ В голямата си част (91%), местния бизнес не е пожелал да отговори къде зауства промишлените си води.

Един респондент разполага със собствено съоръжение за пречистване, а друг ги зауства в попивен кладенец. 77% не отговарят как пречистват водите си.

- ❖ 31% отделят биологичен отпадък в околната среда и отпадъчните води, а 43% не са пожелали да отговорят.

РЕЗУЛТАТИ: ОПАЗВАНЕ НА ВОДАТА

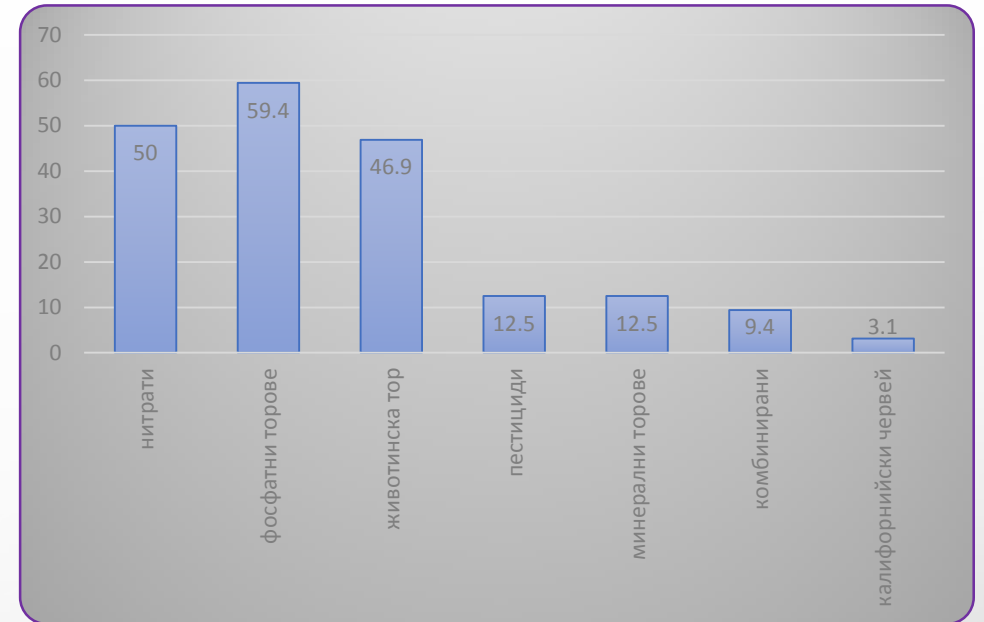
Земеделски стопани (1)

❖ Използваните съединения за торене са основно нитратни (50%) и фосфатни торове (60%), както и животинска тор (47%). Внесени в по-големи количества от необходимите за добрия растеж, тези торове се отнасят от повърхностните води в подпочвените и трайно ги замърсяват.

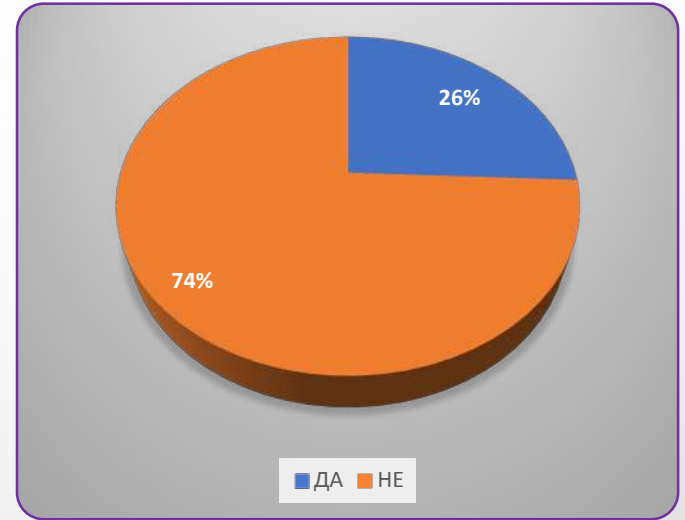
Голямата част от земеделските стопани не са (40%) или са частично (40%) запознати с добри практики за ефективност при използване на водните ресурси.

❖ Един прилага сеитбооборот, а друг взема почвени проби за запазване плодородието на земята, докато 94% не прилагат устойчиви земеделски практики.

Използват се методи за напояване като надземно капково (28%), гравитачно (21%), дъждуване (41%) и др. Гравитачното напояване е вид „чрез заливане“, като при него в горния край на полето постъпва прекомерно много вода, а в долния – недостатъчно.

Интересувате ли се от модернизирана система за напояване, която подобрява ефективността на водата? n=35

РЕЗУЛТАТИ: ОПАЗВАНЕ НА ВОДАТА

Земеделски стопани (2)

Никой обаче не проверява влажността на почвата чрез сензори, а на външен вид (54%) или просто поливат по график (26%), независимо от влажността; 71% не използват никакви методи за управление на напояването.

❖ Не се прилагат методи на използване на рециклирана или повторна употреба на оттечната вода.

Оказва се, че фермерите (74%) не се интересуват от модернизирани системи за напояване и по-голямата част от тях (53%) не тестват качеството и състава на почвата или водата. Все пак за ефективна оценка и подобряване употребата на почвата, 39% от тях тестват качество и състав.

❖ 90% не използват практики за борба с ерозията.

97% не се занимават с биологично земеделие.

РЕЗУЛТАТИ: ОПАЗВАНЕ НА ВОДАТА ОБЩИ

Малко над половината (60%) респонденти отговарят утвърдително, че са много загрижени за замърсяването на водите. Но не е малък и броя на тези (27%), които не са много загрижени.

❖ Съхраняването и опазването на водния ресурс е важна и много важна тема за 71% от анкетиранияте. За останалите – не е.

Обществото се нуждае от информационни и обучителни дейности във връзка с прилагане на добри практики за ефективно използване на водните ресурси.

❖ По-голямата част (38%) отговарят, че спестяват вода, но може би ще направят повече по този въпрос, докато 25% от анкетиранияте спестяват и не могат да се постараят повече. Не малка част от 19 на 100 не спестяват (защото има по-важни неща, върху които да се съсредоточат) и признават необходимостта от спестяване на вода, но не правят нищо.

Основната пречка при населението е, липсата на достоверна информация с конкретни примери за значимостта на проблема.

❖ Оказва се, че 77% от респондентите използват електрически системи за подгряване на водата. 21.6% от домакинствата ползват комбинирани системи, които включват и електрическа. С този въпрос се цели по-скоро да определим дали хората използват възобновяеми енергийни източници, като неразделна част от цялостното отношение към опазване на околната среда и водите.

Населението смята, че нивото на въздействие на факторите лоша инфраструктура (49%) и замърсяване (45%) върху водите е огромно; на изменението на климата (38%), увеличаването на градските територии (34%) и екстремни събития (наводнения, суши) (43%) е голямо.

РЕЗУЛТАТИ: ИНФОРМИРАНост ОБЩИ (1)

Респондентите не се чувстват добре информирани относно дневния ред и разпоредбите в сферата на опазване и използване на водите.

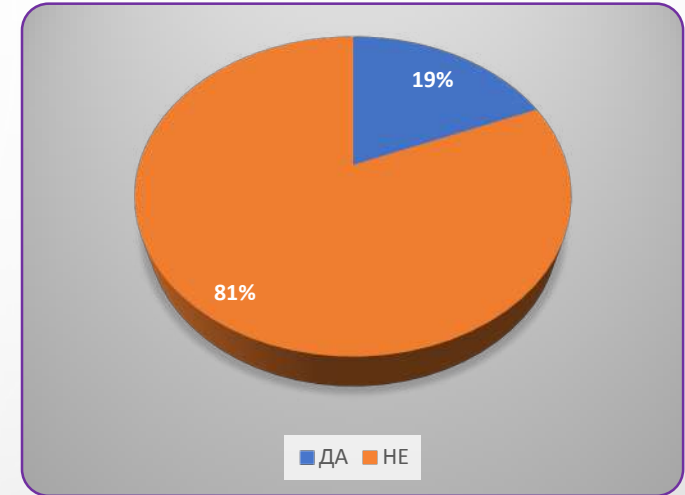
❖ Само 7% твърдят, че в техните населени места имат отделна действаща стратегия за справяне и управление на проблемите с водните ресурси.

Едва 19% са участвали в събития/обучения по въпросите за ефективното използване на ресурсите и по екологични теми.

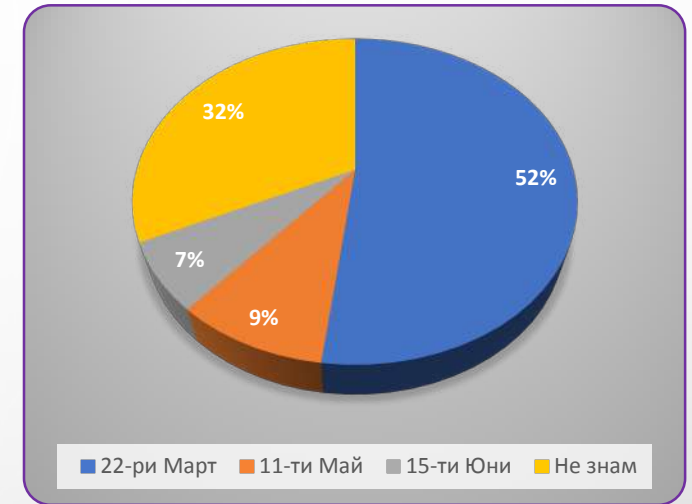
❖ На въпроса: „Какво според вас замърсява водите във вашето населено място/ община?“, масовите отговори са хората (63%), отпадъци (50%), пестициди и химикали (27%), животните (20%) и обезлесяването (19%).

Повечето представители на целевите групи не знаят дали имат дренажна канализация в града си – 58%.

Участвали ли сте в събития/обучения по въпросите за ефективното използване на ресурсите и по екологични теми? n=80

Кога е световния ден на водата?
n=150

РЕЗУЛТАТИ: ИНФОРМИРАНост ОБЩИ (2)

Поради неясна причина, жителите в региона (37%) не могат да определят какво е качеството на изпълнение на канализацията за отпадни води. Останалите си поделят тезите, че функционира некачествено (32%) и добре (30%).

- ❖ Независимо от всичко, 52% знаят кога е световния ден на водата.

За съществуването на закони, приети за предотвратяване и контрол на замърсяването на водните ресурси не знаят 63% от общия брой анкетирани.

- ❖ Също така голяма част (89%) не знаят нищо за приноса на съдебната ни система за опазване чистотата на околната среда и в частност водите.

Отговорните органи, пред които можем да подадем жалба в случай на замърсяване на околната среда и в частност водите са известни на 57% от всички.

- ❖ И за съжаление, 81% от хората не знаят защо има отделна дренажна канализация в развитите градове.

РЕЗУЛТАТИ: ПОЗНАВАНЕ И ОЦЕНКА НА ИНСТИТУЦИИТЕ ОБЩИ

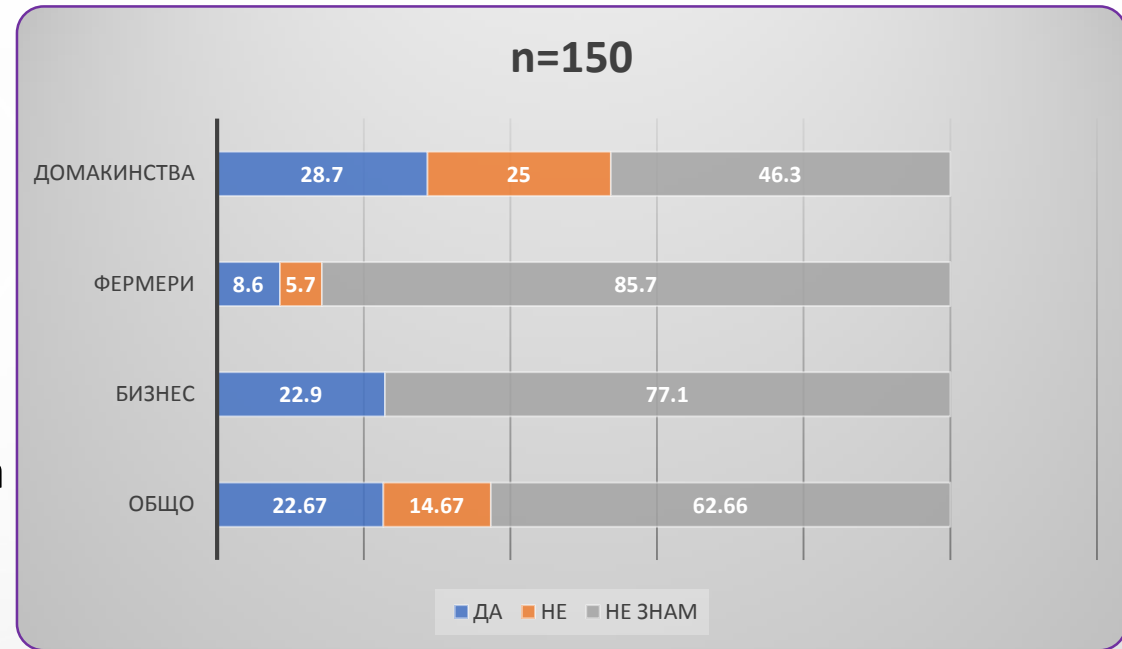
Само 4 респондента (3%) от целева група домакинства отговарят, че са подавали жалби срещу замърсители на водата.

❖ Хората масово нямат информация (24%) или не смятат (51%), че държавата осъществява контрол върху местните заводи и ферми за гарантиране на изискванията за използване на водата.

Голяма част не са чувстват добре информирани (63%) относно осигурените механизми за контрол на наводнения, суша и опазване на екосистемите в общините.

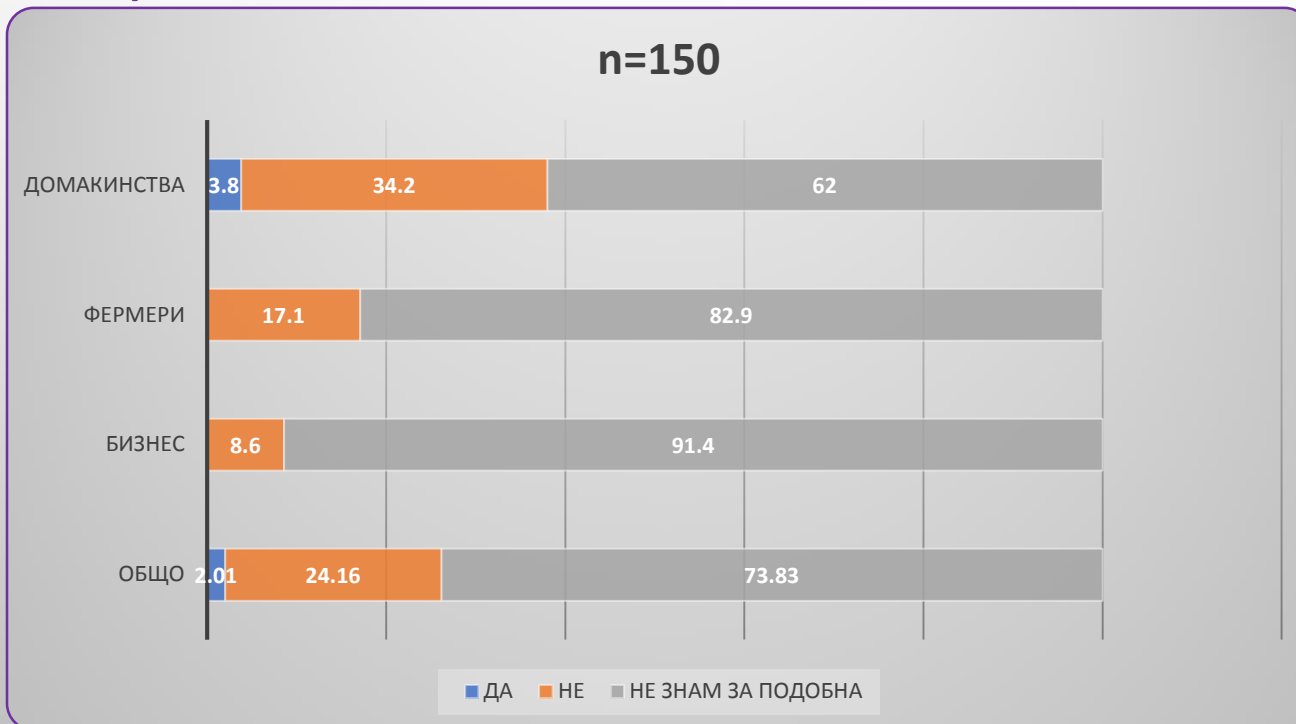
❖ Общата оценка за нивото на адекватност относимо към ВиК операторите за осигуряване качеството и сигурността на водните ресурси, е задоволително (44%).

До голямата част от хората (62%) не достигат данни от и информация за анкети, проучвания и други способи за оценка на ефективността на управлението на водните ресурси в седемте общини.

Осигурени ли са механизми за контрол на наводнения, суша и опазване на екосистемите във вашата община?

РЕЗУЛТАТИ: ИЗТОЧНИЦИ НА ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ ОБЩИ

Имате ли организация, която предоставя независими данни за водите във вашия район, както и достъп до техни данни?

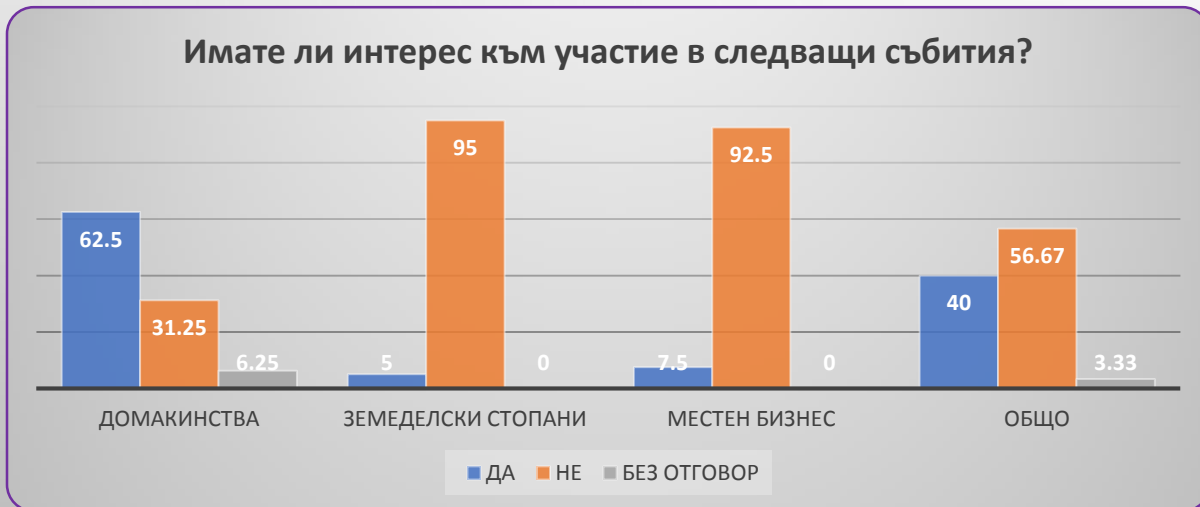
Публично достъпни данни за качеството на питейната вода; за икономическото и финансовото състояние; за формиране цената на водата; за счетоводен контрол чрез редовни финансови одити, не достигат информативно до потребителите. Те не знаят (65%) за наличието на такива източници или са сигурни, че няма такива (28%).

- ❖ 74% не знаят дали съществува организация, която предоставя достъп до независими данни за водите района, а 24% твърдят, че подобна няма.

Въпреки предоставената възможност, нито един респондент не дава пример, за изпълнявани дейности на територията на техните градове, подобни с предмета на настоящото проучване.

РЕЗУЛТАТИ: ИНТЕРЕС КЪМ УЧАСТИЕ В СЛЕДВАЩИ СЪБИТИЯ ОБЩИ

Предимно домакинствата проявяват интерес към бъдещи събития. 57 % са категорични, че не желаят да участват.

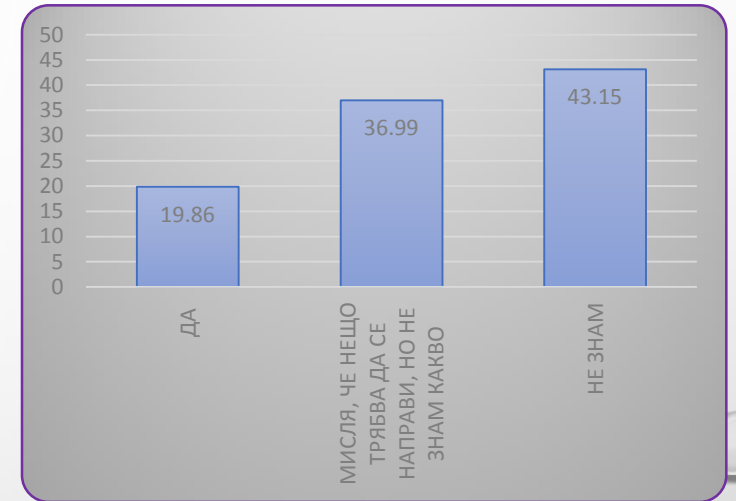

РЕЗУЛТАТИ: ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОДОБРЕНИЕ И АДЕКВАТНО УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ ОБЩИ

Предимно 43% нямат идеи / предложения; 37% мислят, че нещо трябва да се направи, но не знаят какво. 20% от анкетираните предлагат следните обобщени решения за по-добро опазване и икономично използване на водните ресурси:

- ❖ Създаване на общински ВиК
- ❖ Намаляване на загубите
- ❖ Срещи с населението за обсъждане и решаване на проблемите
- ❖ Прозрачност
- ❖ Рехабилитация на подземната инфраструктура
- ❖ Подмяна и изграждане на нова ВиК инфраструктура
- ❖ Ремонт и изграждане на поливни канали
- ❖ Пречиствателни станции
- ❖ Нови технологии за по-чиста вода
- ❖ Бързина и адекватност на служителите
- ❖ Проверка на качеството от независими НПО

Имате ли идеи/ предложения за постигане на ефективност и опазване на водния ресурс във вашия район?
n=146

ПРЕЧКИ СВЪРЗАНИ С АДМИНИСТРАТИВНАТА И ТЕРИТОРИАЛНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ, КОИТО ПРЕЧАТ НА ЕФЕКТИВНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ОТ РЕСПОНДЕНТИТЕ

- ❖ Бюрокрацията
- ❖ Липсата на инвестиции
- ❖ Държавата
- ❖ Частния интерес
- ❖ Икономическите интереси
- ❖ Липса на контрол върху териториалните организации (ВиК)
- ❖ Неадекватни изисквания
- ❖ Липса на комуникация с ВиК
- ❖ Липса на чуваемост на проблемите

РЕЗУЛТАТИ: ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСА

ДОМАКИНСТВА

- ❖ Създаване на общински ВиК
- ❖ Изграждане на по-качествени водопроводи
- ❖ Намаляване загубите на вода
- ❖ Подмяна на инфраструктурата с нова
- ❖ Информационни кампании, по-специално за деца
- ❖ Контрол на качеството и изразходваната вода за поливане
- ❖ Информационни кампании, обучения и внедряване на нови технологии
- ❖ Обхващане на регионалните води по южната рег. граница

РЕЗУЛТАТИ: ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСА

МЕСТЕН БИЗНЕС

- ❖ Инвестиции за по-чиста вода
- ❖ Подобряване и изграждане на инфраструктурата
- ❖ Намаляване на загубите по мрежите
- ❖ Компенсатори за правилно разпределение на водата
- ❖ Постигане на баланс между качество и цена
- ❖ Обучения и информационни кампании
- ❖ „Водата е с неизяснен произход. Цената е висока и не отговаря на качеството.“

РЕЗУЛТАТИ: ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСА

ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНИ

- ❖ Изграждане на канали и изкуствени водни съоръжения
- ❖ Поддръжка на инфраструктурата
- ❖ „Напоителни системи да си върши работата и да изгради съоръжения за напояване“
- ❖ Нови тръби, за да няма загуби

ДОПЪЛНИТЕЛНИ КОМЕНТАРИ (БЕЗ РЕДАКЦИЯ) ОБЩИ

Темата е много важна! Необходимо е ограмотяване на населението за опазване на водата.
Да се оправят съоръженията на напоителни системи.
ВиК и Напоителни системи да станат общински, за да има контрол.

Interreg

EUROPEAN UNION

Greece-Bulgaria

bestwateruse

European Regional Development Fund

БАНЯ ТУРИСТ ЕООД

БЛАГОДАРИ НА ВСИЧКИ ОНЕЗИ, КОИТО
ДОПРИНЕСОХА ЗА ТОВА ПРОУЧВАНЕ, КАТО
ОТДЕЛИХА ОТ ВРЕМЕТО СИ!

„Този документ е създаден от Баня Турист ЕООД в рамките на проект BestU /договор за БФП В2.6f.05 / 02.10.2017, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програмата за сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-А Гърция-България 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие и националните бюджети на Република Гърция и Република България.“

Interreg
Greece-Bulgaria
 bestwateruse

European Regional Development Fund

respect water

Project title: Best Water Use
Project acronym: BestU

**Deliverable D3.3.1.: Survey of household and farmers
relationship with water**
Work Package 3: Research on current situation

Contracting authority:

The Project is co-funded by the European Regional Development Fund (ERDF) and national funds of the countries participating in the Cooperation Programme INTERREG V-A "Greece-Bulgaria 2014-2020"

The contents of this survey are sole responsibility of Economic development agency Bansko and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries the Managing Authority and the Joint Secretariat

ENGLISH ABSTRACT OF

Report about study of the target groups' attitude regarding the topic "Conservation, rational use and sustainable management of water resources" on the territory of seven municipalities in Blagoevgrad District, Republic of Bulgaria

The study aims to assess target groups' attitude to the topic "Protection, rational use and sustainable management of water resources" as an essential element of the overall environment protection, as well as to assess awareness and approaches to its efficient use and management.

The territory of Blagoevgrad district has rich natural and water resources. This research covers a comprehensive study of target groups' attitude and commitment to water conservation, its efficient and rational use, consumption and management, local and European legal framework, awareness of the topic, available information in public space and assessment of regulators' actions.

It also gives a clear idea of target groups' eco-friendly attitude towards the rational use of available water resources, their protection and conservation, the use of modern technological solutions and traditions, public awareness and commitment to the topic.

The study also provides adequate input data and thematic focus on the implementation of subsequent information, training, games and analytical project activities.

The report assesses the stakeholders' attitude and their relationship to water in study area.

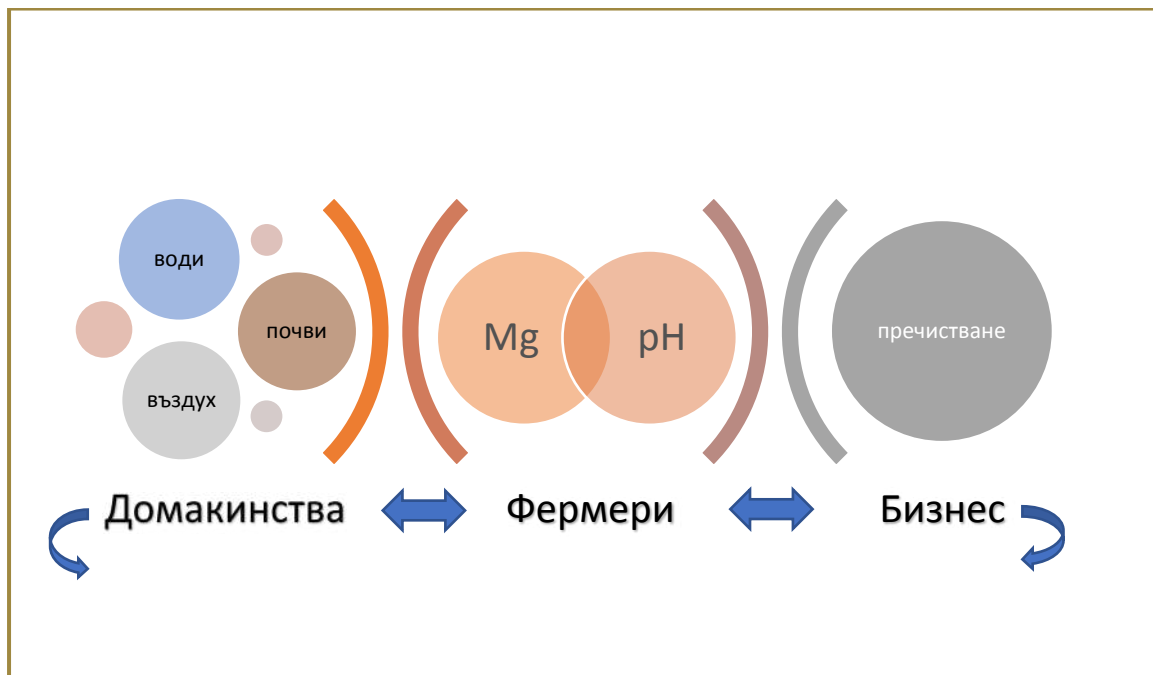
Document contents/	page
CHAPTER ONE	2
INTRODUCTION	3
1.1. Study background and context	3
1.2. Study scope and objectives	5
1.3. Contribution of the study	7
1.4. List of abbreviations	8
CHAPTER TWO	9
RESEARCH METHODOLOGY	9
2.1. Introduction	9
2.2. Study areas	9
2.3. Study framework	10
2.4. Structure of the questionnaire	10
2.5. Question matrix to the target groups	11
CHAPTER THREE	15
SURVEY RESULTS	15
3.1. Introduction	15
3.2. Data processing	15
3.3. Respondents	16
3.4. Socio - demographic characteristics	17
3.5. Sample structure	18
3.6. Water resources	20
3.6.1. Types and quantities	20
3.6.2. Needs	21

3.6.3. Size of agricultural plots	22
3.6.4. Problems and restrictions	22
3.7. Efficiency, technologies, traditions and conservation of water resources	25
3.8. Legal frameworks, information channels and events	34
3.9. Local, regional and national regulations. Level of awareness and evaluation of their activity	38
3.10. Proposals for improvement and adequate management of water resources	43
3.11. Request for interest in participating in subsequent events	45
CHAPTER FOUR	46
INTERCONNECTION BETWEEN HOUSEHOLDS, FARMERS, BUSINESS	46
4.1. Water resources. National and territorial aspect (Blagoevgrad district)	46
4.2. Characteristics of water resources and water use	46
4.2.1. Fresh water resources	46
4.2.2. Domestic and waste water	50
4.2.3. Surface waters	53
4.2.4. Groundwater	56
4.2.5. Bathing waters and sea waters	58
4.2.6. Drinking water	59
4.2.7. Soils	62
4.3. Water resources at European Union level	64
4.3.1. Use of fresh water resources in Europe	66
4.3.2. Domestic and waste water in European Union	67
4.3.3. Floods	69
4.3.4. Groundwater in European Union	70
4.3.5. Bathing and sea waters in European Union	71
4.3.6. Drinking water in European Union	73
CHAPTER FIVE	76
ENVIRONMENTAL ASPECTS	76
5.1. Environmental problems caused by water use	76
5.2. Water quality	76
5.3. Major water pollutants	79
5.4. Water treatment methods	80
CHAPTER SIX	81
CONCLUSIONS	81
6.1. Study summary	81
6.2. Summary, conclusions and recommendations from the study	84
6.3. Organizations and sources of environmental information	94
CHAPTER SEVEN	100
BIBLIOGRAPHY AND APPENDICES	100
7.1. References and sources	100
7.2. Appendices	101
Sample questionnaires for survey	101
Scanned completed questionnaires – in a separate file	112

The document contains 116 pages.

There is more information in English into the short presentation document under this deliverable.

ДОКЛАД

Проучване на отношението на целевите групи

към темата „Опазване, рационално използване и устойчиво управление на водните ресурси“
на територията на седем общини в Област Благоевград,
Република България

Проект BestU се осъществява с финансовата подкрепа на
ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014-2020, съфинансирана
от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално
развитие

Пълно наименование на проекта	„Най-добро използване на водата“ с акроним BestU
Дата на стартиране на проекта	2 Октомври 2017
Ос	2. Устойчива и адаптираща се към климата трансгранична зона – 6f.
Специфична цел	6. Подобряване управлението на водите
Продължителност на проекта	24 месеца
Идентификационен номер	1854
Уеб сайт	http://bestu.eu
Наименование на документа	Проучване на отношението на целевите групи към темата „Опазване, рационално използване и устойчиво управление на водните ресурси“
Проектна дейност	Работен пакет 3
Автор	БАНЯ ТУРИСТ ЕООД
Отговорен партньор	Агенция за икономическо развитие Банско, Република България
Участващи партньори	АНАТОЛИКИ, РГ; АНЕСЕР, РГ; АИР Банско, РБ; ЕКО НЕВРОКОП, РБ; АИР Високи западни Родопи, РБ
Статус (драфт, финална, Версия No)	Финална, Вер. 1.0
Разпространение (Публично/Рестриктивно)	Публично
Дата	10 Октомври 2018
Одобен от / позиция / дата	Георги Цветков/ Ръководител проект/ 10 Октомври 2018
Общ брой страници	116

БАНЯ ТУРИСТ ЕООД

Контакт: Г-жа Елена Лазарова

ул. „23-та“ № 1
2778 Баня
Република България

Ел. поща: chalet.classic@gmail.com

ПРАВНА ИНФОРМАЦИЯ

Никой не носи отговорност от последствия направени на база използване на информация от настоящото изследване.

Отговорност за изразените становища носи единствено автора и тези становища не следва да се считат за официална позиция на Европейската комисия.

2018 Баня Турист ЕООД.

Авторските и сродни права са прехвърлени на Агенция за икономическо развитие Банско.

Възпроизвеждането е разрешено с позоваване на източника.

Отпечатано в България.

Б Л А Н К А

Съдържание

ГЛАВА ПЪРВА.....	3
ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
1.1. Бекграунд и контекст на проучването.....	3
1.2. Обхват и цели на проучването.....	6
1.3. Принос на проучването.....	7
1.4. Списък на съкращенията.....	8
ГЛАВА ВТОРА.....	9
МЕТОДОЛОГИЯ НА ПРОУЧВАНЕТО.....	9
2.1. Въведение.....	9
2.2. Зони на проучване.....	9
2.3. Рамки на проучването.....	10
2.4. Структура на въпросника за анкетиране.....	10
2.5. Матрица на въпросите към целевите групи.....	11
ГЛАВА ТРЕТА.....	15
РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОУЧВАНЕТО.....	15
3.1. Въведение.....	15
3.2. Обработка на данните.....	15
3.3. Респонденти.....	16
3.4. Социално – демографски характеристики.....	17
3.5. Структура на извадката.....	18
3.6. Водни ресурси.....	20
3.6.1. Видове и количества.....	20
3.6.2. Нужди.....	21
3.6.3. Обем на стопанствата.....	22
3.6.4. Недостиг, налични проблеми и рестрикции.....	22
3.7. Ефективност, технологии, традиции и опазване водните ресурси.....	25
3.8. Правна и регулаторна рамки, информационни канали и събития.....	34
3.9. Местни, регионални и национални регулации. Степен на осведоменост и оценка на дейността им.....	38
3.10. Предложения за подобрене и адекватно управление на водните ресурси.....	43
3.11. Заявка за интерес към участие в следващи събития.....	45
ГЛАВА ЧЕТВЪРТА.....	46

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

ВЗАИМОСВЪРЗАНОСТ МЕЖДУ ДОМАКИНСТВА, ФЕРМЕРИ, БИЗНЕС	46
4.1. Водни ресурси. Национален и териториален аспект (област Благоевград)	46
4.2. Характеристика на водните ресурси и водоползването.....	46
4.2.1. Пресни водни ресурси	46
4.2.2. Битови и отпадъчни води.....	50
4.2.3. Повърхностни води.....	53
4.2.4. Подземни води	56
4.2.5. Води за къпане и морски води	58
4.2.6. Питейни води	59
4.2.7. Почви.....	62
4.3. Водни ресурси на ниво Европейския съюз	64
4.3.1. Използване на пресни водни ресурси в Европа.....	66
4.3.2. Битови и отпадъчни води в Европейския съюз.....	67
4.3.3. Наводнения.....	69
4.3.4. Подземни води в Европейския съюз	70
4.3.5. Води за къпане и морски води в Европейския съюз	71
4.3.6. Питейни води в Европейския съюз.....	73
ГЛАВА ПЕТА.....	76
ЕКОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ	76
5.1. Екологични проблеми породени от използването на водите	76
5.2. Качество на водите.....	76
5.3. Основни замърсители на водите.....	79
5.4. Методи за пречистване на водите.....	80
ГЛАВА ШЕСТА.....	81
ЗАКЛЮЧЕНИЯ	81
6.1. Обобщение на кабинетното проучване	81
6.2. Обобщение, изводи и препоръки от емпиричното проучване	84
6.3. Организации и източници на информация за околната среда	94
ГЛАВА СЕДМА.....	100
БИБЛИОГРАФИЯ И ПРИЛОЖЕНИЯ.....	100
7.1. Използвана литература и източници	100
7.2. Приложения	101
Образец на въпросниците за анкетиране	101
Сканирани попълнени въпросници – в отделен файл.....	112

ГЛАВА ПЪРВА

ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Бекграунд и контекст на проучването

Водата е химично съединение, изгълнено с истинското значение на думата „живот“. Тя е основа за живота.

Водата следва кръговрат — тя циркулира непрекъснато между океана, въздуха и сушата, като преминава през реки, езера и под земята.

Природните води, като компонент на природната среда са от особено значение за живота на нашата планета. Водата е едно от най-разпространените вещества в природата. Загълва огромни океански и морски басейни, образува езера, натрупва се във вид на ледници в полярните области и високите планини, тече в речните долини и образува реки. Навлиза в порите на скалите и формира подземни басейни. Изгълва тропосферата, като образува облаци, от които пада във вид на валежи. Водата влиза в състава на клетките и тъканите на всички живи същества. Тя създава онази физико-химична среда, без която е невъзможно осъществяването на основния процес при живите същества – обмяната на веществата. С други думи тя се явява свързващо звено между организмите и обкръжаващата ги среда.¹

Наличието на вода с добро качество е от изключително значение за хората, природата и икономическите дейности.

За производството на енергия, храни и стоки за ежедневна употреба са необходими големи количества вода. Възстановяването на естественото състояние на водните пътища е много важно, за да могат рибите, птиците и животните да разполагат с необходимата им храна и местообитания.

Доброто състояние на морската среда също е от жизнено значение. Причина за замърсяването на моретата обикновено е сушата, но морските дейности и атмосферата също могат да са източник на замърсяване.

С изменението на климата се очаква да зачестят наводненията и сушите в Европа. Водните екосистеми също могат да се променят. Трябва да се адаптираме, като подобрим значително управлението на водите.

Очевидно е, че трябва да положим повече усилия, за да подобрим качеството и количеството на водните ресурси в Европа и да накараме хората да ги използват разумно.²

Европейците използват милиарди кубически метра вода всяка година не само за питейна вода, но и за земеделие, производство, отопление и охлаждане, туризъм и други сектори на услугите. С хиляди сладководни езера, реки и подземни водоизточници, снабдяването с вода в Европа може да изглежда безгранично. Но нарастването на населението, урбанизацията, замърсяването и последиците от изменението на климата, като постоянните суши, оказват огромно напрежение на водните запаси на Европа и на

¹ <http://geografia.kabinata.com/05.htm>

² http://ec.europa.eu/environment/basics/green-economy/water-resources/index_bg.htm

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

тяхното качество. Всъщност водният стрес е проблем, който засяга милиони хора по света, включително над 100 милиона души в Европа.

Около 80% от европейската употреба на сладка вода идва от реки и подземни води, което прави тези източници изключително уязвими към заплахите от прекомерната експлоатация, замърсяването и изменението на климата. Климатичните условия и търсенето на вода са двата ключови фактора, които стимулират водния стрес. Такъв натиск върху водата води до влошаване на сладководните ресурси по отношение на количеството (свръхексплоатация или суша) и качеството (замърсяване и евтрофикация).

Потреблението на вода в Европа постоянно нараства през последните 50 години. Това доведе до общо намаляване на възобновяемите водни ресурси на глава от населението с 24% в цяла Европа. Например през лятото на 2015 г. ресурсите от възобновяеми сладководни ресурси (като подземни води, езера, реки или резервоари) са били с 20% по-малко в сравнение със същия период на 2014 г. поради 10% нетен спад на валежите.

Според оценките на Европейската агенция за околна среда (ЕАОС) около една трета от територията на ЕС е изложена на условия на воден стрес, постоянно или временно. Очаква се недостигът на вода да стане по-често поради изменението на климата. Въпреки това подобренията във водната ефективност и управлението на водоснабдяването са довели до общо намаляване на общото водоползване от 19% от 1990 г. насам. Последните проучвания, анализирани в брифинг на ЕАОС, установиха, че водните политики на ЕС насърчават държавите-членки да прилагат по-добри практики за управление на водата.

Икономическите дейности в Европа използват средно около 243 000 кубични хектометра вода годишно, съгласно индекса за експлоатация на вода на ЕАОС. Въпреки че по-голямата част от тази вода (над 140 000 кубични хектометра) се връща в околната среда, тя често съдържа примеси или замърсители, включително опасни химикали.

Селското стопанство е с най-голямо потребление на вода: около 40% от общата използвана вода годишно в Европа. Докато само около 9% от общата земеделска земя в Европа се напоява, тези райони все още представляват около 50% от общото потребление на вода в Европа. През пролетта този процент може да скочи до над 60%, за да помогне на културите да растат след засаждането.

Изненадващо, производството на енергия също използва много вода, което представлява около 28% от годишното потребление на вода. Водата се използва предимно за охлаждане в ядрени и изкопаеми горива. Използва се и за производство на електроенергия. Миннодобива и преработващата промишленост са 18%, следвани от домакинствата, които представляват около 12%. Средно, 144 литра вода на човек на ден се доставят на домакинствата в Европа.

Цялата тази употреба на вода е добра за икономиката и впоследствие за нашето качество на живот, но свръхексплоатацията на водните ресурси може да навреди на зависимите от тях животни и растения. Има и други последици за околната среда.

В повечето случаи, след като добитата вода се използва от промишлеността, домакинствата или селското стопанство, получените в резултат отпадъчни води могат да причинят замърсяване чрез химически изхвърляния, отпадъчни води и оттичане на хранителни вещества или пестициди от земеделските земи. В случая с производството на енергия, използването на вода за производство на хидро-електроенергия вреди на естествения воден цикъл в реките и езерата, докато язовирите и други физически бариери могат да предотвратят миграцията на рибите нагоре по течението.

По същия начин, водата, използвана за охлаждане в електроцентрали, е по-топла от водата в реката или езерата, когато тя се освобождава обратно в околната среда. В зависимост от температурната разлика, топлината може да има неблагоприятно въздействие върху местните видове.

Днес, въпреки постигнатия напредък, общото екологично здраве на много водни обекти в Европа остава несигурно. По-голямата част от европейските езера, реки, устия и крайбрежни води се борят да постигнат минималната цел на ЕС за добро състояние на околната среда.

Европейските усилия не се ограничават до вътрешни и крайбрежни води. Устойчивото използване на водните и морски ресурси е в основата на новите инициативи на ЕС и на ООН за „синята икономика“ и „синия растеж“. Идеята е да се осигури дългосрочната жизнеспособност на рибарството или икономическите дейности като морския транспорт, крайбрежния туризъм или минното дело на морското дъно, като същевременно се гарантира най-малко нарушаване на екосистемите по отношение на замърсяването или отпадъците.

Партньори в проекта са Агенция за развитие на местните власти от източен Солун – Анатолики С.А. – Гърция (лидер); Агенция за развитие на Серес – Анесер С.А. – Гърция; Агенция за икономическо развитие Банско – България; Сдружение Еко Неврокоп – България; Агенция за икономическо развитие Високи Западни Родопи – България. Чрез проекта се цели да се подобри управлението на водите, като се популяризират кампании за "зелено поведение" в следните области: управление на водите, изпълнение на пилотни дейности, включващи съществуващи иновационни методи/технологии и формиране на цялостна образователна политика в местното самоуправление.

Конкретните цели на проекта са:

- Да изгради капацитет на всички заинтересовани страни, както и на мениджмънта на водните ресурси
- Да подобри знанията и повиши осведомеността на потребителите на водните ресурси, целейки по-ефикасно участие в опазващи околната среда действия
- Да разработи образователни процеси, които да насърчават всеобхватен, системен и интердисциплинарен подход към проблемите на околната среда и оптимално управление на водите в частност
- Да създаде чувство за отговорност сред учащите и учителите по отношение опазването на околната среда и устойчив начин на живот

На ниво Европейски съюз, изследователската дейност в областта на водите е постоянна тема във всички програми. Включват се планове, стратегии за смекчаване и адаптиране, за устойчиво управление с насоченост към опазване на природната среда и водите. Насърчава се създаването на партньорски мрежи за сътрудничество и обмен сред международни партньори.

Рамковата директива за водите (РДВ) е основния европейски закон в тази област, според който водните системи, трябва да бъдат управлявани по координиран начин дори ако са на територията на различни държави.

Рамковата директива за морска стратегия възприема координиран подход към управлението на човешките дейности, които оказват въздействие върху морската среда. Стъпките, които се предприемат, са посочени в план за опазване на европейските водни ресурси до 2020 г.

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

1.2. Обхват и цели на проучването

Проучването цели да оцени отношението на целевите групи към темата „Опазване, рационално използване и устойчиво управление на водните ресурси“ като съществен елемент от цялостното опазване на околната среда, както и да оцени осведомеността и прилаганите подходи за нейното ефикасно използване и управление.

Територията на Благоевградска област има богати природни и водни ресурси. Проучването обхваща обстойно изследване на целевите групи за тяхното осъзнато отношение и съпричастност към опазване на водните ресурси, тяхното ефикасно и рационално използване, консумиране и управление, местна и европейска правна рамка, осведоменост по темата, налична информация в общественото пространство и оценка на действията на регулиращите органи.

Също така дава ясна представа за степента на еко-съобразно отношение на целевите групи спрямо рационалното използване на наличните водни ресурси, тяхното опазване и съхранение, степен на използване на модерни технологични решения и традиции, степен на обществена осъзнатост, осведоменост и ангажираност по темата.

Проучването предоставя адекватни входни данни и тематична насоченост на реализация на последващите информационни, обучителни, игрови и аналитични проектни дейности.

Настоящия доклад оценява отношението на заинтересованите страни и връзката им с водния ресурс в региона на обследване.

1.3. Принос на проучването

Предпоставката за подобряване културата, знанията и повишаване осведомеността на потребителите на водните ресурси за навиците, добрите практики, европейското и национално законодателство, плановете за управление, за предотвратяване на екологични катастрофи са малка част от приноса на дейностите по проучването.

За читателите, които тепърва ще осъзнаят значимостта на темата за опазване на водните ресурси и започнат своето активно и ефикасно участие в опазващи околната среда действия.

Както и за тези, които ще усъвършенстват познанията си и станат по-мотивирани, възпитават децата си и бъдат пример за подражание от съседа си.

Но най-вече, приноса би бил неизмерим, ако създадем чувство за отговорност сред учащите в най-ранна детска възраст, чрез техните учители и родителите по отношение опазването на околната среда и устойчивия начин на живот.

Анализа предоставя ценна изходна информация за разработване на образователни процеси, които да насърчават всеобхватен, системен и интердисциплинарен подход към проблемите на околната среда и оптимално управление на водите в частност.

На следващо място, проучването може да помогне на водните оператори да планират и насочат усилия към специфични проблеми и места в региона.

Общинските и държавни административни органи ще получат ценна информация за реалното състояние и отношение към водата от местните домакинства, земеделски производители и бизнес.

Посредством анализа на информацията могат да се намалят или увеличат бюджети в различни сфери, да се запази устойчивост, да се планират средства за отстраняване на проблеми.

Освен това, проучването допринася за информираността и обема на познанията на гражданите, местните, регионални и други власти.

Резултатите трябва да засилят знанията за реалното състояние, както и за връзката между факторите сред потребителите.

1.4. Списък на съкращенията

БД	Басейнова дирекция
БЕК	Биологични елементи за качество
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДВ	Държавен вестник
ДНП	Дирекции на Националните паркове
ЕАОС	Европейска агенция за околна среда
ЕЖ	Еквивалент жители
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕК	Европейска комисия
ЕП	Европейски парламент
ЕС	Европейски съюз
ЗОПОЕЩ	Закон за отговорност за предотвратяване и отстраняване на екологични щети
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология
НСИ	Национален статистически институт
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
ООН	Организация на Обединените Нации
ПВТ	Подземни водни тела
ПСОВ	Пречиствателно съоръжение за отпадни води
РВД	Рамкова директива за водите
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция за околната среда и водите
СЗО	Световна здравна организация
СК	Стандарт за качество
СПСОВ	Селищна пречиствателна станция за отпадъчни води
ФХ	Физико-химични
ХБМ	Хидробиологичен мониторинг
ХВП	Хранително – вкусова промишленост
EMAS	Европейска схема за управление по околна среда и одити
pH	Измерител за киселинност или алкалност на водата
REFIT	Програма за пригодност и резултатност на регулаторната рамка

ГЛАВА ВТОРА

МЕТОДОЛОГИЯ НА ПРОУЧВАНЕТО

2.1. Въведение

В тази глава се описва методологията, използвана за постигане на изследователските цели на това изследване. Обсъждат се областите на изследване, подбор на извадката, както и събирането на данни.

Целта на изследователската дейност на това проучване е да осигури информация за качеството на водните ресурси, тяхната достъпност, отношението към тях като гаранция за качеството на живот. За целта проучването е насочено към различни целеви групи и събира конкретна информация.

Осъществено е количествено проучване чрез внимателен подбор на представителни извадки, изследващо детайлно отношението на потребителите към водните ресурси чрез интервюиране на местното население посредством специално разработени за целта въпросници.

Проучването на дружествата е насочено към ръководителите, като целта е да се събере информация за практиките на работното място.

Задълбочено проучени са и повечето от значимите стратегически документи, както и множество източници на данни и информация в мрежата за водните ресурси в региона. Както при всички изследователски проекти, заинтересованите партньори и експерти на Бяня Турист ЕООД в съответната област участват в разработването, провеждането и оценяването на всяко проучване и гарантират приложимостта им.

Чрез ангажирането на експерти в разработването на въпросници се стараем да гарантираме, че всички въпроси отразяват точно явленията от реалния живот, за които са предназначени.

И не на последно място, чрез ангажиране на опитни анкетъори (дипломирани журналисти), осигурявайки им цялостното обучение за провеждане на интервютата, целим преодоляване на различията и подхода в общуването с респондентите и гарантираме достоверност на информацията.

2.2. Зони на проучване

Изследователските зони за това проучване са Общините Банско, Благоевград, Белица, Кресна, Разлог, Симитли и Якоруда в административната област Благоевград, Република България.

Изпълнителя осъществи проучване във всички общини от географския обхват на техническото задание в периода Юни – Септември 2018 г.

2.3. Рамки на проучването

Целевите групи, анкетираните чрез въпросник за целите на проучването са домакинства, земеделски производители/стопани/фермери и местен бизнес. Всички са представители на местното население, извършващи дейност и живущи в населените места в зоните на проучване.

За целта бяха проектирани три вида въпросника за всяка целева група, одобрени от Възложителя Агенция за икономическо развитие Банско.

Интервюиращите осъществиха допитването чрез следните методи за събиране на данни:

- чрез саморъчно попълване на хартия (1/3 от респондентите)
- чрез телефонно интервю и попълване на хартия от интервюиращия (2/3 от респондентите)

Посредством кабинетно проучване, се осъществи събиране и анализ на документи, включително он-лайн материали от разнообразни източници на статистическа и икономическа информация, както и от количествени и качествени проучвания.

2.4. Структура на въпросника за анкетиране

Съдържанието на въпросника обхваща следните изследователски цели, според заданието:

- Профил на анкетираните (пол, възраст, соц. статус или индустриален отрасъл, седалище, предмет на дейност и данни за контакт)
- Водни ресурси – видове използвани такива, нужди, количества на месечна и годишна база, недостиг, налични проблеми и рестрикции
- Използвани технологии и традиции за пестене, икономично ползване, повторна употреба и рециклиране, незамърсяване и опазване на водните ресурси като съществен елемент в опазване на околната среда
- Степен на познания и информираност за регионална, национална и на ЕС правна и регулаторна рамка. Оценка степента на наличност, адекватност и полезност на публични информационни канали по темата. Участие в миналото в информационни и обучителни събития и оценка на тяхната полезност или бъдещи нужди от такива
- Степен на осведоменост за местни, регионални и национални регулаторни и овластени публични структури, имащи отношение към управление и опазване на водните ресурси. Оценка на тяхната дейност
- Предложения за цялостно подобрене на опазване и ефикасно използване на водните ресурси и тяхното адекватно управление
- Заявка за интерес/желание за участие в следващи проектни събития

По-голямата част от тях са тип „затворени въпроси“ с посочени варианти на отговори, като продължителността на попълване не надхвърля 30 минути.

2.5. Матрица на въпросите към целевите групи

Относитими към техническото задание на поръчката

Въпрос	Домакин- ства	Земеделски стопани	Местен бизнес
I. Профил на анкетиранияте (пол, възраст, соц. статус или индустриален отрасъл, седалище, предмет на дейност и данни за контакт)			
Каква е възрастта ви (в години)?	1	1	1
Какъв е пола ви?	2	2	2
Какъв е социалния ви статус?	3		
Каква е дейността ви?		3	
Какъв е вашия индустриален отрасъл?			3
Колко човека сте в домакинството?	4		
В коя Община се намира населеното ви място?	5	4	4
Данни за контакт (електронна поща за включването в мрежовия списък на проекта и АИР Банско)	41	42	38
II. Водни ресурси – видове използвани такива, нужди, количества на месечна и годишна база, недостиг, налични проблеми и рестрикции			
Пияте ли бутилирана вода?	10		
Какво количество питейна вода изразходвате на месец?	6		5
Какво количество промишлена вода изразходвате на месец?			5
Какво количество вода за напояване изразходвате на месец?		7	
Колко декара земя обработвате?		5	
Колко декара земя поливате?		6	
През кои месеци се нуждаете от вода за напояване?		12	
Каква е мрежата за пренос на вода до земите ви?		16	
Използвате ли дъждовна или кладенчова вода? (вкл. и за напояване)	11	20	9
Изпитвате ли недостиг на вода? (вкл. и за напояване)	8	8	7
Изпитвате ли затруднения и проблеми с питейните и/или отпадните води?	15		20
Как оценявате качеството на водата?	9		8
III. Използвани технологии и традиции за пестене, икономично ползване, повторна употреба и рециклиране, незамърсяване и опазване на водните ресурси като съществен елемент в опазване на околната среда			
Запознати ли сте с добри практики за ефективност при използване на водните ресурси?		19	10
Колко загрижени сте за замърсяването на водите?	18	26	22
Какво мислите за спестяването на вода? – седем зададени варианта	16	25	21
Какво е отношението на семейството ви към пестене на водата?	17		
Каква система за подгряване на водата използвате?	7		6
Имате ли изградена система за събиране, транспортиране, складиране, съхраняване и обезвреждане на отпадъците?			13
Използвате ли химични вещества в индустрията си?			14
Къде зауставате промишлени води?			16

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

Какъв отпадък се отделя от дейността ви в околната среда и отпадъчните води?			12
Пречистват ли промишлени води?			15
Какви съединения за наторяване използвате за реколтата си?	23		
Какви методи за напояване на културите използвате?	9		
Каква е честотата на напояване на отглежданите от вас култури?	13		
Как определяте колко да напоявате?	14		
Използвате ли методи за управление на напояването, като:?	10		
Използвате ли дъждовна или кладенчова вода? (вкл. за напояване) – повтаря се	11	20	9
Интересувате ли се от модернизирана система за напояване, която подобрява ефективността на водата?	11		
Използвате ли практики за борба с ерозията?	15		
Занимавате ли се с биологично земеделие?	17		
Тествате ли качеството и състава на селскостопанската вода и почвата, за да оцените и подобрите употребата им?	22		
Прилагате ли устойчиви земеделски практики (умерено и правилно използване на почвените ресурси за запазване плодородието на земята)	18		
Как миете посудата си?	19		
Как се къпете?	20		
Размразявате ли храна под течаща вода?	21		
Къде изхвърляте мазнината след готвене?	22		
Хвърляте ли отпадъци в тоалетната вместо в кошчето?	23		
IV. Степен на познания и информираност за регионална, национална и на ЕС правна и регулаторна рамка. Оценка степента на наличност, адекватност и полезност на публични информационни канали по темата. Участие в миналото в информационни и обучителни събития и оценка на тяхната полезност или бъдещи нужди от такива			
Имате ли действаща отделна стратегия за справяне и управление на проблемите с водните ресурси?	34	35	31
Съхраняването и опазването на водния ресурс важна тема ли е за вас?	29	31	27
Как функционира главната канализация за отпадни води?	12		11
Имате ли дренажна канализация във вашия град?	13		17
Участвали ли сте в събития/обучения по въпросите за ефективното използване на ресурсите и по екологични теми?	31	21	18
Какво според вас замърсява водите във вашето населено място / община?	24	27	23
Кога е световния ден на водата?	25	28	24
Знаете ли....	26	29	25
За съществуването на закони, приети за предотвратяване и контрол на замърсяването на водните ресурси?			
За приноса на съдебната ни система за опазване чистотата на околната среда и в частност водите?			

Пред кой орган можете да подадете жалба в случай на замърсяване на околната среда и в частност водите?

Защо има отделна дренажна канализация в развитите градове?

V. Степен на осведоменост за местни, регионални и национални регулаторни и овластени публични структури, имащи отношение към управление и опазване на водните ресурси. Оценка на тяхната дейност

Подавали ли сте някога жалба срещу някой, който замърсява водата? 27 30 26

Смятате ли, че държавата осъществява контрол върху местните заводи и ферми, за да гарантират, че те отговарят на изискванията за използване на водата? 28

Какво е нивото на въздействие на следните фактори върху водите в вашия град? 30 32 28
Изменението на климата; Икономическата криза; Нарастащо население; Свиване на населението; Увеличаване на територията; Международни/Национални закони и разпоредби; Старееене, остаряла инфраструктура / Липса на инфраструктура; Екстремни събития; Замърсяване на водите

Осигурени ли са механизми за контрол на наводнения, суша и опазване на екосистемите във вашата община? 32 33 29

Как се справя вашето подразделение на ВиК (и Напоителни системи) за качеството и сигурността на водния ресурс? 33 34 30

Какви механизми се използват за оценка на ефективността на управлението на водните ресурси в града ви? 35 36 32

Кои пречки, свързани с административната и териториалната организация пречат на ефективното управление на водите? (отворен въпрос) 36 37 33

Имате ли публично достъпни данни за качеството на питейната вода; за икономическото и финансовото състояние; за формиране цената на водата; за счетоводен контрол чрез редовни финансови одити? 37 38 34

Имате ли организация, която предоставя независими данни за водите във вашия район, както и достъп до техни данни? 38 39 35

VI. Предложения за цялостно подобрене на опазване и ефикасно използване на водните ресурси и тяхното адекватно управление

Имате ли предложения за подобрения на услугите във водния сектор? (отворен въпрос) 39 40 36

Имате ли идеи/ предложения за постигане на ефективност и опазване на водния ресурс във вашия район? 14 24 19

Моля дайте конкретни примери, в които вашия град е пряко ангажиран или не е с предмета на проучването. Моля, дайте кратко описание и 40 41 37

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

основна информация (лице за контакт, уебсайт, основен документ и т.н.) - (отворен въпрос)

VII. Заявка за интерес/желание за участие в следващи проектни събития

Желаете ли да участвате в събития и обучения, свързани с опазване на околната среда и водите? (ако да, моля попълнете вапа електронна поща за включването ви в мрежовия списък на проекта и АИР Банско)	41	42	38
Моля, оставете допълнителен коментар, който смятате, че ще бъде полезен за анкетата. (отворен въпрос)	42	43	39

ГЛАВА ТРЕТА

РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОУЧВАНЕТО

3.1. Въведение

Проект „Най-доброто използване на водата“ представя обществено проучване за отношението на домакинства/ земеделски стопани/ местен бизнес относно водните ресурси в седем населени места в Област Благоевград. Анализът и доклада са резултат от количествено проучване на основни акценти, проблеми, възможности във връзка с ползването на ресурса. Анкетата бе изготвена от екип на подизпълнителя в консултации с представители на Възложителя и целевите групи.

Това е първа крачка в посока продължаване на проектните дейности, информационни кампании, учебен материал и други.

Обобщени в този документ са резултатите 42 основни въпроса към целева група „Граждани/домакинства“, 43 основни въпроса към целева група „Земеделски производители/ Стопани“ и 39 основни въпроса към целева група „Местен бизнес“. Част от въпросите са отворени, на които не се отговаря чрез предварително зададен набор от отговори.

Интервюираните респонденти са 150. Всички са представители на целевите групи, като 80 са представители на домакинствата, 35 земеделски стопани/фермери и 35 представители на местен бизнес.

Бяня Турист ЕООД благодари на 150-те анкетирани за приноса, който участниците имат като са дали своето мнение.

3.2. Обработка на данните

След контрола и набирането на пълния обем интервюта се извърши следната обработка на данните:

- Логически оглед на интервютата
- Кодиране на информацията от въпросите според предварително изработен класификатор
- Въвеждане на информацията в специализиран софтуер
- Извършване на повторен логически оглед
- Отстраняване на грешки от въвеждане
- Статистическа обработка на данните
- Извличане на резултати

3.3. Респонденти

Част от данните за контакт с респондентите са предоставени от мрежовия списък на проекта, а друга малка част са набавени от регистри с подходяща информация.

Световната практика показва, че е необходимо големината на извадката на равнище отделна страна да е най-малко 1000 респонденти, с което се намалява границата на грешката до приемливо ниво. Това ни дава убеждение, че 150 респондента са напълно достатъчен брой да се оцени реално до приемливо ниво темата на проучването в половин Благоевградска област. Според изпълнителя на проучването, извадката е достатъчна и е представителна за населението.

Извадката от респонденти, определени за това проучване е с планирани обем от (150), от които са осъществени 150 интервюта.

Голяма част от въпросниците включват празни секции в инструмента за проучване. Те са взети предвид като липса на мнение или непознаване на темата на изследването, тъй като това е декларирано от респондентите по време на интервюта. Следователно, данните от 150 анкетирани са анализирани в това проучване.

3.4. Социално – демографски характеристики

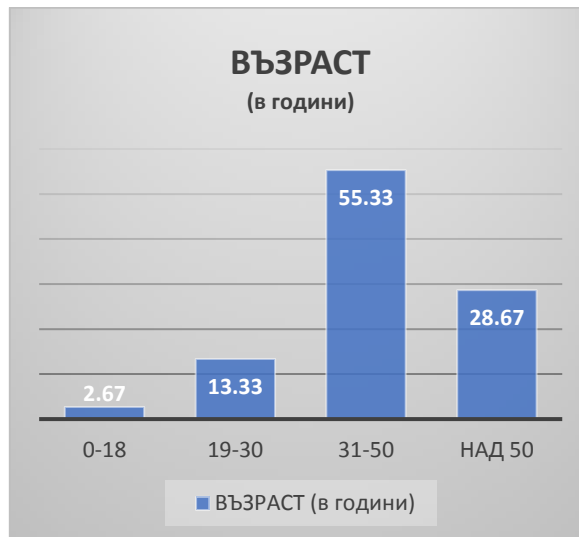
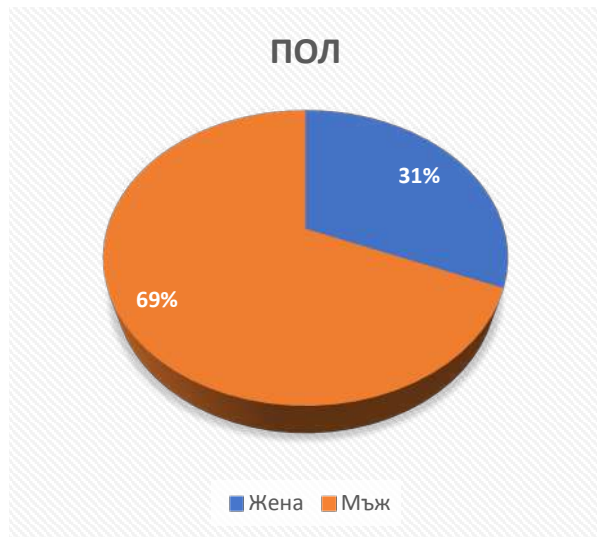
ПОЛ

	домакинства	земеделски стопани	местен бизнес	общо
ЖЕНА	45% n=36	2.9% n=1	28.6% n=10	31.33% n=47
МЪЖ	55% n=44	97.1% n=34	71.4% n=25	68.67% n=103

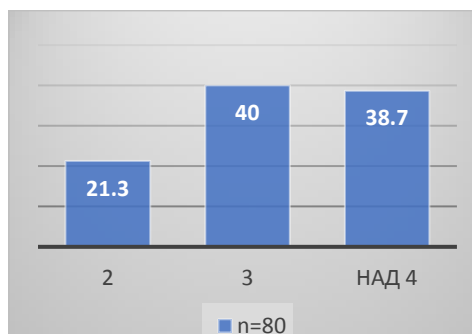
ВЪЗРАСТ

(в години)

	домакинства	земеделски стопани	местен бизнес	общо
0-18	5.0% n=4	0% n=0	0% n=0	2.67% n=4
19-30	12.5% n=10	20.0% n=7	8,6% n=3	13.33% n=20
31-50	56.3% n=45	54.3% n=19	54.3% n=19	55.33% n=83
над 50	26.2% n=21	25.7% n=9	37.1% n=13	28.67% n=43

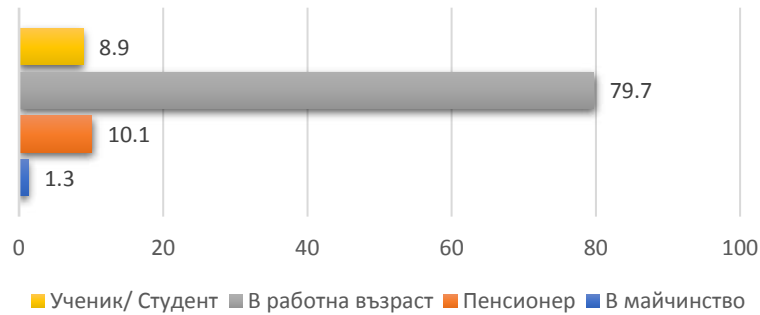
Брой членове в домакинствата

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

3.5. Структура на извадката

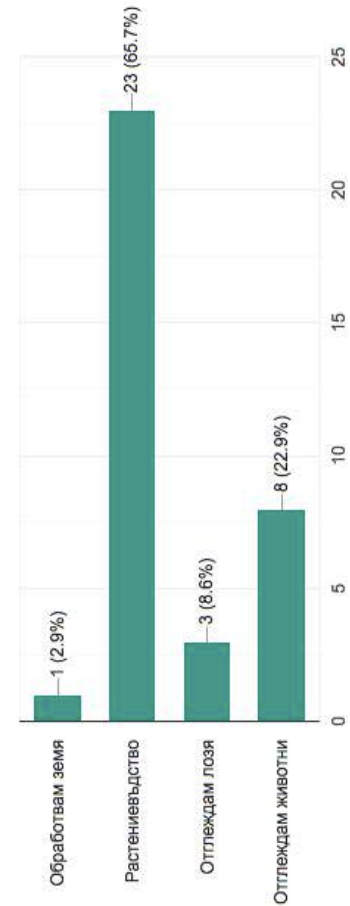
Социален статус домакинства n=80

Индустриален отрасъл

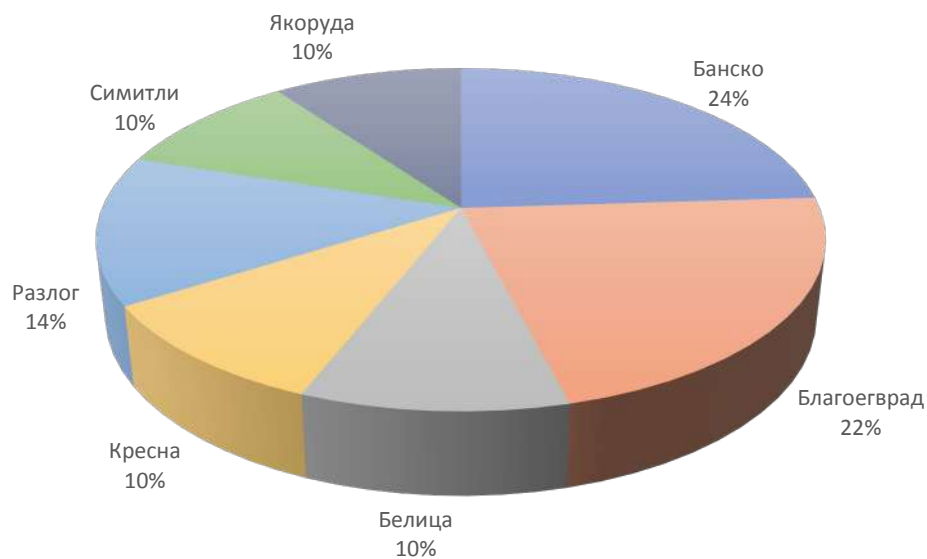
Дейност на земеделските стопани n=35

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПО ОБЩИНА

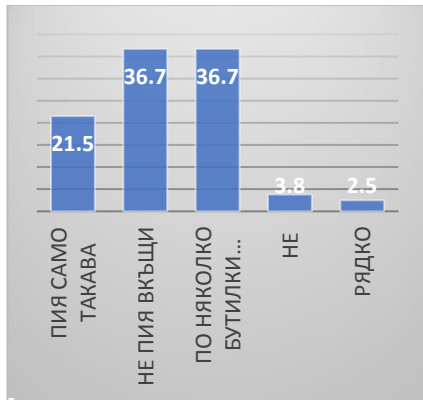
	домакинства	земеделски стопани	местен бизнес	общо
Банско	32.5% n=26	14.3% n=5	14.3% n=5	24% n=36
Благоевград	28.8% n=23	14.3% n=5	14.3% n=5	22% n=33
Белица	6.3% n=5	14.3% n=5	14.3% n=5	10% n=15
Кресна	6.3% n=5	14.3% n=5	14.3% n=5	10% n=15
Разлог	13.7% n=11	14.3% n=5	14.3% n=5	14% n=21
Симитли	6.3% n=5	14.3% n=5	14.3% n=5	10% n=15
Якоруда	6.3% n=5	14.3% n=5	14.3% n=5	10% n=15

ОБЩО ПО ОБЩИНА n=150

3.6. Водни ресурси

3.6.1. Видове и количества

Употреба на бутилирана вода в домакинствата n=79

Бутилираните минерални води могат да бъдат опасни за здравето на консуматорите при прекомерна употреба.

Масираната реклама за ползите от консумация на бутилирана вода не е засегнала изцяло (все още) района на проучване.

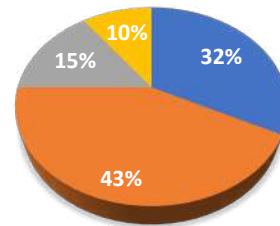
Хората трябва да бъдат бдителни за физико-химичните свойства на бутилираните води.

Питейна вода за домакинствата n=80

Респондентите от целева група „Домакинства“ не са големи консуматори на питейна вода.

90% от тях са наясно с консумацията си, макар и ориентировъчно.

Вероятно това се дължи на нестабилната ценова политика.

■ Под 10 м³ ■ Между 10-25 м³
 ■ Над 25 м³ ■ Не знам

Питейна вода за бизнеса n=26

26% не знаят какво е месечното им потребление. Средното месечно потребление на питейна вода за бизнеса е около

124 м³

Промислена вода за бизнеса n=1

Само един респондент е посочил, че ползва промишлени води, като месечното му потребление е

500 м³

Вода за напояване n=13

63% от земеделските стопани не знаят колко вода потребяват на месец. Средното месечно потребление на останалите фермери е около

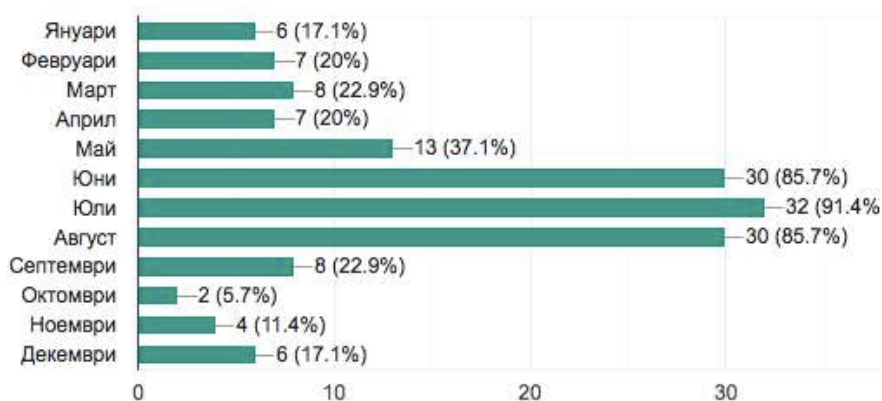
402 м³ / месец

На въпроса: „Събирате ли дъждовна или кладенчова вода за вашите нужди?“, целевите групи са отговорили така:

3.6.2. Нужди

През кои месеци се нуждаете от вода за напояване? n=35

Земеделските стопани и фермери се нуждаят от вода през сезон пролет – лято.

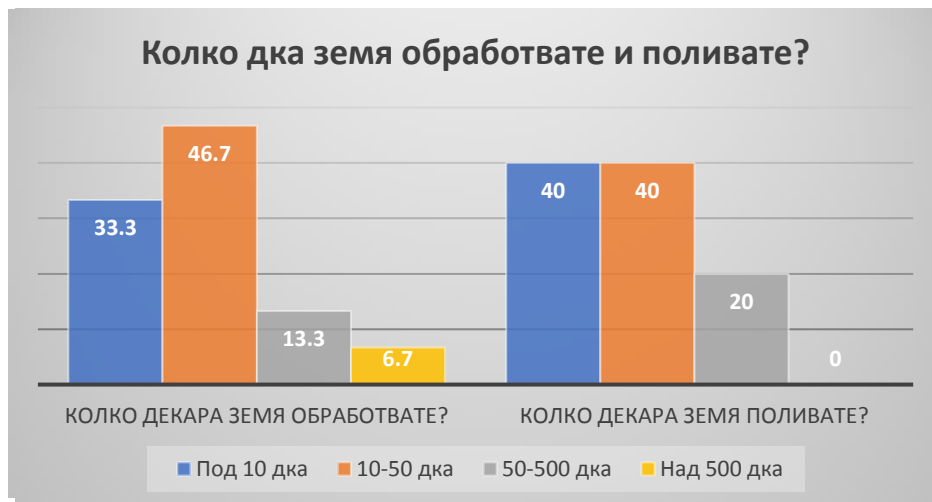
Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

3.6.3. Обем на стопанствата

За нуждите на проучването са анкетирани предимно малки земеделци и фермери с размер на стопанствата до 50 дка.

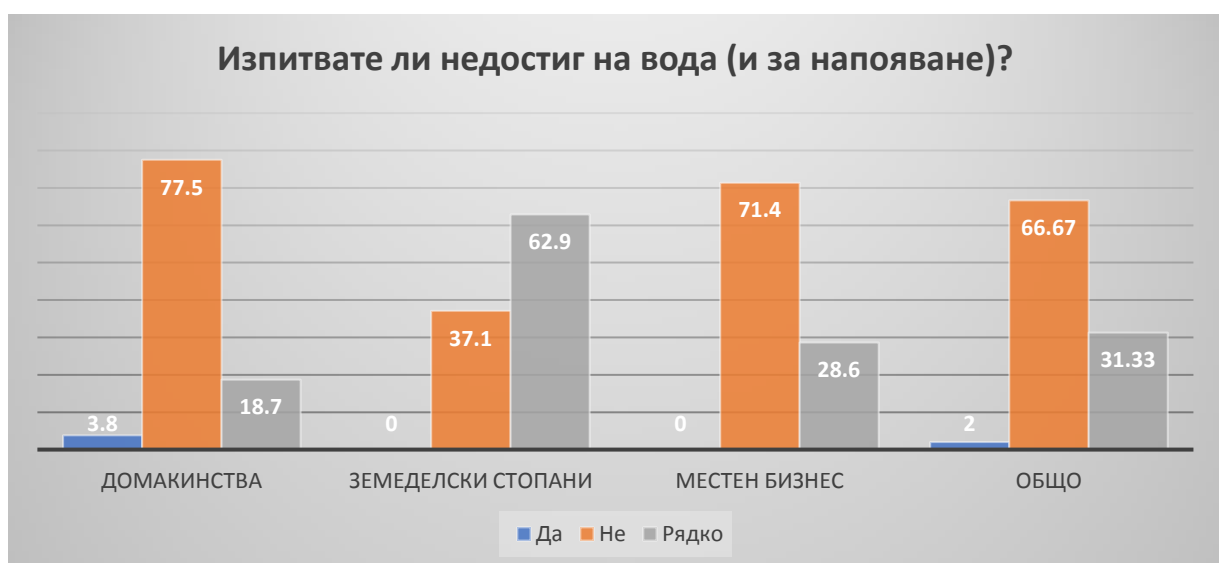
На територията на общините се използва вода за напояване на стопанства с малки до средни площи.

n=35

3.6.4. Недостиг, налични проблеми и рестрикции

Изпитвате ли недостиг на вода? (и за напояване) n=150

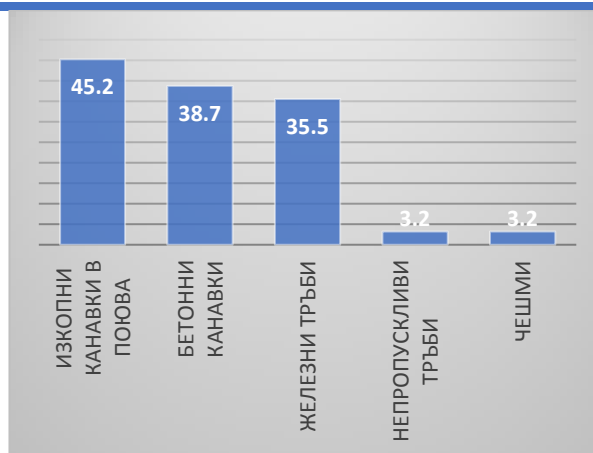
Редки случаи на недостиг на вода, основно за поливане има при по-голямата част (62.9%) от земеделските стопани и фермери.

При 28.6% от анкетиранияте бизнесмени също са налице редки случаи на недостиг. Те не са посочили изрично дали се отнася за питейна или промишлена вода. Съдейки, че само един от анкетиранияте използва промишлени води, ни дава основание да направим констатация, че посочения процент се отнася за питейни води.

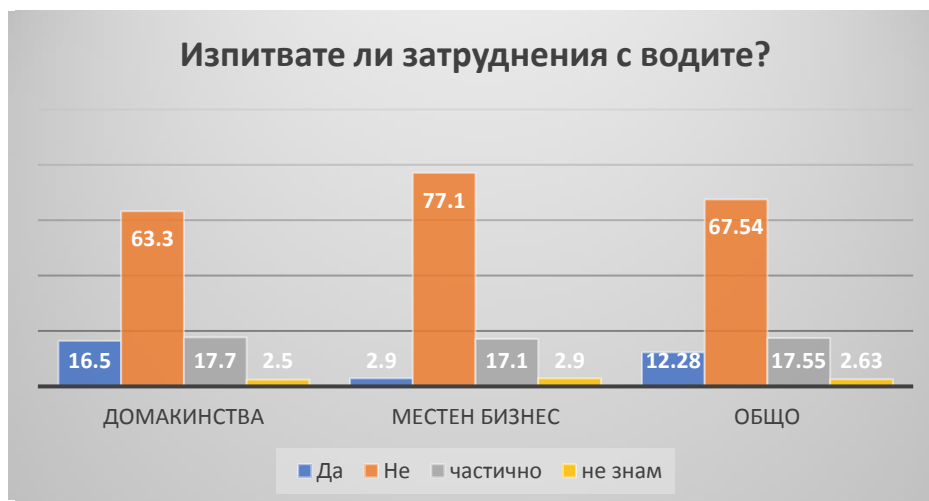
Предполагаме, че причината е в остаряла и неподменена инфраструктура, тъй като индустриалните зони са оставени без особено внимание към развитие за сметка на по-голямата част от населението – домакинствата.

Каква е мрежата за пренос на вода до земите ви? n=31

Наличие на остаряла и неефективна поливна инфраструктура. Предпоставка за огромни загуби на води, намаляване на добива, замърсяване, измиване на хумусния слой; по-високи разходи за труд и поддръжка; напояване чрез заливане (при заливане в горния край на полето постъпва прекомерно много вода, а в долния – недостатъчно и други.

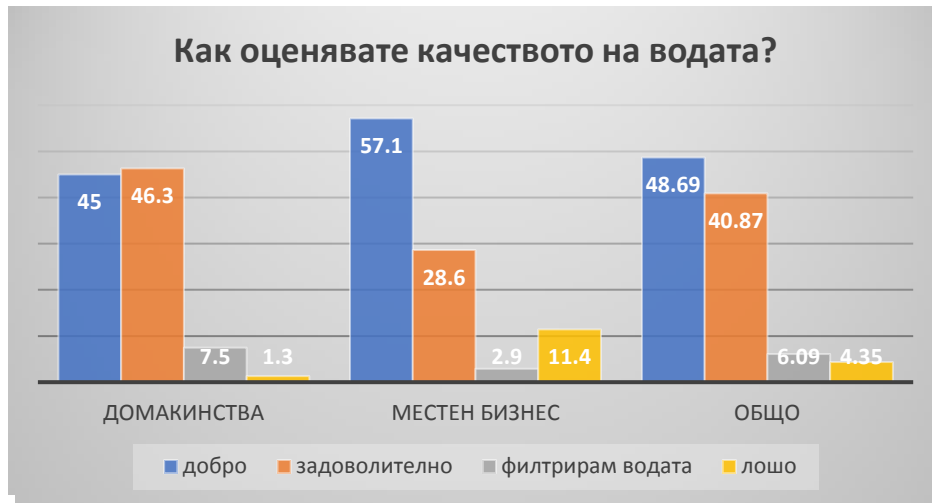
Изпитвате ли затруднения и проблеми с питейните и/или отпадните води? n=114

Има само един отговор на частично отворения въпрос и той е „лошо качество“. Това ни пречи да определим дали водите и/или инфраструктурата е имал в предвид респондента. 10 участника (8.77%) от отговорилите с „да“ са определили, че изпитват затруднение с отпадните води, а един (0.88%) – с питейните.

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

Как оценявате качеството на водата? n=115

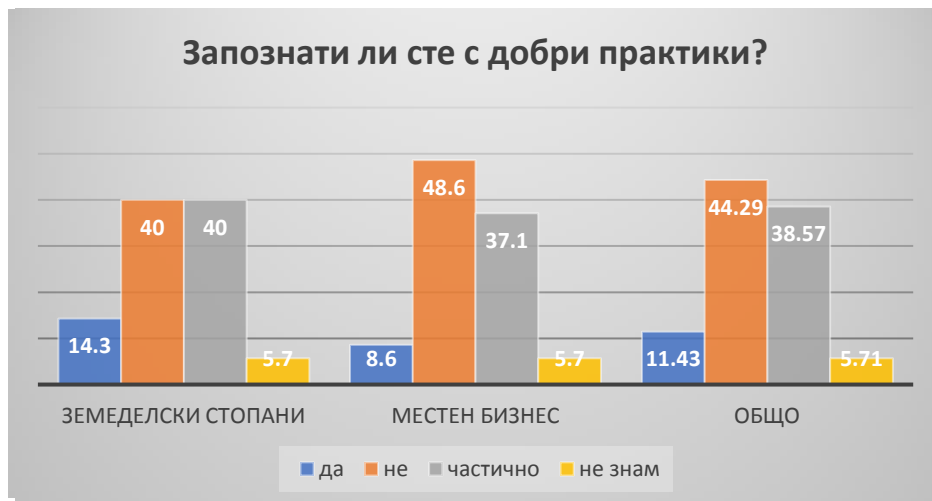

Средната оценка на водата е по – скоро задоволителна, отколкото добра. Болшинството от трите негативни оценки е повече от 50%.

Макар и с известна доза мнителност, се надяваме респондентите да са дали обективна оценка, а не взета под въздействие на фалшиви новини, антиреклама или друга медийна манипулация.

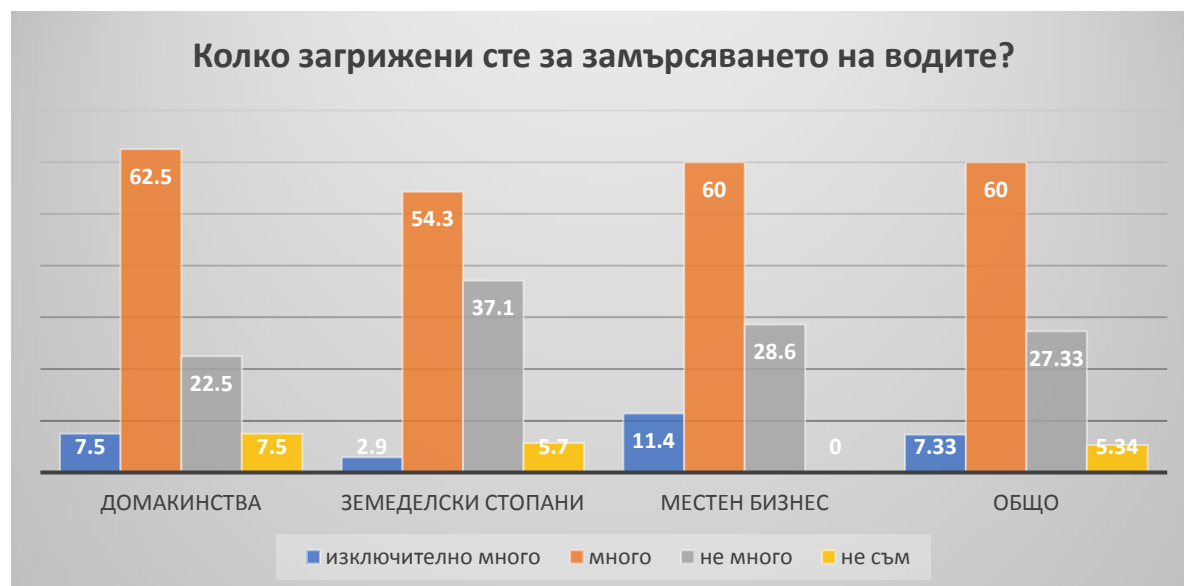
3.7. Ефективност, технологии, традиции и опазване водните ресурси

Запознати ли сте с добри практики за ефективност при използване на водните ресурси? n=70

Насърчаването на използване на добри практики и развитие на иновативни решения във водния сектор ще донесе както значителни икономически възможности, така и гаранция за незамърсяване и високо качеството на водните ресурси. В дългосрочен етап може да доведе до по-ниска цена или на същата цена, но с по-високо качество.

Колко загрижени сте за замърсяването на водите? n=150

Проблема с чистотата на водите е създаден главно в резултат от нарастването на числеността на населението и на огромния икономически растеж. Най-мощният и сериозен проблем пред човечеството е екологичния.

КАКВО МИСЛИТЕ ЗА СПЕСТЯВАНЕТО НА ВОДА? n=150

Въпроса съдържа следните предварително зададени отговори:

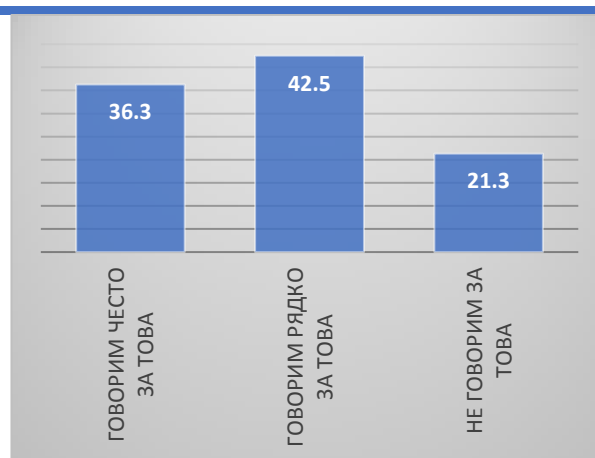
- Q 1. Аз вече спестявам вода и не мога да направя повече
- Q 2. Аз вече спестявам вода, но може би ще направя повече
- Q 3. Бих могъл да спестя вода, ако моят начин на живот и култура го позволяват
- Q 4. Не спестявам, защото има по-важни неща, върху които да се съсредоточим
- Q 5. Признавам необходимостта от спестяване на вода, но не правя нищо
- Q 6. Искам да спестя вода, но не знам какво да правя, трябва да знам повече
- Q 7. Бих спестил вода, но не мога

	домакинства	земеделски стопани	местен бизнес	общо
Q 1	21.3% n=17	20.0% n=7	37.1% n=13	24.67% n=37
Q 2	38.7% n=31	34.3% n=12	40.0% n=14	38.00% n=57
Q 3	6.3% n=5	14.3% n=5	0% n=0	6.67% n=10
Q 4	7.5% n=6	11.4% n=4	11.4% n=4	9.33% n=14
Q 5	11.3% n=9	5.7% n=2	8.6% n=3	9.33% n=14
Q 6	8.8% n=7	2.9% n=1	0% n=0	5.33% n=15
Q 7	6.3% n=5	11.4% n=4	2.9% n=1	6.67% n=10

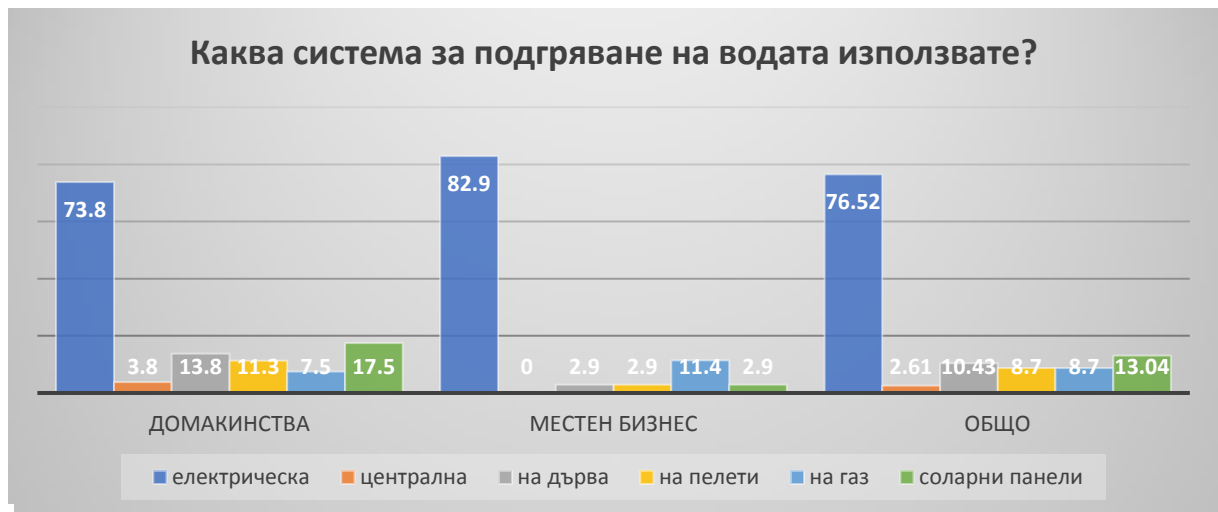
Ресурсите от годна за пиене вода са ограничени, а населението и следователно потребностите нарастват все повече в бъдеще. Как можем да опазим водните ресурси е тема, към която гледа целия свят. Всяка капка е от значение!

Какво е отношението на семейството ви към пестене на водата? n=80

Отношението към темата се формира още в ранна детска възраст чрез личен родителски пример. В етапа на образование, темата присъства под различни форми в учебния материал. Има множество прости, но ефикасни съвети за намаляване потреблението на вода. Имат ефект не само върху природата, но и за „джоба“ ви.

Каква система за подгряване на водата използвате? n=115

21.6% от домакинствата ползват комбинирани системи за отопление на водата, която включва и електрическа. Само 2.9% от бизнеса използва комбинирана система за подгряване на водата.

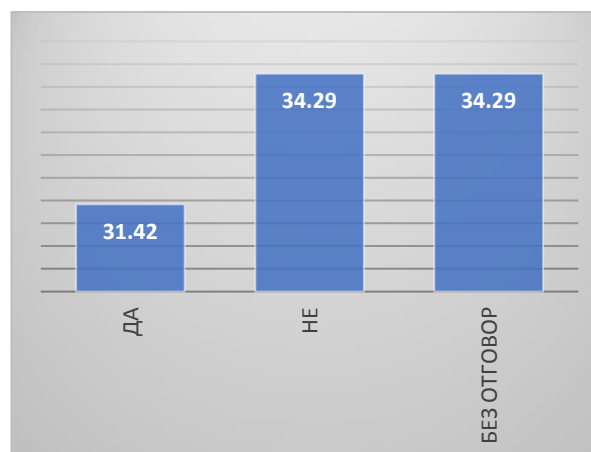
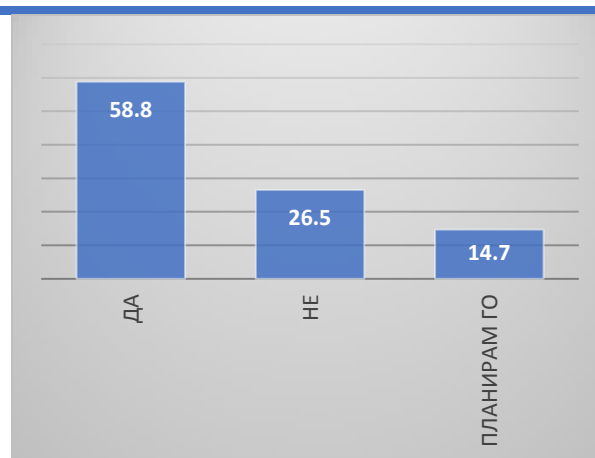
Отоплението чрез възобновяеми енергийни източници са алтернативи на изкопаемите горива, които допринасят за намаляването на емисиите на парникови газове.

Имате ли изградена система за събиране, транспортиране, складиране, съхраняване и обезвреждане на отпадъците? n=34

Ежедневната ни дейност е свързана с образуване на отпадъци, и количествата се увеличават.

Безумния икономически растеж превръща околната среда и водите в огромни сметница за вредни отпадъци.

Време ли е да се замислим върху това?

Използвате ли химични вещества в индустрията си? n=35

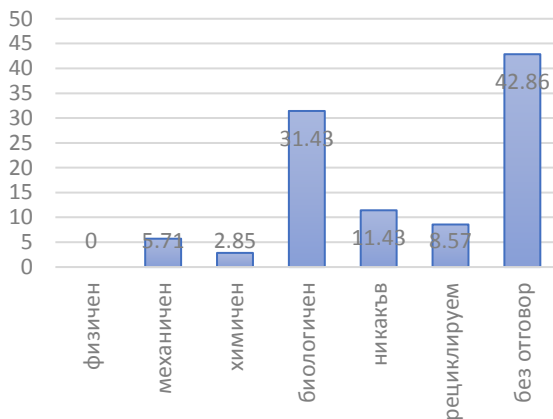
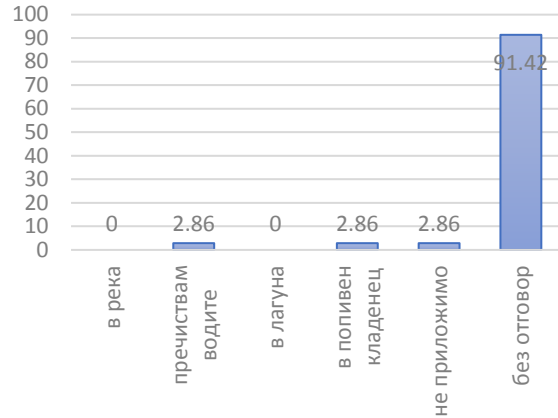
На частично отворения въпрос 20% от респондентите отговарят, че ползват предимно препарати за пране и миене. В това проучване ще намерите информация за вредите върху здравето, вследствие на прекомерното им отлагане в почвата и/или водите.

МЕСТЕН БИЗНЕС

Къде зауствате промишлени води? n=3

Само трима респондента пожелаха да отговорят на въпроса.

Всяко заустване на непречистена отпадъчна вода във водоприемник може да доведе например до: причиняване отлагания по бреговете; чрез получаващите се при гниенето газове, могат да се издигнат до повърхността, като образуват плаващи петна и отнемат кислорода от водата.

Какъв отпадък се отделя от дейността ви в околната среда и отпадъчните води? n=20

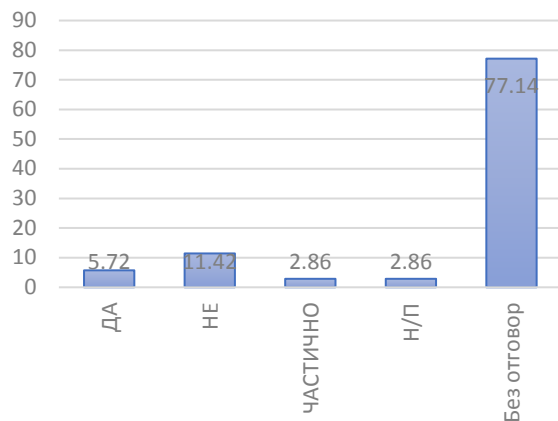
Рециклируемите материали и отпадъци могат да доведат до икономически ползи за предприятията.

Използването и влагането на рециклирани материали и опаковки намалява вредния отпечатък върху околната среда.

Пречиствате ли промишлени води? n=6

Когато не се пречистват отпадъчните води, силно влошават качеството на повърхностните и подземни водоизточници, от които след това пием или в които се къпем. Унищожават се местообитанията.

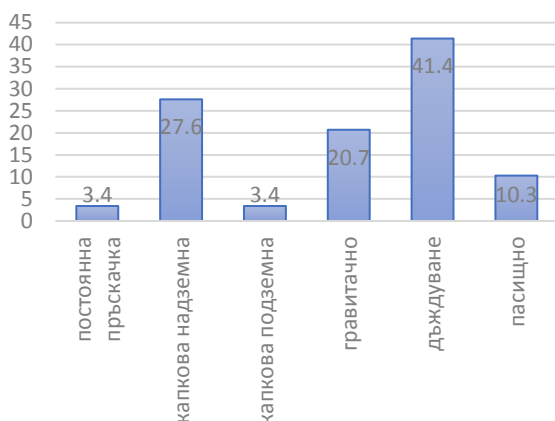
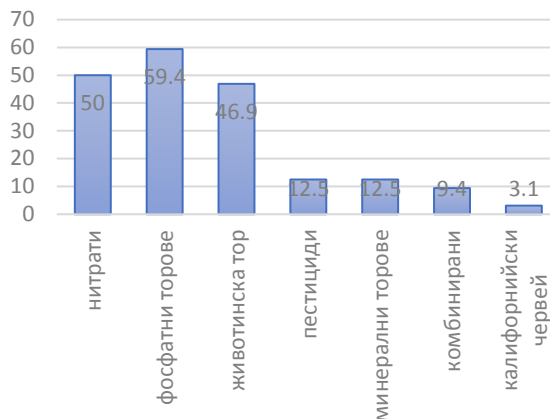
Нека не забравяме, че там живеят живи организми, които натравяме или с които се храним.

ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНИ / ФЕРМЕРИ

Какви съединения за наторяване използвате за реколтата си? n=32

Внесени в по-големи количества от необходимите за добрия растеж, повечето торове се отнасят от повърхностните води в подпочвените и трайно ги замърсяват.

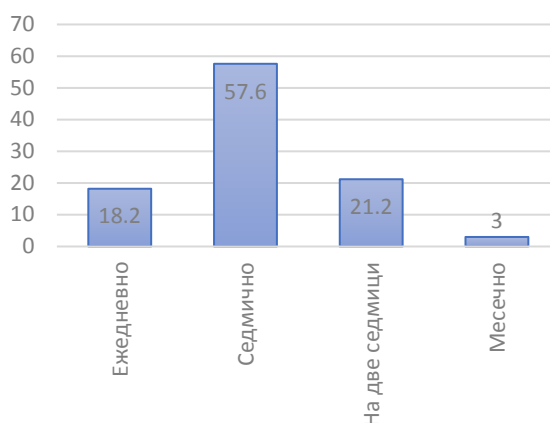
Какви методи за напояване на културите използвате? n=29

Само 3.4% от фермерите използват комбинирани методи за напояване. Един от най-икономичните методи по разход на вода е капковото напояване. Също може да се каже, че е с много висока ефективност и малко странични ефекти.

Каква е честотата на напояване на отглежданите от вас култури? n=33

Добре е да се поддържа еднакво ниво на влажност, което не предполага фиксиран период.

Експертите съветват също и да се използва подходящото количество вода.

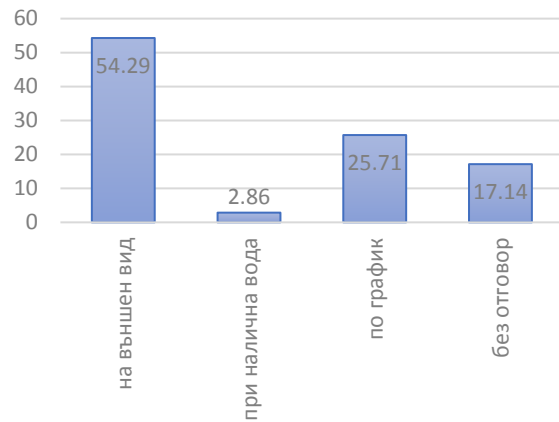
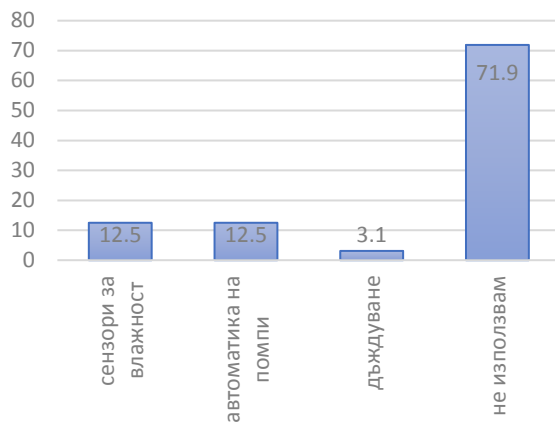

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

Как определяте колко да напоявате? n=29

Никой не използва сензори в почвата. Да не се забравя, че напояването е изкуствено увеличаване на влажността на почвата.

Определяне на ефективността на използване на водата за поливане има и в математически формули.

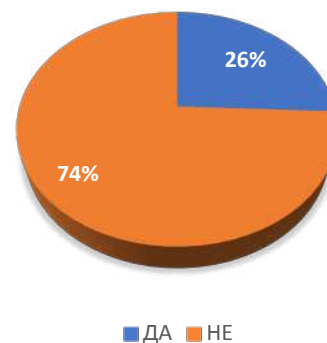
Използвате ли методи за управление на напояването, като: n=32

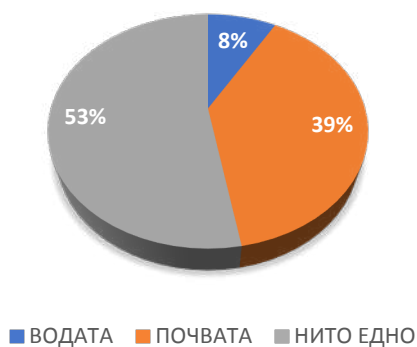
Никой от анкетираниите не използва рециклирана или повторна употреба на оттечната вода.

Методите имат своите предимства и недостатъци, но при подходящ качествен анализ могат да бъдат безценни от икономическа гледна точка – повишен добив и намален разход за поливане.

Интересувате ли се от модернизирана система за напояване, която подобрява ефективността на водата? n=35

Ефективна автоматизация на поливането се подпомага от непрекъснато измерване на количеството влага в почвата чрез датчици на различни дълбочини. Например при превишено количество вода в почвата може да се стигне и до намаляване на добивите поради намаленото количество кислород в областта на корените.

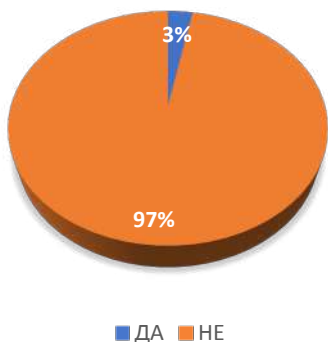
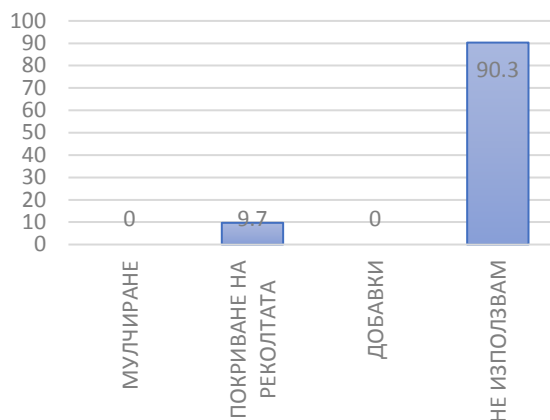

Тествате ли качеството и състава на селскостопанската вода и почвата, за да оцените и подобрите употребата им? n=35

Полезно е за оценка на нивата на кранителните вещества за културите, определяне на подходящи торове, поливане и др.

Използвате ли практики за борба с ерозията? n=31

Ерозията представлява загуба на почва. Тя възниква, когато количеството на валежите превишава степента на инфилтрация. Загубата на горния почвен слой води до намалено плодородие и по-ниски добиви

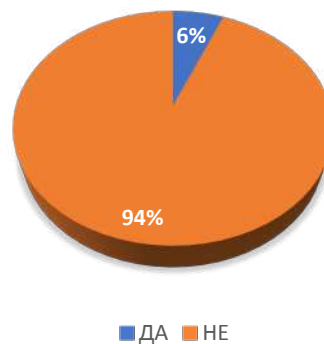

Занимавате ли се с биологично земеделие? n=33

Единствения, който е отговорил положително отглежда люцерна. Биологичното производство изключва употребата на всякакви изкуствени добавки и подобрители и генномодифицирани организми.

Прилагате ли устойчиви земеделски практики (умерено и правилно използване на почвените ресурси за запазване плодородието на земята)? n=32

Един прилага сеитбооборот, а друг взема почвени проби за запазване плодородието на земята.

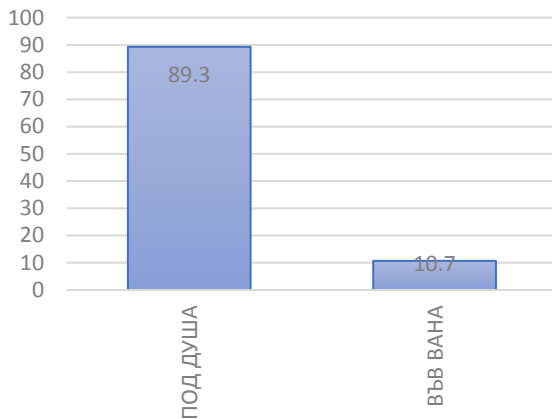
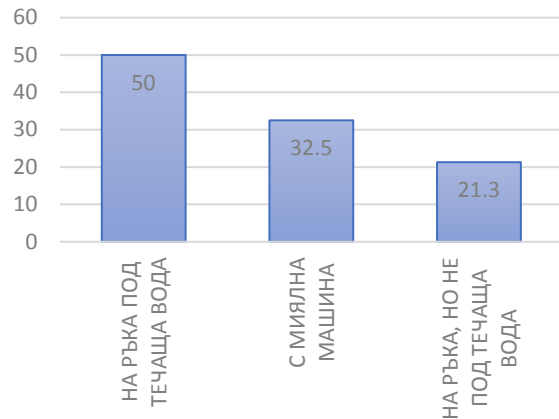

ДОМАКИНСТВА / ГРАЖДАНИ

Как миете посудата си? n=80

3-ма използват комбинирани начини за измиване на посудата си.

Миялните машини са толкова усъвършенствани, че не само мият чиниите по-добре, но го правят с по-малко вода и енергия за отопление на водата.

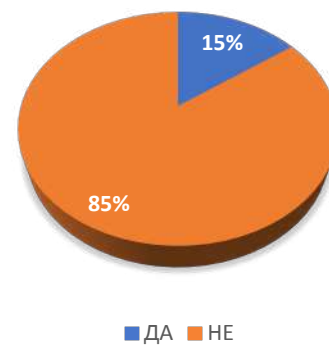
Как се къпете? n=75

За 5 минутен душ се изразходва 1/3 от водата, която използваме за да се изкъпем във вана.

Размразявате ли храна под течаща вода? n=80

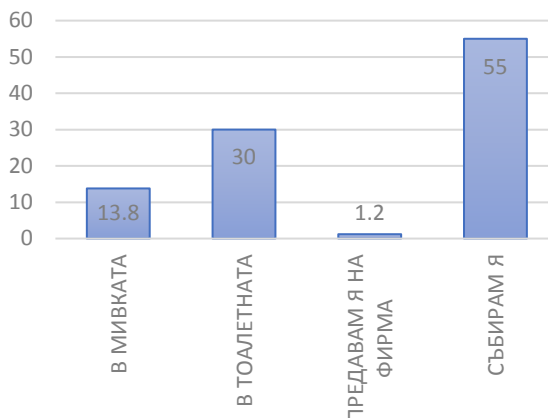
В интернет пространството съветват някои замразени храни да се размразяват под течаща вода поради риск от развитие на бактерии.

При добра предварителна обработка и вакуумиране, тези съвети са безполезни.

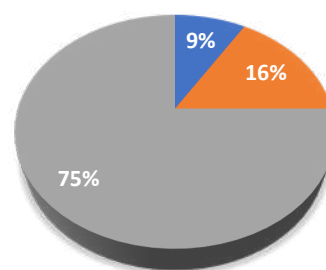

Къде изхвърляте мазнината след готвене? n=80

Ако вредния отпечатък за околната среда и живите организми ви се струва незначителен, се пригответе за непланирана смяна на канализацион-ни тръби, защото мазнината се втвърдява и образува запушвания.

Хвърляте ли отпадъци в тоалетната вместо в кошчето? n=80

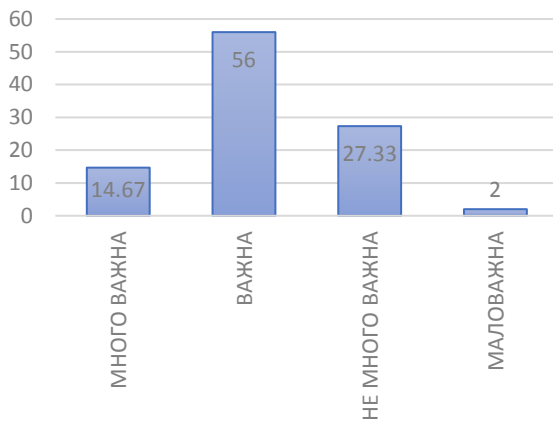
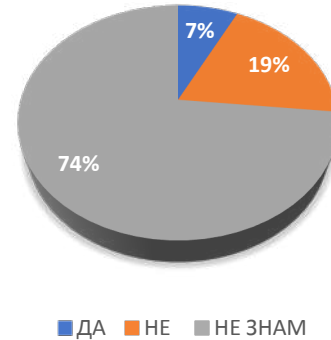

■ ДА ■ ПОНЯКОГА ■ НЕ

3.8. Правна и регулаторна рамки, информационни канали и събития

Имате ли действаща отделна стратегия за справяне и управление на проблемите с водните ресурси? n=80

Общ резултат от всички целеви групи.

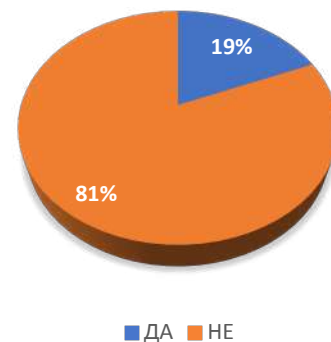

Съхраняването и опазването на водния ресурс важна тема ли е за вас? n=80

Общ резултат от всички целеви групи.

Участвали ли сте в събития/обучения по въпросите за ефективното използване на ресурсите и по екологични теми? n=80

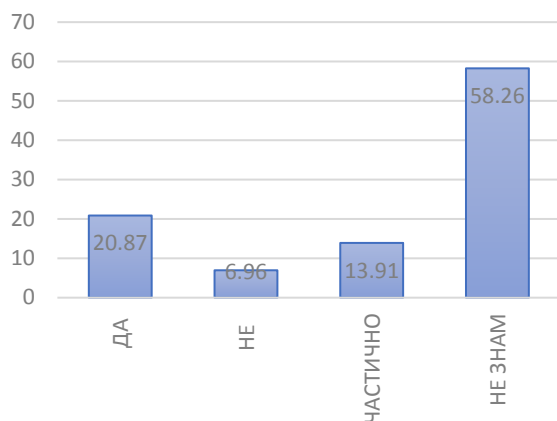
Общ резултат от всички целеви групи.

Какво според вас замърсява водите във вашето населено място/ община? n=150

Въпроса съдържа следните предварително зададени отговори с възможност за избор на повече от един.

	домакинства	земеделски стопани	местен бизнес	общо
Пестициди/ химикали	32.5% n=26	25.7% n=9	17.1% n=6	27.33% n=41
Отпадъци	48.8% n=39	60.0% n=21	42.9% n=15	50% n=75
Животните	20.0% n=16	20.0% n=7	20.0% n=7	20% n=30
Хората	65.0% n=52	62.9% n=22	60.0% n=21	63.33% n=95
Земеделието	10.0% n=8	0% n=0	0% n=0	5.33% n=8
Обезлесяването	12.5% n=10	28.6% n=10	25.7% n=9	19.33% n=29
Промислени отпадъчни води	11.3% n=9	0% n=0	5.7% n=2	7.33% n=11
Почвена ерозия	13.8% n=11	11.4% n=4	5.7% n=2	11.33% n=17

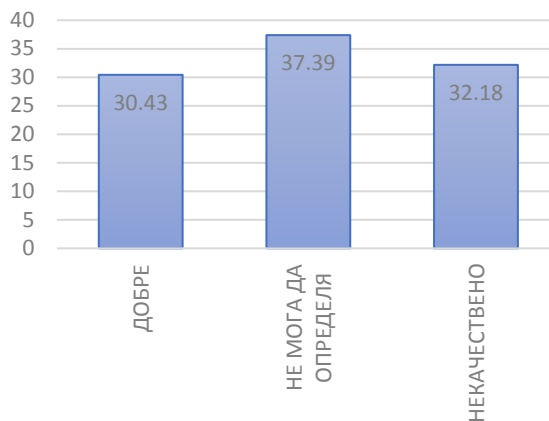
Имате ли дренажна канализация във вашия град? n=115

Общ резултат от целеви групи домакинства и местен бизнес.

Дренажната канализация отвежда подпочвените и дъждовните води обратно във водоизточниците и не ги смесва с битовите. Това не налага излишно пречистване на повърхностни и подпочвени води.

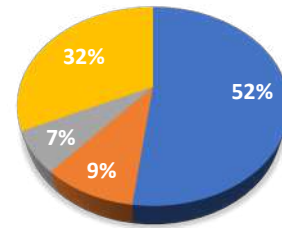
Как функционира главната канализация за отпадни води? n=115

Общ резултат от целеви групи домакинства и местен бизнес.

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

Кога е световния ден на водата? n=150

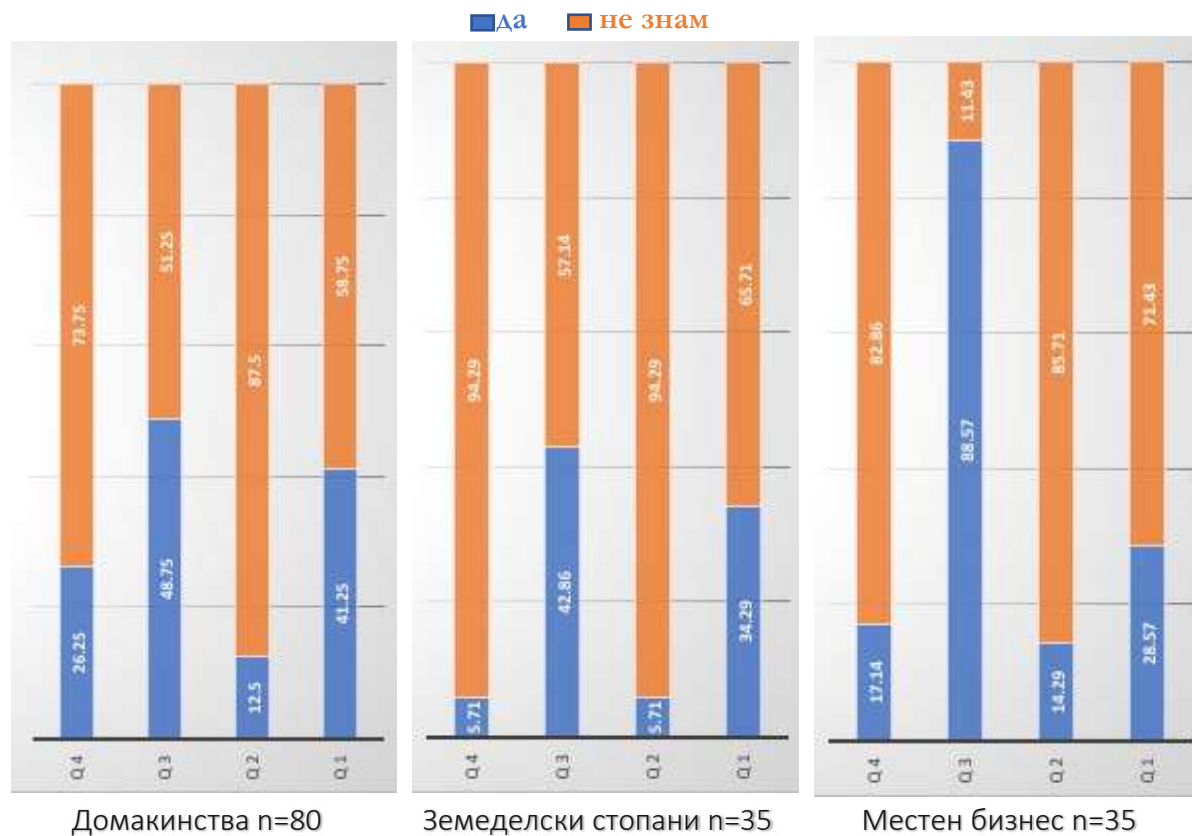

■ 22-ри Март ■ 11-ти Май
■ 15-ти Юни ■ Не знам

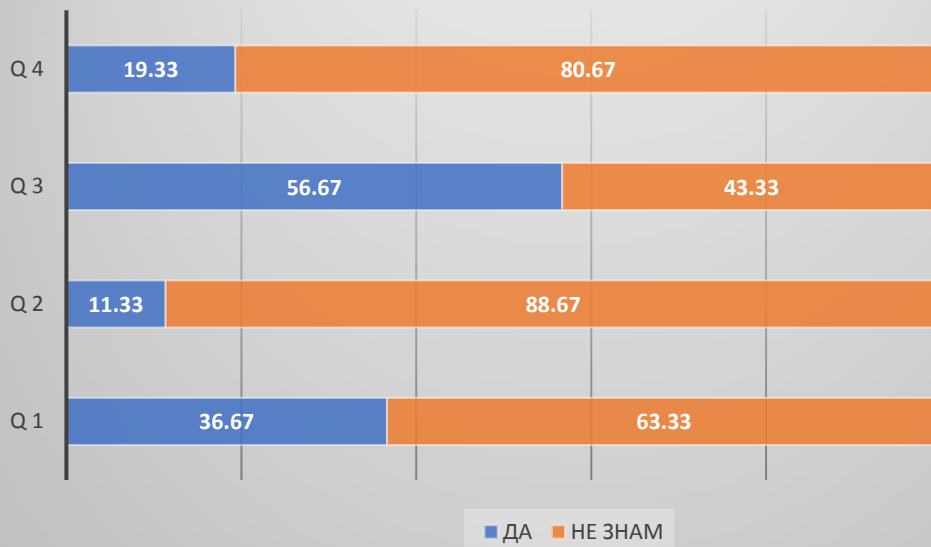
ЗНАЕТЕ ЛИ: n=150

Въпроса съдържа следните предварително зададени отговори:

- Q 1. За съществуването на закони, приети за предотвратяване и контрол на замърсяването на водните ресурси?
- Q 2. За приноса на съдебната ни система за опазване чистотата на околната среда и в частност водите?
- Q 3. Пред кой орган можете да подадете жалба в случай на замърсяване на околната среда и в частност водите?
- Q 4. Защо има отделна дренажна канализация в развитите градове?

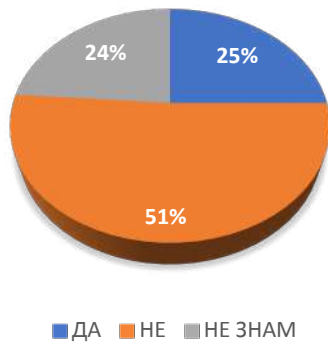
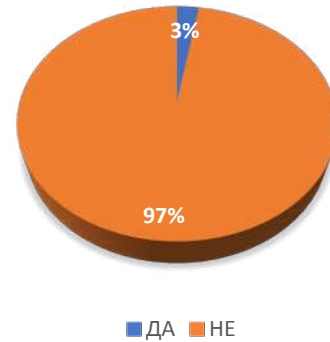
Общо n=150

3.9. Местни, регионални и национални регулации. Степен на осведоменост и оценка на дейността им

Подавали ли сте някога жалба срещу някой, който замърсява водата? n=150

Само 4 респондента от целева група домакинства отговарят, че са подавали жалби.

Смятате ли, че държавата осъществява контрол върху местните заводи и ферми, за да гарантират, че те отговарят на изискванията за използване на водата? n=80

Въпрос към целева група граждани/ домакинства.

Какво е нивото на въздействие на следните фактори върху водите в вашия град?

Според ДОМАКИНСТВОТА (n=80) нивото на въздействие в/у водите, вследствие:

- Изменението на климата е по-скоро **огромно 35%**
- Икономическата криза е **средно 45%**
- Нарастващото население е **малко 24%**
- Свиване на населението е **малко 30%**
- Увеличаване на територията е **средно 24%**
- Международни закони и разпоредби е **малко 30%**
- Национални закони и разпоредби е **средно 30%**
- Остаряла/ Липса на инфраструктура е **огромно 44%**
- Екстремни събития (наводнения, суши) е **средно-голямо 30%**
- Замърсяване на водите е **огромно 48%**

Според ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНИ/ ФЕРМЕРИ (n=35) нивото на въздействие в/у водите, вследствие:

- Изменението на климата е **голямо 40%**
- Икономическата криза е **средно 37%**
- Нарастващото население е **малко 9%**
- Свиване на населението е **малко 23%**
- Увеличаване на територията е **малко**
- Международни закони и разпоредби е **средно 40%**
- Национални закони и разпоредби е **средно 37%**
- Остаряла/ Липса на инфраструктура е **голямо 51%**
- Екстремни събития (наводнения, суши) е **голямо 54%**
- Загърсяване на водите е **голямо 46%**

Според МЕСТНИЯ БИЗНЕС (n=35) нивото на въздействие в/у водите, вследствие:

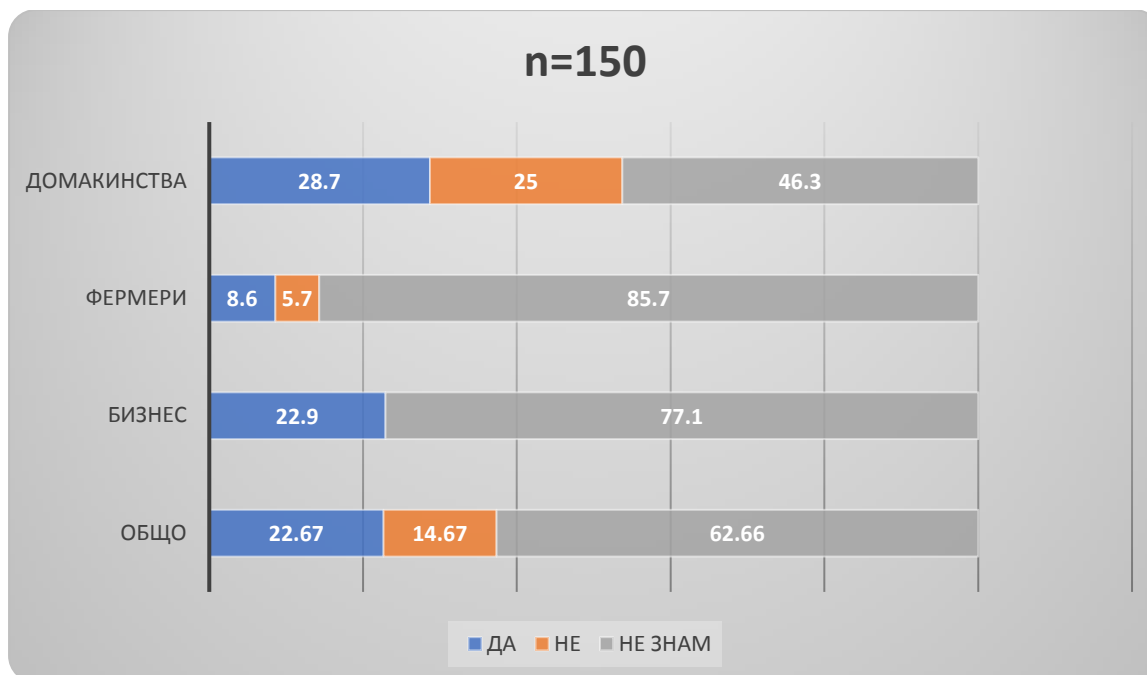
- Изменението на климата е **средно-голямо 37%**
- Икономическата криза е **малко 43%**
- Нарастващото население е **малко**
- Свиване на населението е **малко**
- Увеличаване на територията е **малко**
- Международни закони и разпоредби е **малко 40%**
- Национални закони и разпоредби е **средно 37%**
- Остаряла/ Липса на инфраструктура е по-скоро **огромно 51%**
- Екстремни събития (наводнения, суши) е **голямо 51%**
- Загърсяване на водите е **голямо 37%**

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

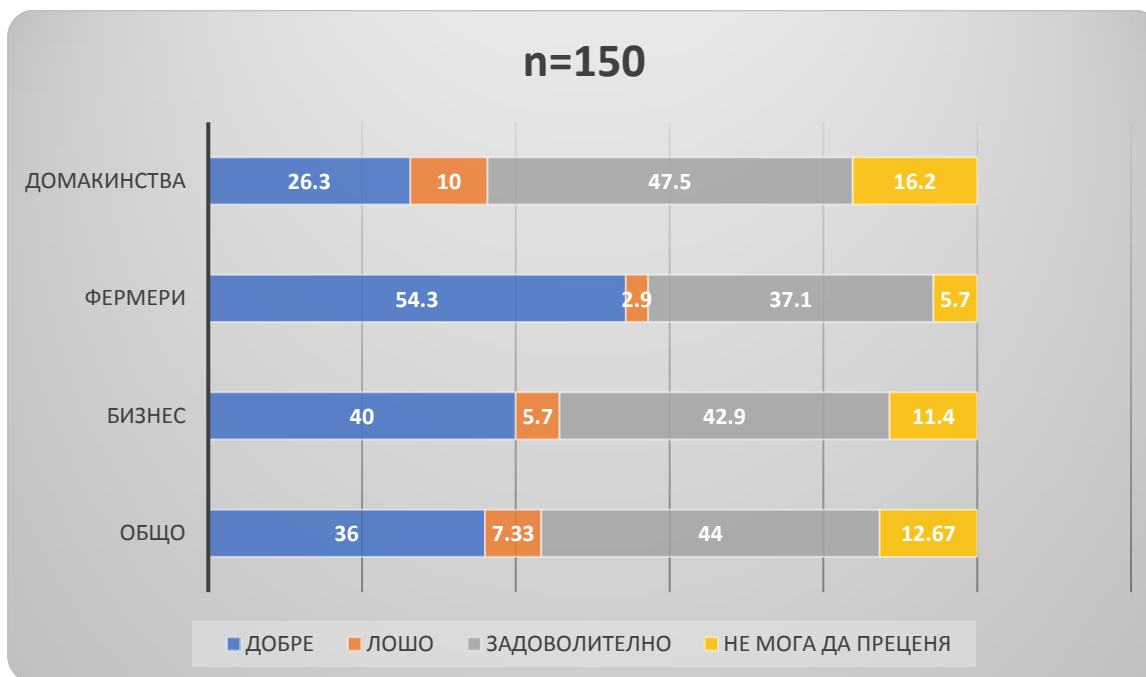
Общо ниво на въздействие на някои фактори върху водите в географския район на проучването?

	1=огромно	2=голямо	3=средно	4=малко
Изменението на климата n=143	26% (37)	38% (54)	21% (30)	15% (22)
Икономическата криза n=121	7% (8)	12% (14)	49% (59)	33% (40)
Нарастващо население n=66	17% (11)	32% (21)	15% (10)	36% (24)
Свиване на населението n=80	11% (9)	14% (11)	24% (19)	51% (41)
Увеличаване на територията n=71	11% (8)	34% (24)	31% (22)	24% (17)
Международни разпоредби n=119	6% (7)	16% (19)	37% (44)	41% (49)
Национални разпоредби n=124	5% (6)	32% (39)	40% (50)	23% (29)
Поради инфраструктурата n=141	49% (69)	40% (57)	8% (11)	3% (4)
Екстремни събития n=141	33% (46)	43% (61)	21% (29)	3% (5)
Замърсяване на водите n=144	45% (65)	36% (52)	15% (22)	4% (5)

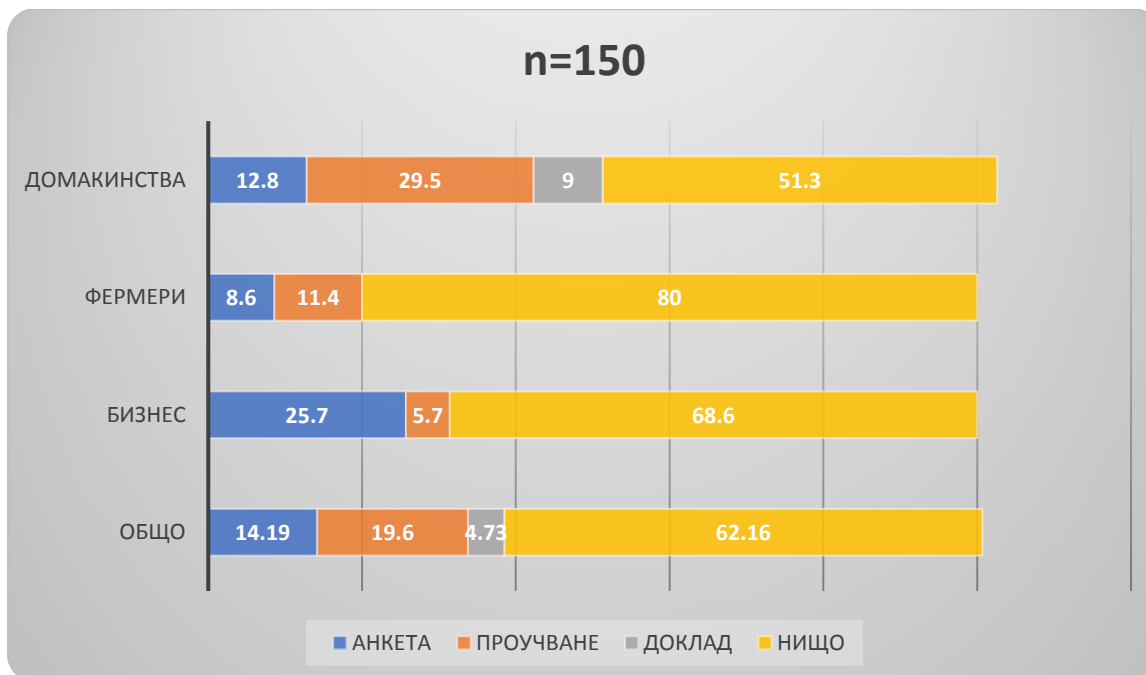
Осигурени ли са механизми за контрол на наводнения, суша и опазване на екосистемите във вашата община?

Как се справя вашето подразделение на ВиК (и Напоителни системи) за качеството и сигурността на водния ресурс?

Какви механизми се използват за оценка на ефективността на управлението на водните ресурси в града ви?

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

Кои пречки, свързани с административната и териториалната организация пречат на ефективното управление на водите? (отворен въпрос)

Домакинства n=7

Бюрокрацията; Липсата на инвестиции; Държавата; Частния интерес; Икономическите интереси; Контрол върху териториалната организация

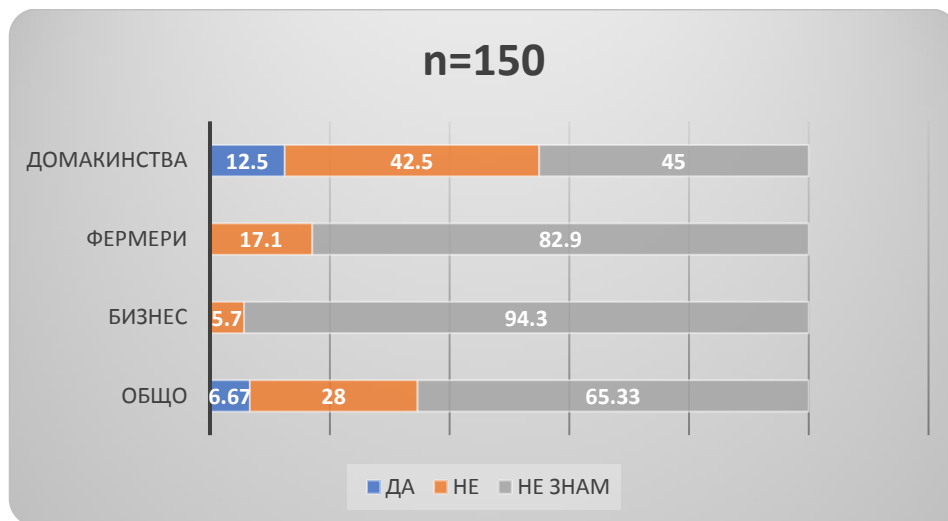
Земеделски стопани n=4

Бюрокрация; Неадекватни изисквания; Липса на комуникация с ВиК; Липса на чувателност на проблемите

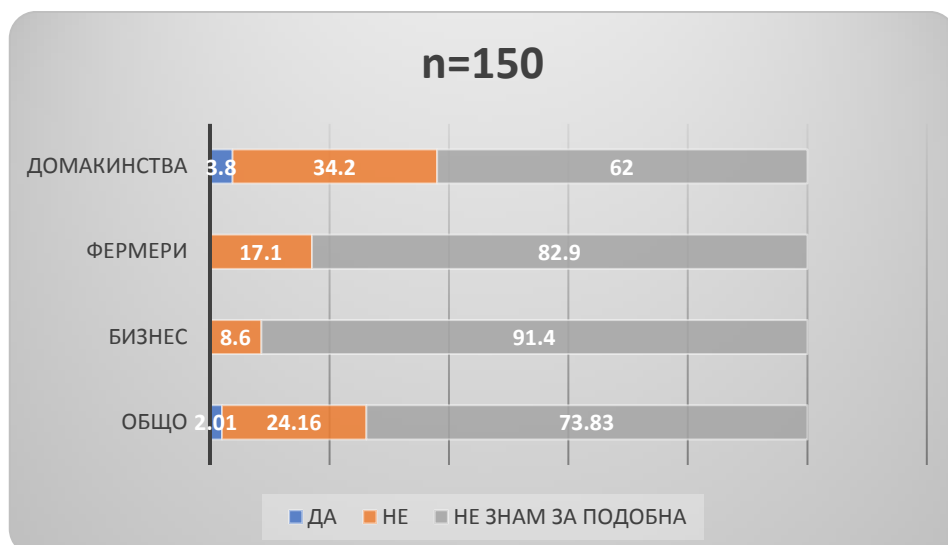
Местен бизнес n=4

Бюрокрация; Няма пречки

Имате ли публично достъпни данни за качеството на питейната вода; за икономическото и финансовото състояние; за формиране цената на водата; за счетоводен контрол чрез редовни финансови одити?

Имате ли организация, която предоставя независими данни за водите във вашия район, както и достъп до техни данни?

3.10. Предложения за подобрене и адекватно управление на водните ресурси

Имате ли предложения за подобрения на услугите във водния сектор?

Домакинства n=6

Създаване на общинско ВиК; Инвестиции и намаляване на загубите; Среци с населението за обсъждане на проблемите; Прозрачност; Рехабилитация на подземната инфраструктура; Подмяна на ВиК

Земеделски стопани n=11

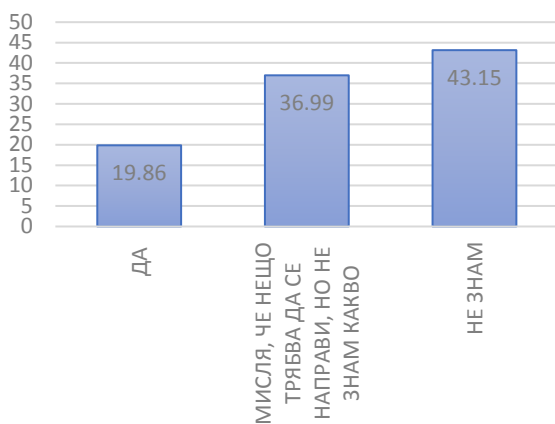
Създаване на общинско ВиК; Ремонт на основните канали; Подобрения, водопроводи и пречиствателни станции; По-качествени поливни канали; Инвестиции и ремонти; Нови технологии за по-чиста вода; Бързина и адекватност на служителите; Чести среци с абонатите за решаване на проблемите

Местен бизнес n=3

Нови водопроводи; Проверка на качеството от независими НПО

В тази секция, представител на местния бизнес от Банско е отправил сигнал до компетентните власти, че:

„Дървояд унищожава горите, а това води до проблем с водата.“

Имате ли идеи/ предложения за постигане на ефективност и опазване на водния ресурс във вашия район? n=146

Въпроса е частично отворен. Отговорилите с „да“, са дали приблизително еднакви отговори, като предния въпрос.

ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ОПАЗВАНЕ, ТРЯБВА/Т:

според Домакинствата n=7

Създаване на общинско ВиК; По-добри и качествени водопроводи; Да се намалят загубите на вода; Подмяна на тръбите с нови; Информационни кампании и по-специално за деца; Контрол на качеството и изразходването за поливане; Информационни кампании, обучения и внедряване на нови технологии; Обхващане на регионалните води по южната рег. граница

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

според **Земеделските стопани n=4**

Канали, поддръжка и изкуствени водни съоръжения;
Повече изкуствени водоеми; „Напоителни системи“ да си върши работата и да изгради съоръжения за напояване;
Нови тръби, за да няма загуби

според **Местния бизнес n=12**

Инвестиции, за да е по-чиста водата; Нови водопроводи;
Подобряване на инфраструктурата; Ограничаване на загубите по мрежите; Нови водопроводни тръби;
Намаляване на загубите; Компенсатори за правилно разпределение на водата; Водата е с неизяснен произход.
Цената е висока и не отговаря на качеството. Нови ВиК тръби; Да има баланс между качество и цена на водата;
Подмяна на водопреносната мрежа; Обучения

Моля дайте конкретни примери, в които вашия град е пряко ангажиран или не е с предмета на проучването. Моля, дайте кратко описание и основна информация.

Въпроса е изцяло отворен. Няма нито един конкретен пример.

*Забележка: Всички отговори на отворени въпроси са отразени без корекция на текста.

3.11. Заявка за интерес към участие в следващи събития

Желаете ли да участвате в събития и обучения, свързани с опазване на околната среда и водите?

(ако отговора е „да“, моля попълнете вашата електронна поща за включването ви в мрежовия списък на проекта и АИР Банско)

Моля, оставете допълнителен коментар, който смятате, че ще бъде полезен за анкетата. (отворен въпрос)

Домакинства n=1

Темата е много важна! Необходимо е оградяване на населението за опазване на водата.

Земеделски стопани n=1

Да се оправят съоръженията на напоителни системи

Местен бизнес n=1

ВиК и Напоителни системи да станат общински, за да има контрол.

*Забележка: Всички отговори на отворени въпроси са отразени без корекция на текста.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ВЗАИМОСВЪРЗАНОСТ МЕЖДУ ДОМАКИНСТВА, ФЕРМЕРИ, БИЗНЕС

4.1. Водни ресурси. Национален и териториален аспект (област Благоевград)

Районите на речните басейни се определят от естественото разположение на вододелите между водосборните области на една или няколко основни реки на територията на Република България. Определените със Закона за водите и речни басейни не следват административно-териториалното деление на страната. Управлението на водите и водностопанските системи и съоръжения се осъществява на основата на плановете за управление на речните басейни и Национален водностопански план.

4.2. Характеристика на водните ресурси и водоползването³

4.2.1. Пресни водни ресурси

Пресните водни ресурси на България са около 14 хил. м³/год. средно на човек, което поставя страната сред първите 10 европейски страни. Независимо от това, определени райони на страната може да изпитват недостиг на вода, поради неравномерното териториално разпределение на ресурсите.

Ако се приспадне притокът от р. Дунав, ресурсите средно на човек са 2232 м³. На първото място е Западнобеломорският басейнов район (5730 м³/чов.), а на последно – Черноморският (1489 м³/чов.).

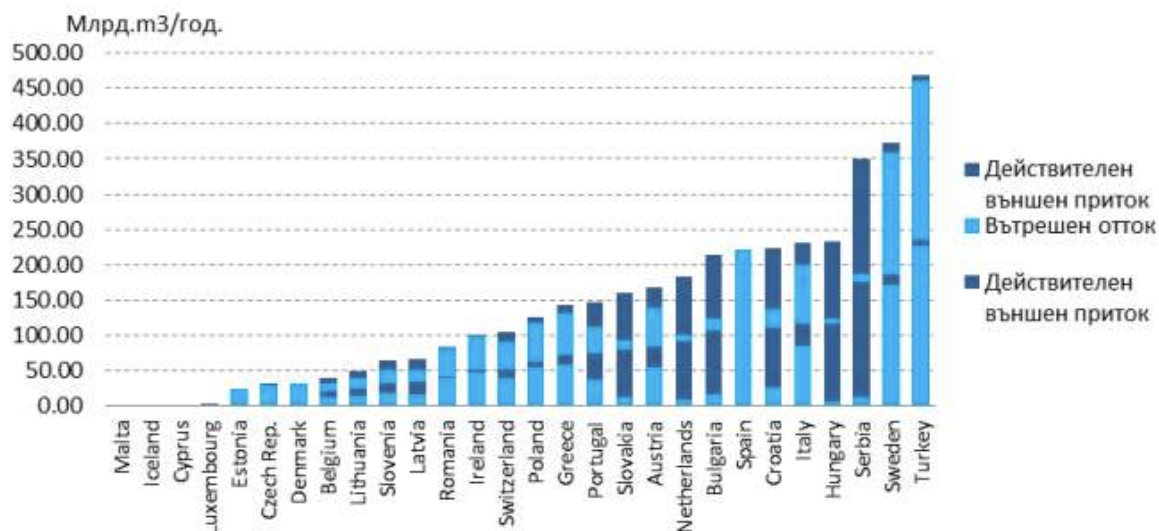
През многоводната 2014 г. наличните възобновими пресни водни ресурси са с около 8,3% повече спрямо 2013 г., и с над 17,3% спрямо средномногогодишната норма (1981-2014 г.). България се отличава с относително значими пресни водни ресурси спрямо други европейски страни, както по абсолютен обем, така и на човек от населението.

Водните ресурси в България се формират предимно от външен приток и са неравномерно разпределени на територията на страната.

Недостиг на вода може да възникне в регионите със слаби валежи, голяма гъстота на населението, водоемки промишлени производства, съчетани със специфични природо-географски особености.

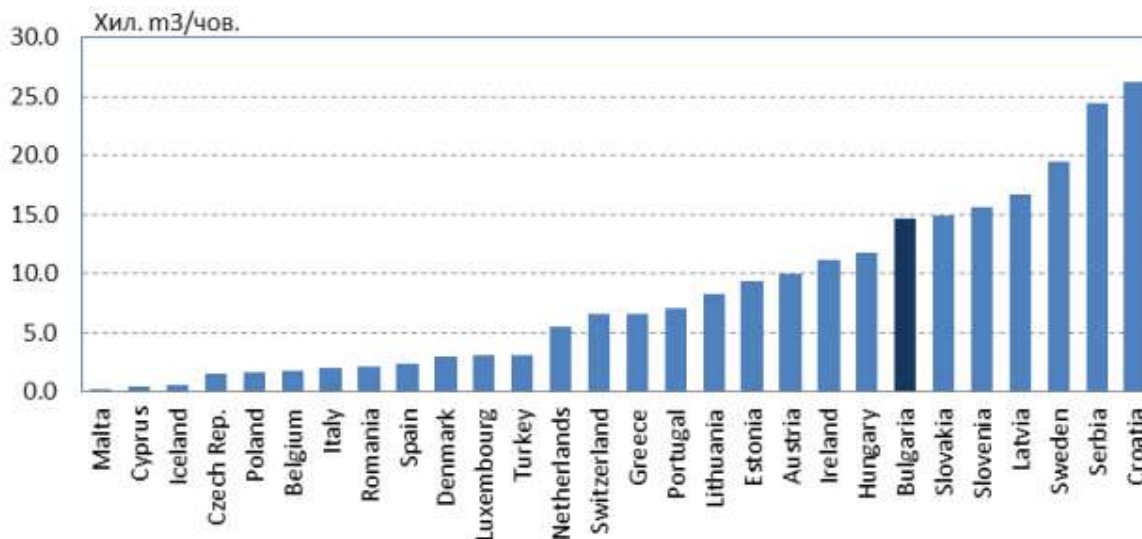
³ <http://eea.government.bg/bg/soer/2014/soer-bg-2014.pdf>

Налични възобновяеми пресни водни ресурси за някои европейски страни (последни налични данни, средномногогодишни)

Източник: ЦАОС и Евростат

Пресни водни ресурси на човек от населението за някои европейски страни (дългосрочна средногодишна, последни налични данни)

Източник: ЦАОС и Евростат

Равнището на водовземане в страната се определя основно от необходимите води за охлаждащи процеси в енергетиката (предимно повърхностни), които съставляват значим дял във водоползването. Обикновено, след преработка тези води се връщат обратно във водоизточниците. България е сред европейските страни с високи равнища на иззетата вода средно на човек поради значимите водни обеми за охлаждащи процеси за енергетиката.

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

Добитата вода от подземни източници намалява, но дялът от общото водовземане е относително стабилен.

Общият индекс на експлоатация на пресните водни ресурси показва, че след 1990 г. няма стрес върху водната екосистема на България.

Въпреки годишните колебания, не се отчитат значими различия в структурата на водовземането по икономически сектори. Средногодишно около 31,0% от сумарния обем е за водоснабдяване (ВиК и напоителни системи), 59,4% - за охлаждащи процеси в енергетиката, 9% - за други индустриални дейности (2000-2014 г.).

Регионалните различия в страната се определят от териториалното разположение на водоползващите дейности и други природо-географски особености. Водещо място заемат районите с голям дял на енергийно водоползване - Дунавски и Източноромански басейнов район. Значимите обеми на водите за охлаждане поставят България сред страните с високо равнище на водовземане средно на човек от населението.

Индексът на експлоатация на пресните водни ресурси в страната (вкл. р. Дунав) бележи устойчива тенденция на намаление - от 10.1% (1990 г.) на 5.3% (2014 г.) и не показва стрес върху възобновяемите пресни водни ресурси в България.

Използваните води в страната намаляват с темповете на иззетите води. След 1990 г. се регистрира трайна тенденция на намаление и през 2014 г. използваната вода е 2,2 пъти по-малко спрямо базовата 1990 г. Анализът показва, че измененията в годишните равнища на потребление за периода 1990 - 2014 г. зависят по-скоро от структурните промени в икономиката, отколкото от климатичните фактори.

Консумацията на вода в сектора на услугите намалява значимо в периода 1990 - 1999 г. (средногодишен спад с 12%). Бавен темп на намаление се регистрира и през следващите години. Потреблението на питейна вода от домакинствата е устойчиво въпреки нарастващите цени на ВиК услугите. Намалява населението на режим на водоснабдяване поради недостиг на вода и през 2014 г. спада до 0,6%.

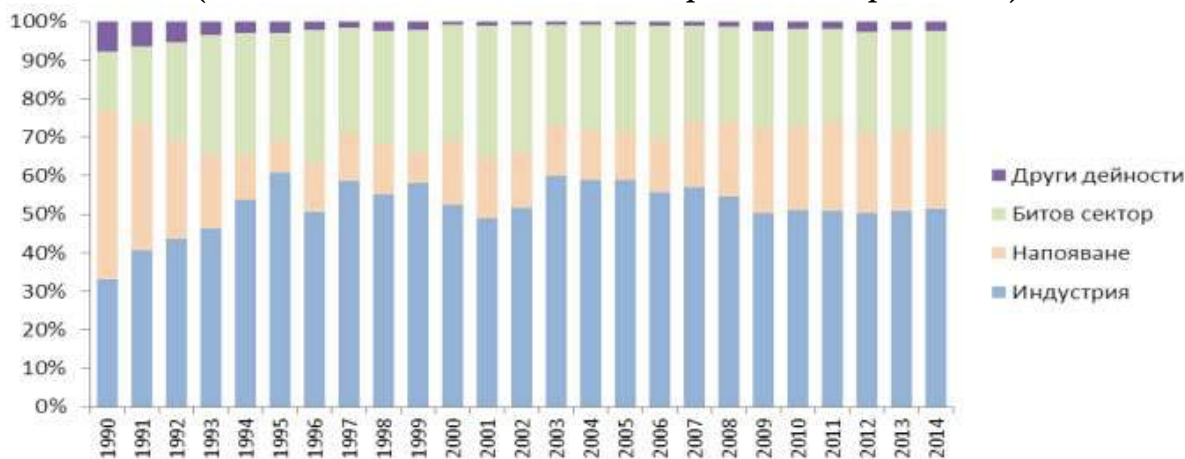
Изчислените загуби във водоснабдителния сектор (ВиК и хидромелиоративните системи) за периода 2005 - 2013 г. са средногодишно 18% от нетно иззетите пресни води в страната, а през 2014 г. спадат до 16%.

След 1990 г. се регистрира рязък спад и през 1995 г. количеството на използваната вода (1,8 млрд. m³) е 3 пъти по-малко. Най-бързо намаляват водите, използвани за напояване - 15 пъти, а за индустрия - 1,7 пъти.

В периода 2000 - 2009 г. равнището на потреблението в страната регистрира известно увеличение на водите, използвани в битовия сектор и за напояване в селското стопанство. Отчита се спад на използваната вода за добивната и преработващата индустрия (производство на основни метали, хранителни продукти, производство на кокс, рафинирани нефтопродукти, химични продукти, лекарствени вещества), но индустриалното потребление запазва устойчиви равнища.

В периода 2010 - 2014 г. средногодишното потребление на вода се оценява на 1,3 млн. m³ (с 4% повече спрямо средното за 2000 - 2009 г.).

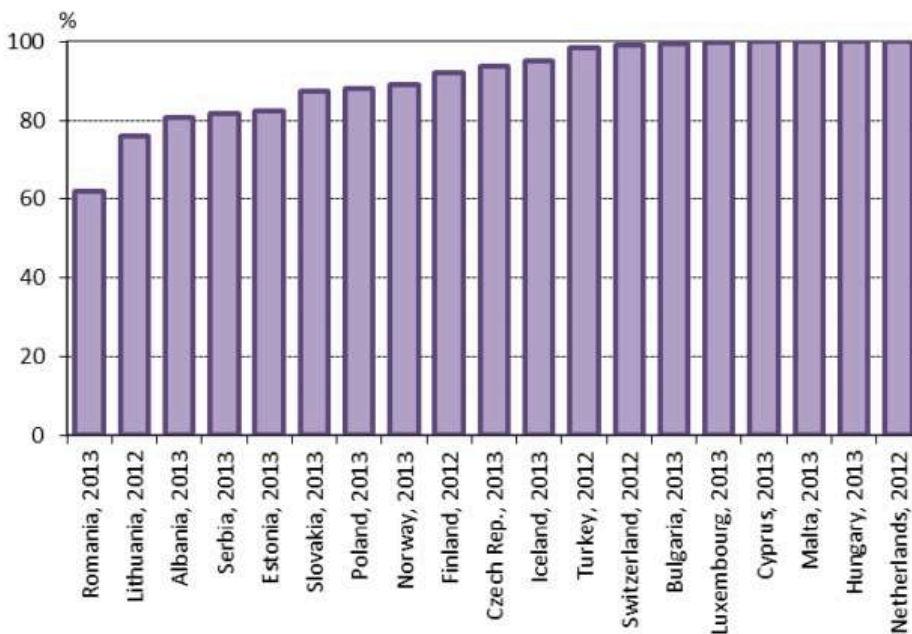
Структура на използваната вода по основни икономически сектори (без използваната за охлаждащи процеси в енергетиката)

Източник: ИАОС

Потреблението на питейна вода от домакинствата (от ВиК) е относително устойчиво. През 2014 г. средната консумация на човек (96 л/ден) е на равнището на средногодишната за периода 2000 - 2013 г. (97 л/чов./ден). Водещо място по потребление през 2014 г. са домакинствата от Дунавския и Западнороманския басейнов район (около 102 л/чов./ден.), а на последно място - Източнороманския район (85 л/чов./ден.). Сезонни затруднения при водоподаването през 2014 г. са отчетени на територията на поречието Янтра (4,6%) и Вит (3,3%).

Дял на населението, свързано с обществено водоснабдяване за някои европейски страни

Източник: ИАОС и Евростат

4.2.2. Битови и отпадъчни води

Средногодишно около 79% от общо използваните води за икономиката (2000- 2014 г.) се отвеждат във водните обекти или обществената канализация.

Около 57% от образуваните индустриални отпадъчни води се пречистват на място или в СПСОВ, а 73% от образуваните битови води се отвеждат в обществената канализация и СПСОВ. Подобряват се технологиите на пречистване на отпадъчните води.

Нараства дялът на населението, свързано със селищни пречиствателни станции за отпадъчни води – от 41% през 2005 г. на 56.8% през 2014 г.

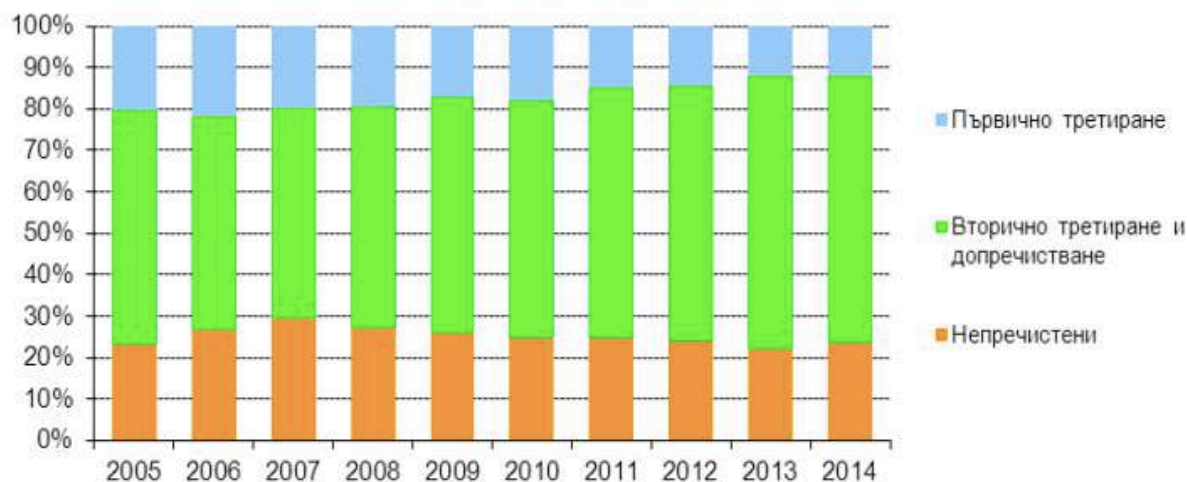
Към края на 2014 г. без пречиствателни станции са 32 града с над 10 хил. реален брой жители и 117 града от 2 хил. до 10 хил. реален брой жители.

Половината от образуваните отпадъчни води се отвеждат във водните обекти, а останалата част постъпва в обществената канализация или СПСОВ. С най-голям дял са отпадъчните води, образувани от битовия сектор (домакинства и услуги).

Преобладаващата част от тях постъпват в селищни пречиствателни станции (51%) и обществената канализация (22%). Близко 57% от отведените индустриални води се пречистват на място или в СПСОВ.

Около 74% от заустените във водни обекти отпадъчни води са третирани в пречиствателни станции.

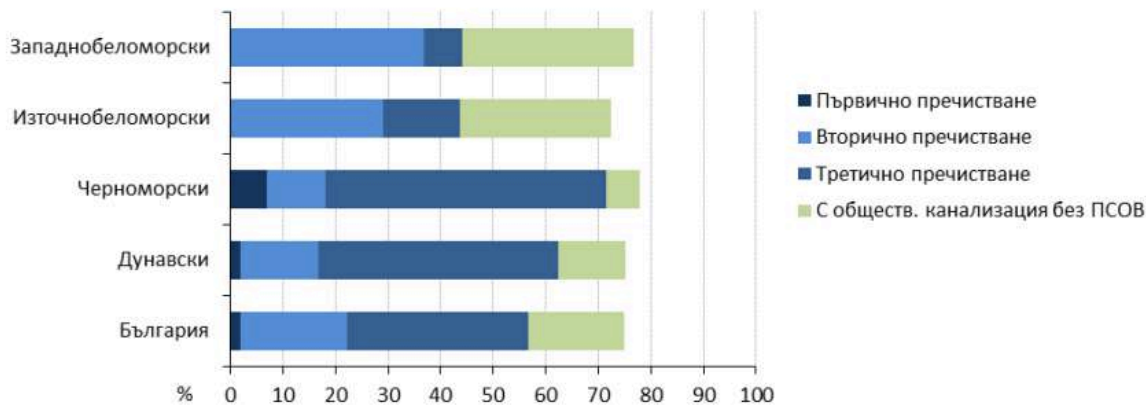
Дял на пречистените отпадъчни води, отведени във водни обекти
(без отработени охлаждащи води)

Източник: ЦАОС

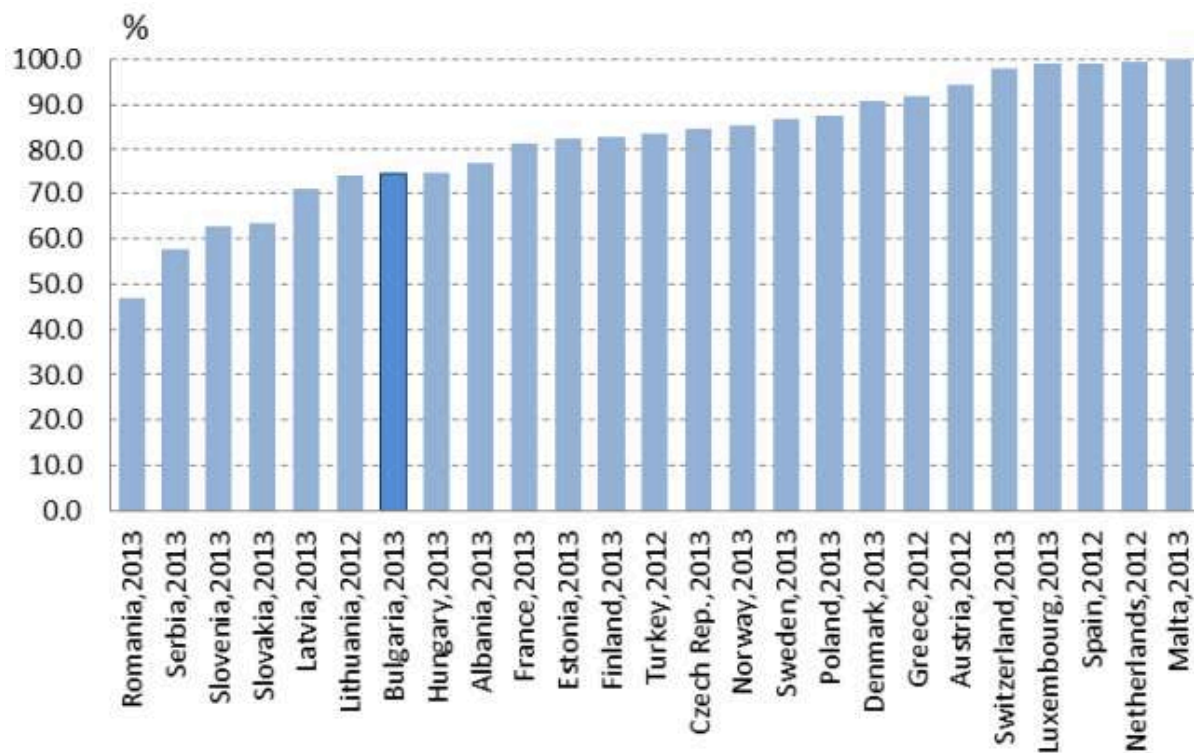
Относителният дял на населението, свързано с обществена канализационна мрежа нараства – от 69% (2005 г.) на 74,9 % (2014 г.). Увеличава се и дялът на населението, свързано със СПСОВ – от 41% (2005 г.) на 56,8 % (2014 г.). С вторично пречистване и допречистване след вторичното (третично) е обхванато 54,8% от населението, а с обществена канализация без пречистване – 18,1% (2014 г.).

Дял на населението, свързано с обществена канализация и СПСОВ по басейнови райони за управление на водите през 2014 г.

Източник: ИАОС и НСИ

Население, свързано с обществена канализация за някои европейски страни

Източник: ИАОС и Евростат

В Благоевградска област

Териториалният обхват на РИОСВ – Благоевград обхваща средно и долно поречие на река Струма, вливането на притока ѝ река Рилска до границата с Р Гърция, както и поречието на река Места от изворите до границата с Р Гърция /включително и всички техни притоци/ като част от територията на Западнобеломорски район.⁴

Общият брой на повърхностните водни тела от поречията на реките Струма и Места, разположени в териториалния обхват на РИОСВ – Благоевград е 110, по 55 водни тела за всяко поречие, разпределени по следните категории повърхностни води:

- Повърхностни водни тела от категория „река” – 107 бр.;
- Повърхностни водни тела от категория „езеро” – 3 бр.

В рамките на териториалният си обхват РИОСВ-Благоевград осъществява контрол на:⁵

- обектите, формиращи отпадъчни води;
- обектите, формиращи отпадъчни води с емисии на приоритетни и приоритетни опасни вещества;
- изпълнението на условията и изискванията в издадените разрешителни за ползване на водни обекти за заустване на отпадъчни води, издадени по Закона за водите и комплексните разрешителни, издадени по ЗООС, в т.ч. собствения мониторинг на обектите
- състоянието на водите и водните обекти по поречията на реките Струма и Места в териториалния обхват на РИОСВ - Благоевград

Списък на обектите, формиращи отпадъчни води и заустващи във водни обекти, и включени в "Информационна система за мониторинг и управление на водите" за 2015 година в Благоевградска област – [тук](#)

Обектите с пречиствателни съоръжения за отпадъчни води (ПСОВ) към галванични цехове, подлежащи на контрол през 2015 г. са:

- „26 май“ ЕООД - гр. Благоевград
- „Орбел – 2001“ АД – гр. Гоце Делчев
- „Инкомс Телеком" АД - Завод за телефонна апаратура - гр. Банско
- „Галвани“ ЕООД - гр. Гоце Делчев
- „Хера 2006“ ООД - гр. Гоце Делчев

⁴ http://riosvbl.org/images/stories/RIOSV/Doklad_za_okolnata_sreda_2017.pdf

⁵ <http://riosvbl.org/index.php/vodi/control-vodi>

4.2.3. Повърхностни води

Физико-химично състояние на повърхностните води

Оценката на основните физико-химични показатели, подкрепящи биологичните елементи за качество, е направена на базата на средни годишни стойности, които са оценени по Наредба Н-4 за характеризирани на повърхностните води. Оценката е типово специфична, за всеки тип водно тяло, категоризирана в три основни категории на състоянието – отлично, добро и умерено.

За Басейнова дирекция Западно-беломорски район са обследвани 21 пункта за контролен мониторинг и 113 пункта за оперативен мониторинг.

- Разтворен кислород O₂ - 44% в отлично състояние, 30% в добро и 26% в умерено.
- Азот амониев NH₄-N - 26% в отлично състояние, 48% са в добро и 26% в умерено.
- Нитратен азот NO₃-N - 52% в отлично състояние, 26% са в добро и 22% са в умерено.
- Ортофосфати PO₄-P - 26% в отлично състояние, 18% са в добро и 56% са в умерено.
- БПК₅ - 30% са в отлично състояние, 44% са в добро, а 26% са в умерено.

През периода 1996 - 2014 г. се запазва тенденцията, наблюдавана през последните години за подобряване на качеството на водите. Въпреки тази тенденция все още има водни тела, определени в риск, като за подобряване на състоянието им са изготвени програми от мерки за достигане на добро екологично състояние.

Биологична оценка на състоянието на повърхностните води

През 2014г., както и през 2013г. по отношение на биологичните индикатори преобладаващата част от водите не постигат целите за добро състояние. През 2014г. биологичната оценка на водите е повлияна в голяма степен и от неблагоприятните метеорологични условия – обилни валежи и наводнения.

Представена е тенденция за двугодишен период, тъй като методиките за хидробиологичен мониторинг и биологична оценка в съответствие с изискванията на Рамковата директива за водите (Директива 2000/60/ЕС) са утвърдени и въведени през 2012г. - с Наредба № Н-4 от 14.09.2012г. за характеризирани на повърхностните води и със Заповед РД591/26.07.2012г. на министъра на околната среда и водите за хидробиологичен мониторинг на повърхностни води от категория "река".

Използвани са данни от програмата за хидробиологичен мониторинг на повърхностни води, утвърдена със Заповед № РД-182/26.02.2013 г. и данни от програмата за мониторинг на нитратите в повърхностни води и еутрофикацията в повърхностните води, утвърдена със Заповед № РД-635/13.08.2013 г. на Министъра на околната среда и водите, които са част от Националната система за мониторинг на околната среда.

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

В България са наблюдавани 54 водни обекта от категория „езеро“ – 5 езера и 49 язовира. Обобщено за територията на страната 36% от обектите от тази категория са в интервала отлично – добро състояние, 24% са в умерено състояние и 40% попадат в интервала лошо – много лошо състояние.

За Западнобеломорски район в много лошо състояние остават р. Доспат след гр. Доспат, р. Санданска Бистрица след гр. Сандански, р. Банщица след гр. Кюстендил и р. Влахинска на устието (при гр. Кресна). Влошава се състоянието на р. Доспат след с. Барутин при границата от умерено до лошо. Отчетено е подобрене в състоянието до добро на р. Арката след яз. Диканите и на р. Пиринска Бистрица при с. Пирин.

Благоевградска област

В програмата за оперативен мониторинг на повърхностните води в териториалния обхват на РИОСВ – Благоевград попадат 62 пункта за хидробиологичен мониторинг (ХБМ) на повърхностни води. От поречията на р. Струма и р. Места, както следва:

- В поречие Струма – 37 пункта за ХБМ;
- В поречие Места – 25 пункта за ХБМ.

Показателите за мониторинг на повърхностните води за 2017г. са дадени в таблица 8 на стр. 36 в този [документ](#).

Специфични замърсители в повърхностните води на територията на 7-те общини в Благоевградска област, предмет на настоящето проучване са налични в **Река Златарица, преди устието с река Места**.

На територията, контролирана от РИОСВ Благоевград има 3 броя действащи градски пречиствателни станции за отпадъчни води - ГПСОВ гр. Благоевград, ГПСОВ гр. Разлог и ГПСОВ гр. Банско.

На територията на 7-те общини обхванати от проучването са изградени и въведени в експлоатация следните ПСОВ на агломерации под 2000 екв. жители: ПСОВ „Черниче“ – община Симитли, не са предадени за експлоатация на „В и К“ оператор и не работят. ПСОВ „Юруково“ – община Якоруда и „ПСОВ с. Дагоново и с. Горно Краище“ – община Белица са предадени за експлоатация на ВиК оператор и работят ефективно.

Списък на обектите, които формират емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества, общи и специфични замърсители и заустващи във водни обекти са включени в „Информационната система за разрешителни и мониторинг при управлението на водите“ можете да видите в таблица 9 на стр. 46 [тук](#).

Списък на по-големите обекти, източници на отпадъчни производствени води, които имат изградени ПСОВ и пречиствателни съоръжения можете да видите на стр. 47-55 [тук](#).

Оценка на екологичното състояние/потенциал на повърхностните водни тела от категория „реки” в басейна на река Струма за 2017г.

Брой водни тела, оценени в съответния клас състояние/потенциал съгласно Наредба Н-4/2012г.	Оценка на състоянието/потенциала по общи ФХ показатели за 2017 г.	Оценка на състоянието/потенциала по БЕК за 2017 г.	Оценка на състоянието по специфични замърсители за 2017 г.	Обща оценка на екологичното състояние/потенциал за 2017 г.
Отлично ЕС/ Максимален ЕП	33	4	Не приложимо	32
Добро ЕС/ Добър ЕП	18	19	45	34
Умерено ЕС/ Умерен ЕП	36	13	2	27
Лошо ЕС/ Лош ЕП	Не приложимо	11	Не приложимо	11
Много лошо ЕС/ Много лош ЕП	Не приложимо	1	Не приложимо	2
Не е провеждан мониторинг през 2017г.	19	58	59	0
Общ брой водни тела категория „реки” в поречие Струма	106	106	106	106

Източник: РИОСВ – Благоевград

С подробната обща оценка за състоянието на повърхностните води в басейните на река Струма и река Места можете да се запознаете на стр. 70-106 [тук](#).

Оценка на повърхностните водни тела категория „река” и „езеро“ за 2017 г. в басейните на Струма и Места на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ можете да се запознаете на стр. 8-56 и 64-72 [тук](#).

Оценка на екологичното състояние на повърхностните водни тела категория „реки” в басейна на река Места за 2017г.

Брой водни тела, оценени в съответния клас състояние/потенциал съгласно Наредба Н-4/2012г.	Оценка на състоянието по общи ФХ показатели за 2017 г.	Оценка на състоянието по БЕК за 2017 г.	Оценка на състоянието по специфични замърсители за 2017 г.	Обща оценка на екологичното състояние за 2017 г.
Отлично ЕС/ Максимален ЕП	14	0	неприложимо	9
Добро ЕС/ Добър ЕП	4	13	19	18
Умерено ЕС/ Умерен ЕП	25	2	1	23
Лошо ЕС/ Лош ЕП	0	2	неприложимо	2
Много лошо ЕС/ Много лош ЕП	0	2	неприложимо	2
Няма данни от мониторинг през 2017г.	11	35	34	0
Общ брой водни тела категория „реки” в поречие Места	54	54	54	54

Източник: РИОСВ – Благоевград

4.2.4. Подземни води

След извършено окрупняване (дефрагментиране) на границите на подземните водни тела в Западнобеломорски район, общия им брой е изменен на 38.

В Западнобеломорски район за басейново управление са формирани всички основни типове подземни води – пукнатинни, карстови (карстово-пукнатинни) и порови.

В програмата за мониторинг на химичното състояние на подземните води през 2017 г. в териториалния обхват на РИОСВ – Благоевград попадат 16 пункта за химичен мониторинг на подземни води. В тези пунктове се наблюдават основни физико-химични параметри като рН, кислороден режим – наситеност с кислород, разтворен кислород, електропроводимост, перманганатна окисляемост, биогенни вещества – амония, нитрати, нитрити, ортофосфати. Наблюдават се и редица специфични замърсители като цианиди, желязо, манган, мед, цинк, арсен, общ хром, органични вещества, приоритетни вещества, пестициди и др.

В периода 1994 – 2014 г. се наблюдава постепенно подобряване на качеството на подземните води за по-голяма част от показателите.

За показателите манган и общо желязо се наблюдава значителни тенденции към понижаване на процента пунктове с превишения на СК, а при сулфатите и хлоридите понижението е слабо.

При нитрати и фосфати не се наблюдава ясно изразена тенденция за 21 - годишния период.

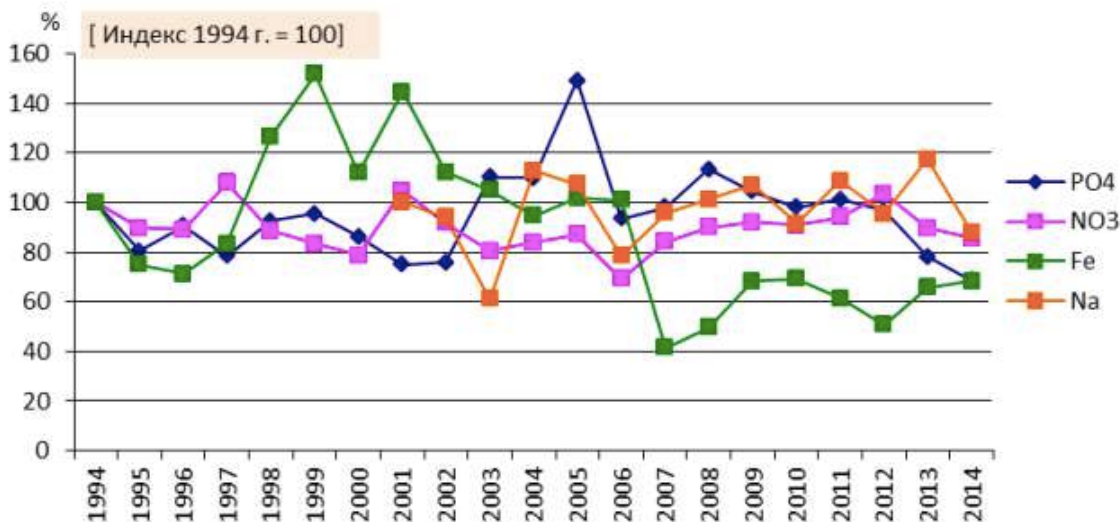
Трендовете на изменение на нитратното съдържание в подземните води за двата четиригодишни периода 2007 – 2010 г. и 2011 – 2014 г., показват различно съотношение на преобладаващите пунктове в разкритите подземни води според дълбочината на водното ниво.

Химично състояние

Индикаторите представляват средногодишните стойности на концентрациите на замърсителите, определени с Наредба №1/10.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води.

След анализ на данните от мониторинга на подземните води, както и резултатите от статистическите обработки се установява, че по-значим е процентът на пунктове с превишения на СК при показателите: общо желязо, манган и нитрати. За показателите манган и общо желязо се наблюдава значителни тенденции към понижаване на процента пунктове с превишения на СК.

Динамика на изменението на индикаторите за химично състояние на подземни води в България за периода 1994 – 2014 г.

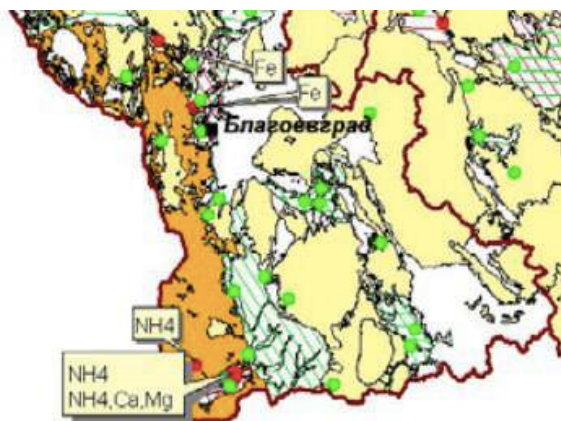

Източник: ЦАОС

Основен замърсител на подземните води за страната са нитратите.

За територията на Област Благоевград са налице Горно-неогенски подземни водни тела (ПВТ) в лошо състояние и мониторингови пунктове със съдържание на нитрати над стандарта за качество на подземните води (над 50 мг/л) в района на Община Петрич. Също така в района на Община Петрич има пунктове с завишени нива на NH₄, Ca, Mg, а северно от Благоевград пункт със завишено ниво на Fe.

От западния бряг на река Струма, ПВТ са с по-стара геоложка възраст и в лошо състояние.

Източник: ЦАОС

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

Дебит на изворите

Отрицателните тенденции на дебита в Благоевградска област има в Гоцеделчевски (ПВТ BG4G0001Pt1036) карстови басейни (например село Петрово) и басейна на студени пукнатинни води в Рило-Пирински район (ПВТ BG4G001PzC2021).

Без добре изразени тенденции на изменение за периода 2005 – 2014 години е дебитът на изворите в части от Разложки (ПВТ BG4G0000Pt3031) карстов басейн.

В изменението на нивата на подземните води в периода 2005г. – 2014г. са установени добре изразени тенденции на спадане в 70% от наблюдаваните случаи. Най-добре изразени са отрицателните тенденции на водните нива, установени на места в Места (BG4G000000Q008).

Без добре изразени тенденции са нивата в терасите на река Струма (ПВТ BG4G00000QN006)

С подробна информация за състоянието на подземните води в териториалния обхват на РИОСВ – Благоевград можете да се запознаете от Таблица 20 „Обща оценка за химическото състояние на подземните води“ на стр. 107-117 [тук](#).

Оценка на подземните водни тела за 2017 г. на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ можете да се запознаете на стр. 83-99 [тук](#).

Обобщена таблица на химичното състояние на подземните водни тела в Западнобеломорски район за 2017г.

Водоносен хоризонт	Тип подземно водно тяло	Брой подземни водни тела в добро състояние	Брой подземни водни тела в лошо състояние
Слой 1 – Кватернер	Водни тела в алувиалните отложения на реките	6	2
Слой 2 – Неоген	Водни тела в грабеновидни депресии	8	1
Слой 3 – Палеоген	Водни тела с пукнатинни води	11	0
Слой 4 – Пукнатинни води	Водни тела в райони с карстови басейни, разположени в територии с разпространение на пукнатинни колектори	4	0
Слой 5 - Карст	Водни тела в самостоятелни карстови басейни	6	0
Общ брой подземни водни тела		35	3

Източник: РИОСВ – Благоевград

4.2.5. Води за къпане и морски води

Европейските изисквания към качеството на водите за къпане (това са водите в открити водни площи, използвани масово от хората за къпане – море, язовири, реки, езера) и мониторинга, който следва да се извършва са отразени в Наредба № 5 за управление на качеството на водите за къпане.

Министерство на здравеопазването чрез своите териториални органи – Регионалните здравни инспекции извършва регулярен контрол и мониторинг на качеството на водите за къпане.

По Черноморското крайбрежие зоните за къпане са 90 на брой, а общо за страната са 94. Във всяка от тях има пункт за взимане на проби, с точно определени географски координати, които са включени в Информационната система по водите на Европейския съюз (WISE).

Оценката и категоризацията се извършват на базата на резултатите от провежданите анализи по два микробиологични показателя – чревни ентерококи и ешерихия коли.⁶

За нуждите на проучването ще бъдат споменати водите за къпане (вкл. и морски), без подробен анализ на състоянието на морските води, тъй като Благоевградска област няма морска граница.

Оценката на състоянието на водните тела по хидрохимични параметри се базира на класификационна схема разработена от Института по океанология през 2007 г.

Някои ключови заключения за морските води са:

- През 2014 г. крайбрежните води са преобладаващо категоризирани в умерено състояние.
- Нито едно водно тяло не постига целите на РДВ за добро състояние на повърхностните води.
- Особено проблемно се отличава водното тяло на Варненския залив.

4.2.6. Питейни води

Съгласно Закона за водите и Закона за здравето, компетентен орган в Република България по отношение прилагане на законодателството в областта на качеството на питейните води е Министерство на здравеопазването и неговите регионални структури – 28 регионални здравни инспекции (РЗИ).

Отговорни за подаване на съответстваща на изискванията питейна вода и провеждане на мониторинг на качеството на питейната вода в пълния му обем са ВиК операторите, осъществяващи дейността по водоснабдяване на населените места с вода за питейнобитови цели. Регионалните здравни инспекции също извършват мониторинг на питейната вода, но в по ограничен обем.

През 2014 г. от общия брой анализи на питейни води, извършвани от Районните здравни инспекции (РЗИ), съответствие с нормите има при 98,51% от тях.

По данни на РЗИ за водоснабдяване се използват 6 235 водоизточници за питейнобитово водоснабдяване, от които около 4% са повърхностни (язовири и реки), а останалите са подземни.

В страната са обособени общо 2668 зони на водоснабдяване, от които 149 са големи (в които се подават над 1000 куб.м. вода).

През 2014 г. 28-те РЗИ в страната са осъществявали мониторинг по химични, микробиологични и радиологични показатели за качество на доставяната за населението питейна вода в 8 666 пункта в населените места в страната.

⁶ <http://eea.government.bg/bg/soer/2014/soer-bg-2014.pdf>

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

Като цяло може да се направи заключението, че качеството на питейните води през 2014 г. се запазва сравнително добро за страната.

По микробиологични показатели през 2014 г. в РЗИ са извършени 39 883 анализи. Процентът на съответствие с изискванията е 95,7%.

По здравнозначимите микробиологични показатели (Е. Коли и Етерококи) процентът на съответствие е 97,5%.

Проблемът има водещо здравно значение (препоръка на Световната здравна организация – до 5% нестандартност годишно по здравнозначимите микробиологични показатели) и създава най-пряк риск за здравето на консуматора.

От извършените общо 242 668 анализа на органолептични, химически и радиологични показатели резултатите показват съответствие в 98,98% от тях. Трайни отклонения в химичния състав на питейните води се регистрират най-често по показателите нитрати, манган и желязо.

Наднормените количества на нитрати (>50 мг/л) е най-широко разпространения проблем по отношение физико-химичните качества на питейната вода и се отчита в около 4% от анализите.

Проблемът има здравна значимост. Наднорменото съдържание на нитратите във водата може да причини развитието на заболяването “водно-нитратна метхемоглобинемия” при кърмачета и малки деца. В йоддефицитни райони може да доведе до нарастване на честотата на ендемичната гуша при подрастващите.

Този проблем е с многогодишна давност и е характерен за районите с интензивно земеделие като най-засегнати са областите Стара Загора Велико Търново, Бургас Ямбол, Плевен, Шумен Хасково, Варна, Ловеч, Разград, Добрич, Русе, Търговище, Пловдив, Враца, Сливен.

Отклоненията по показател манган няма пряка здравна значимост, дори и при превишаване на нормата до определена степен, но е много важен за консуматора, тъй като този показател променя силно органолептиката (цвят, мътност, мирис, вкус) на питейната вода, като в някои случаи отклоненията я правят дори проблемна за ползване за някои битови нужди в домакинствата (пране, миене на съдове и др.).

Отклоненията по показател желязо също нямат пряка здравна значимост, дори и при превишаване на нормата до определена степен, но е много важен за консуматора, тъй като при надвишаване на допустимата концентрация желязото повлиява неблагоприятно органолептичните качества на водата.

Отклоненията по органолептични показатели (цвят, мирис, вкус, мътност) нямат пряка здравна значимост, но е може би най-важния за консуматора, тъй като по тези параметри той оценява “субективно” качеството на водата.

Отклоненията по показател флуориди има безусловна здравна значимост. При превишаване на допустимата концентрация е възможно да се развие заболяването зъбна флуороза, при което флуора се натрупва в зъбите, променя цвета им, уврежда техния

емайл, което ги прави чувствителни и ронливи. Особено уязвими са кърмачетата и малките деца. При продължителна експозиция на високи нива на флуор чрез питейната вода може да се развие и скелетна флуороза със засягане на цялата костна система.

През 2014 г. в 6 малки зони на водоснабдяване (в области **Благоевград**, Бургас, Плевен и Хасково) са регистрирани отклонения от изискванията по този показател. Касае се за природно обусловено повишено съдържание на флуориди във води от подземни водоизточници, често ситуирани в близост до находища на богати на флуор минерални води, като превишението е най-често до около 2-3 пъти на нормата, която е 1.5 мг/л.

Отклоненията по показател хром имат безусловна здравна значимост (хромът е канцероген).

Трайни отклонения по показател арсен са регистрирани в три малки зони на водоснабдяване – по една в област Хасково, **Благоевград** и Смолян.

4.2.7. Почви

Селско стопанство⁷

Продължава да упражнява значителен натиск върху повърхностните и подземните води в повечето европейски региони. Селското стопанство бе посочено като основен източник на замърсяване и прекомерно водочерпене; то е отчасти отговорно и за замърсяване на местообитанията. Селското стопанство изпълнява обаче и положителна роля, тъй като предоставя обществени блага, включително качество на околната среда. То предлага, наред с други неща, значителни възможности за решаване на проблемите по опазване на водите и е дало вече съществен принос за постигането на тази цел.

Замърсяване на почвите⁸

Замърсяване с тежки метали и металоиди

За 2017 г. е извършено пробонабиране и обследване на извадки от 5 бр. постоянни пункта с № 65 с. Михнево, № 66 с. Вълково, № 82 с. Долно Спанчево, № 99 с. Голешево, № 102 с. Гостун. Няма отклонение от нормите, всички стойности, с изключение на една проба **/пункт с. Гостун/ са под границата на количествено определяне на метода.**

Замърсяване с продукти за растителна защита /пестициди/

За територията на РИОСВ Благоевград няма регистрирани случаи на замърсявания на площи в резултат употребата на разрешени пестициди.

От провеждания мониторинг в 22 бр. пункта по широк набор от показатели се следи и за съдържанието на полициклични ароматни въглеродороди, полихлорирани бифенили, органохлорни пестициди.

Замърсяване с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти

От провежданият мониторинг в постоянни пунктове от НСМОС до сега няма случаи на превишения на нормите за устойчиви органични замърсители и нефтопродукти.

Ерозия на почвите⁹

Ерозията е един от най-важните деградационни процеси в страната ни, който основно засяга производителния потенциал на почвите. Тя е процес на механично разрушаване и отнасяне на почвения слой под влияние на вода или вятър, затова в България се разглеждат основно два вида ерозия: водоплощна и ветрова.

Загубата на почва (ерозията) до голяма степен е природен процес, който се засилва при прилагане на неподходящи селскостопански техники и практики. При изнасяне на хумусните вещества, почвите губят своята плодородност и водните екосистеми се замърсяват.

Главните фактори влияещи върху степента на проявление на ерозията са климатичните условия, релефа, начина на използване на земята, състоянието на растителната покривка и времето през което почвата е била покрита с растителност.

Също така влияние оказват и антропогенните фактори – обезлесяването, неправилната обработка на почвата, пожарите.

⁷ http://ec.europa.eu/environment/water/quantity/pdf/guidance_bg.pdf

⁸ http://riosvbl.org/images/stories/RIOSV/Doklad_za_okolnata_sreda_2017.pdf

⁹ <http://eea.government.bg/eea/bg/publicat/2004-2/quality/soil/soil5.htm>

Наблюдението за интензитета и размера на площите подложени на ветрова и водна ерозия се извършва от ИАОС към МОСВ на базата на математичен модел. В РИОСВ няма налична информация за засегнатите площи, точно местоположение и степен на развитие на ерозионните процеси.

РИОСВ – Благоевград извършва превантивен и последващ контрол на инвестиционни предложения и обекти при които има опасност от проява на ерозионни процеси.

Водоплощна ерозия

Водоплощната ерозия причинява най-големи щети на почвата у нас, тъй като е тясно свързана с наклона на терена. При наклон по-голям от 1° се наблюдава поява на ерозионни процеси. Този фактор е в тясна връзка с валежите и тяхната интензивност, което води до деградивното механично въздействие на водата върху почвата. Вследствие на което много от обработваемите земи се лишават от повърхностния слой почва, образуват се бразди, ровини, оврази, което ги прави негодни за селскостопанска експлоатация.

Около 62% от цялата площ на страната и около 30 % от горския фонд от територията на страната е засегната от ерозионни процеси.

Ветрова ерозия (дефлация)

За развитието на този процес основна роля има вятъра и неговата скорост. За разлика от водоплощната ерозия, която е в тясна връзка с водата и наклона на терена, ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини и места със засушливи територии. На такива благоприятни места вятъра проявява своята сила, посока и скорост. Вятъра по важност е на първо място като предпоставка за развитие на дефлационни процеси, след него се подреждат валежите, относителната влажност и температурата на въздуха.

В нашата страна подложени на ветрова ерозията са най-вече обезлесените и равнинните райони, като Бургаски, Софийски, **Благоевградски**, Пловдивски, Хасковски, Старо-Загорски.

Засоляване и вкисляване на почвите

От 2016 г. наблюдаваните пунктове за вредна за растенията почвена киселинност са Сатовча, Разлог и Кавракирово /община Петрич/. Същите, са представителни за характерните почвени типове в региона.

Резултатите от проведеното обследване през 2017 г. показват следното:

Пункт Разлог – стойностите на рН (КСІ) са от 5.05 до 5.46, т.е слабо кисела реакция.

Методи за отстраняване на вредната киселинност в почвата и за ограничаване на токсичния ефект на кисели почви спрямо културните растения:

- Агротехнологични методи, включващи: 1. Избор на устойчиви видове и сортове културни растения в сеитбообръщението. 2. Регулиране на водно-физичните свойства на почвата. 3. Балансирано минерално хранене. 4. Органично торене и зелено торене.
- Агрохимични методи, включващи: 1. Варуване на почви с вредна киселинност. 2. Фосфоритуване. 3. Силитиказиране. 4. Гипсуване.
- Химични мелиоранти за варуване на кисели почви, включващи: 1. Твърди варовикови скали и доломити. 2. Креда. 3. Печена и гасена вар. 4. Варова пепелина. 5. Шлаки от металургични производства. 6. Сатурачна вар.
-

В областите Пазарджик, **Благоевград** и Търговище относителният дял на площите с необработваема земя спрямо площта на областта са най-големи: между 8 – 10%.

4.3. Водни ресурси на ниво Европейския съюз

Обща директива на ЕП и на Съвета за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите 2000/60/ЕС

„Водата не е просто търговски продукт, а по-скоро наследство, което следва да бъде опазено, защитено и третирано като такова.“

Директивата цели:

Да установи рамка за опазването на вътрешнотериториалните повърхностни води, преходните води, крайбрежните води и подземните води, която:

а) предпазва от по-нататъшно влошаване и опазва и подобрява състоянието на водните екосистеми и, съобразно нуждите им, земните екосистеми и влажните зони, зависими директно от водните екосистеми;

б) подпомага устойчивото използване на водите на база дългосрочно опазване на наличните водни ресурси;

в) цели разгръщане на мерките по опазване и подобряване състоянието на водната среда, *inter alia*, посредством специфични мерки за прогресивно намаляване на заустванията, емисиите и загубите от приоритетни вещества, както и пълното или поэтапното прекратяване на заустванията, емисиите и загубите от приоритетни опасни вещества;

г) осигурява прогресивното намаляване замърсяването на подземните води и предотвратява по-нататъшното замърсяване, и

д) допринася за намаляване на въздействието от наводнения и засушавания и поради това допринася за:

— осигуряването на достатъчно количество повърхностни и подземни води с добро

качество, необходими за устойчивото, балансирано и равномерно използване на водите,

— значителното намаляване на замърсяването на подземните води,

— опазването на териториалните и морските води, и

— достигане целите на съответните международни споразумения, включително на тези, целящи предотвратяване и елиминиране на замърсяването на морската среда, посредством действия на Общността съобразно член 16, параграф 3 за пълно или поэтапно прекратяване на заустванията, емисиите и загубите от приоритетни опасни вещества с единствената цел за достигане концентрации в морската среда, близки до фоновите нива за естествено намиращите се вещества и близки до нулата за произведени от човека синтетични вещества.

Пълното отстраняване на определени приоритетни опасни вещества и допринасяне за задържането на концентрациите им в морската среда близо до фоновите стойности за естествено намиращи се вещества;

Допринасяне за прогресивното намаляване на емисиите на опасни вещества във водите;

Доброто качество на водите ще допринесе за осигуряването на снабдяването с питейна вода на населението;

Да се установят общи дефиниции за състоянието на водите по отношение на качеството им и, където е необходимо за целите на опазването на околната среда — за количеството им. Следва да се установят екологични качествени стандарти, осигуряващи достигането на добро състояние на повърхностните и подземните води в Общността, както и предпазването им на ниво Общност от влошаване на състоянието;

Пълното предпазване от или намаляването на въздействието на инциденти, при които водите са аварийно замърсявани.

По-нататъшното интегриране на опазването и устойчивото управление на водите в други политики на Общността, като енергийната, транспортната, селскостопанската, рибарската, регионалната и туристическата;

Посредством директивата,

Ефективната и съдържателна политика в областта на водите следва да вземе предвид чувствителността на водните екосистеми, намиращи се в близост до брега и естуарите или в заливи или относително затворени морета, тъй като равновесието им е силно повлияно от качеството на вътрешнотериториалните води, вливащи се в тях;

Опазването на състоянието на водите в речните басейни ще осигури икономически ползи посредством приноса за опазването на рибните популации, включително и на крайбрежните такива.

По принцип повърхностните и подземните води са възстановим естествен ресурс; задачата за осигуряване доброто състояние на подземните води по-специално изисква възможно най-ранни действия и стабилно дългосрочно планиране на предпазващи мерки, допринасящи избягването на естественото закъснение в тяхното формиране и възстановяване. Това закъснение в подобрението следва да се вземе предвид в съответните времеви разчети при установяването на мерки за достигане на доброто състояние на подземните води и отстраняването на всякакви възходящи тенденции в концентрациите на замърсители в тях;

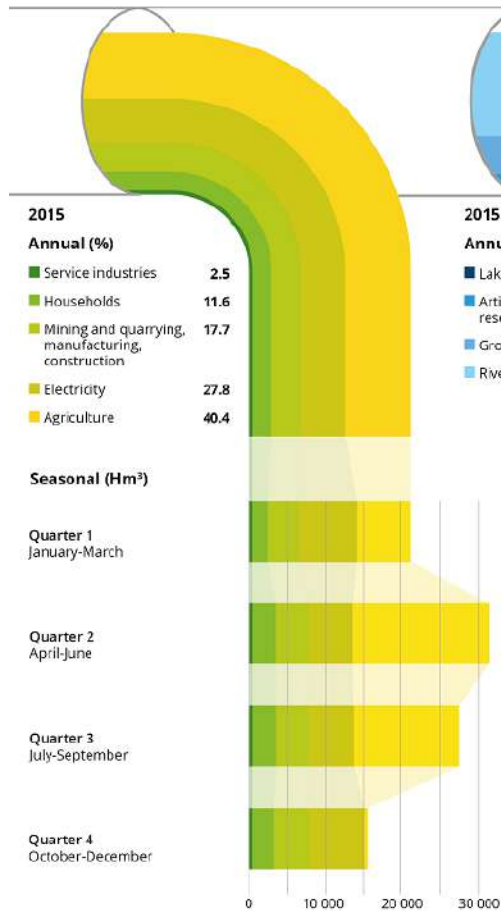
Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

4.3.1. Използване на пресни водни ресурси в Европа

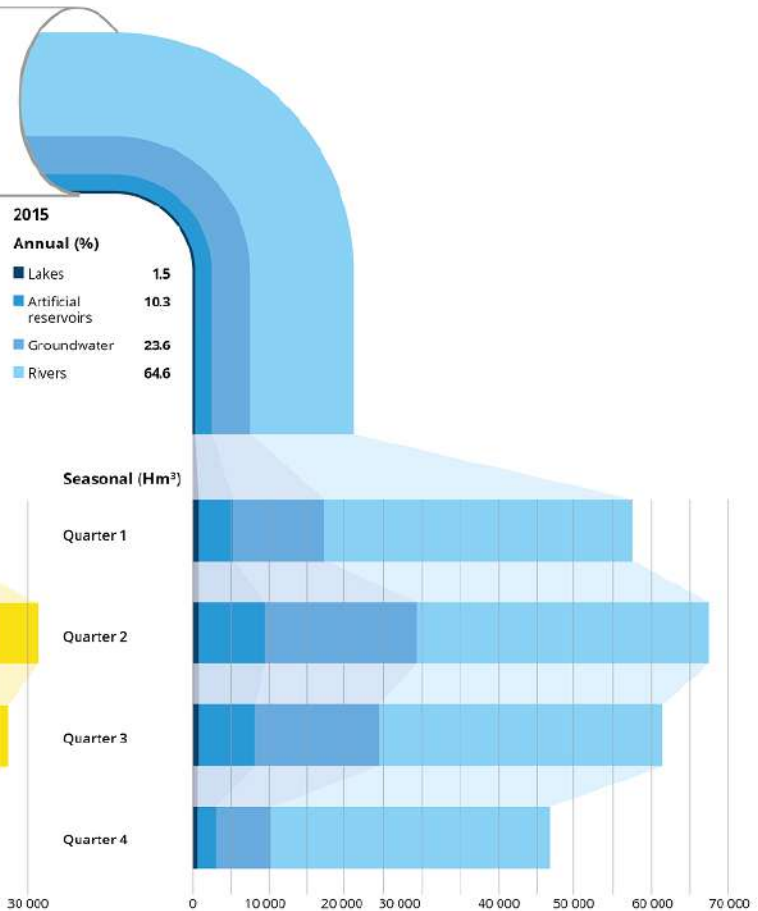
Water use in Europe

Economic activities in Europe use on average around 243 000 cubic hectometres of water annually according to the EEA's water exploitation index. Although most of this water (over 140 000 cubic hectometres — Hm³) is returned to the environment, it often contains impurities or pollutants, including hazardous chemicals.

Water use by economic sectors

Freshwater abstraction by source

Източник: ЕАОС

4.3.2. Битови и отпадъчни води в Европейския съюз

*Пречистване на отпадъчни води*¹⁰

Директива на СЪВЕТА от 21 май 1991 година за пречистването на градските отпадъчни води 91/271/ЕЕС

Директивата се отнася за събирането, пречистването и заустването на битовите отпадъчни води или смес от битови отпадъчни води и промишлени отпадъчни води и/или дъждовни води, както и пречистването и заустването на отпадъчни води, произхождащи от някои промишлени отрасли. Тя има за цел опазване на околната среда от вредните последици, причинени от заустването на тези отпадъчни води.

По силата на тази директива:

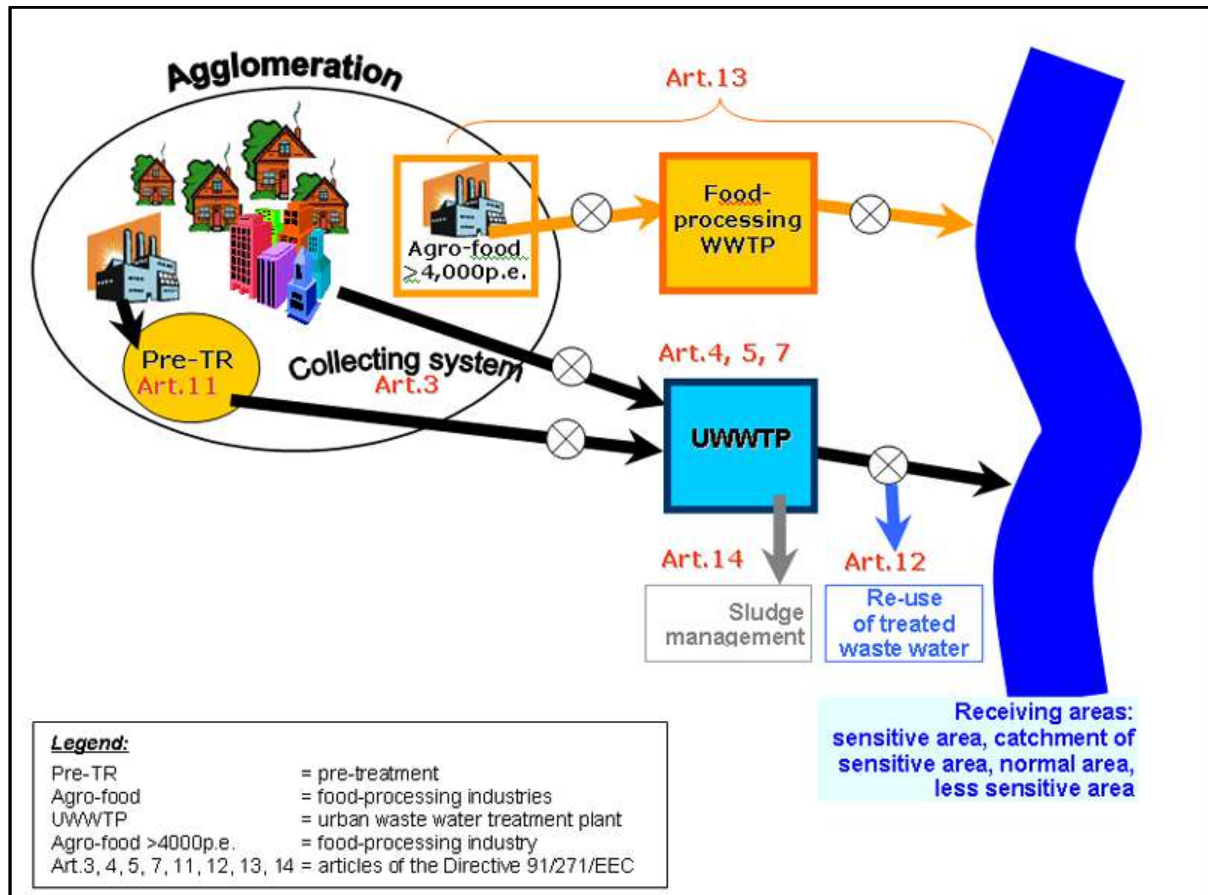
- всички агломерации трябва да бъдат съоръжени с канализационни системи в определени срокове;
- градските отпадъчни води, които влизат в канализационните системи, преди заустването им трябва да бъдат подложени на вторично пречистване или на друга равностойна обработка;
- заустванията от пречиствателни и други съоръжения във водни източници, да спазват определени изисквания и условия;
- заустването в чувствителни зони да бъде подлагано на по-строго пречистване от предвиденото;
- се установяват критерии на чувствителни зони и на по-слабо чувствителни зони;
- пречиствателните станции за градски отпадъчни води, се проектират, изграждат, експлоатират и поддържат по начин, осигуряващ достатъчна производителност при всички нормални климатични условия на мястото, където са разположени. При проектирането на тези инсталации следва да се държи сметка за сезонните колебания на притока органични вещества;
- пречистените отпадъчни води се използват повторно, когато това се сметне за подходящо. Пътищата за отвеждане трябва да намаляват до минимум отрицателните последици за околната среда;
- биоразградимите промишлени отпадъчни води, които преди заустване в приемници не преминават през пречиствателните станции за градски отпадъчни води, трябва да съответстват преди заустването им на условията, определени в предварителното регламентиране и/или разрешителни на компетентните власти или подходящите органи;
- утайките от пречистването трябва да се използват повторно, когато това се окаже подходящо. Контрол на изхвърлянето и повторната им употреба;
- заустването на утайки от пречистването в повърхностни води чрез изливане от кораби, отвеждане с тръби или по всякакъв друг начин се преустановява;
- компетентните органи или съответните административни структури наблюдават водите, приемащи излети води, произлизащи от пречиствателни станции за градски отпадъчни води, и пряко изливани води, установяват мониторинг и

¹⁰ http://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/index_en.html

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

извършват евентуално необходимите изследвания, за да гарантират, че това заустване или отвеждане не вреди на околната среда;

- поставя стандарт и референтни методи за контрол и оценка на резултатите чрез вземане на проби от различните категории ЕЖ.

Източник: ЕАОС

Интерактивна карта, която отразява най-новата налична информация на равнище ЕС за прилагането на Директивата за пречистването на градските отпадъчни води:

<https://www.eea.europa.eu/themes/water/european-waters/water-use-and-environmental-pressures/uwwtd/interactive-maps/urban-waste-water-treatment-maps>

4.3.3. Наводнения

ДИРЕКТИВА 2007/60/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 23 октомври 2007 година относно оценката и управлението на риска от наводнения

Директивата определя рамка за оценка и управление на риска от наводнения, и се стреми да намали неблагоприятните последици за човешкото здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност, свързани с наводненията в Общността.

Наводненията са природно явление, което не може да бъде предотвратено. Някои човешки дейности (като нарастването на населените места и стопанските активи в заливните равнини, както и намаляването на естествената способност на почвата да задържа вода, породено от използването на земята) и промяната на климата обаче допринасят за увеличаване на вероятността от наводнения и неблагоприятните последици от тях.

Възможно и желателно е да се намали рискът от неблагоприятните последици, свързани с наводненията, особено за човешкото здраве и живот, околната среда, културното наследство, стопанската дейност и инфраструктура. При все това, за да бъдат ефективни, мерките за намаляване на тези рискове следва да се съгласуват, доколкото е възможно, по протежението на даден речен басейн.

Изисква да се разработят планове за управлението на речните басейни за всеки район на речен басейн с цел постигане на добро екологично и химическо състояние, което ще доведе до ограничаване на последиците от наводненията.

Плановите за управление на риска от наводнения следва да отчитат особеностите на районите, които те обхващат, и да предвиждат решения, съобразени с нуждите и приоритетите в тези райони, като същевременно осигуряват съответната координация в районите на речните басейни и насърчават постигането на екологичните цели, набелязани от общностното законодателство. Плановите за управление на риска от наводнения следва да се съсредоточат върху предотвратяването, защитата и подготовеността.

Държавите-членки следва да основават своите оценки, карти и планове на подходящи „най-добри практики“ и „най-добри налични технологии“, които не водят до прекомерни разходи в областта на управлението на риска от наводнения.

За България

Карти на районите с риск от наводнения можете да изтеглите [тук](#).

Подробни документи, свързани с предварителна оценка на риска от наводнения можете да прочетете [тук](#).

Районите със значителен потенциален риск от наводнения са подробно описани [тук](#).

4.3.4. Подземни води в Европейския съюз

ДИРЕКТИВА 2006/118/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 12 декември 2006 година за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им

Подземните води са ценен природен ресурс и като такъв следва да бъдат опазени от влошаване на състоянието им и химическо замърсяване. Това е особено важно за екосистемите, които зависят от подземните води, и за употребата на подземните води за водоснабдяване за консумация от човека.

Подземните води са най-чувствителният и най-голям воден запас от прясна вода в Европейския съюз и най-вече основен източник на питейно-битово водоснабдяване в много региони.

Посредством директивата следва да бъдат установени стандарти за качество за нитрати, продукти за растителна защита и биоциди като критерии на Общността за оценка на химичното състояние на подземни водни тела и съответно следва да се гарантира съгласуваност с Директива 91/676/ЕИО на Съвета от 12 декември 1991 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници, Директива 91/414/ЕИО на Съвета от 15 юли 1991 г. относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и Директива 98/8/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 1998 г. относно пускането на пазара на биоциди.

Опазването на подземните води в някои области може да изисква промяна в земеделските и лесовъдните практики, което би могло да доведе до загуба на приходи. Общата селскостопанска политика предвижда механизми за финансиране за прилагане на мерки за привеждане в съответствие със стандартите на Общността, а именно посредством Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета от 20 септември 2005 г. относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР).

СТАНДАРТИ ЗА КАЧЕСТВО НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

Замърсител	Стандарт за качество
Нитрати	50 mg/l
Активни вещества в пестициди, включително съответните им метаболити, продукти на разграждане и взаимодействие ⁽¹⁾	0,1 µg/l 0,5 µg/l (общо) ⁽²⁾
⁽¹⁾ „Пестициди“ означава продукти за растителна защита и биоциди съгласно определения съответно в член 2 от Директива 91/414/ЕИО и в член 2 от Директива 98/8/ЕО. ⁽²⁾ „Общо“ означава сумата на всички отделни пестициди, открити и количествено определени при процедурата за мониторинг, включително съответните им метаболити, продукти на разграждане и взаимодействие	

Източник: ДИРЕКТИВА 2006/118/ЕО

4.3.5. Води за къпане и морски води в Европейския съюз

Директива 2006/7/ЕО за управление качеството на водите за къпане

Замърсяването на водата с фекални бактерии продължава да представлява риск за човешкото здраве, особено ако се открива в местата за къпане. Плуването на замърсени плажове или езера може да доведе до заболявания. Основните източници на замърсяване са канализациите и оттичането на води от ферми и земеделски земи. Подобно замърсяване се увеличава по време на силни дъждове и наводнения, дължащи се на преливане на канализационни води и замърсени дренажни води, които се изливат в реки и морета.

Всички държави-членки на ЕС, плюс Албания и Швейцария, наблюдават своите места за къпане съгласно разпоредбите на Директивата на ЕС за водите за къпане. Оценката на качеството на водите за къпане съгласно Директивата за водите за къпане наблюдава стойностите на два микробиологични параметъра: Чревни ентерококи и Ешерихия коли. Законодателството определя дали качеството на водите за къпане може да бъде класифицирано като „отлично“, „добро“, „достатъчно добро“ или „лошо“, в зависимост от нивата на откритите фекални бактерии. Когато водата се класифицира като „бедна“, държавите-членки следва да предприемат някои мерки, като забрана за къпане или публикуване на обявление, което да им съобщава, като предоставят информация на обществеността и предприемат подходящи коригиращи действия.¹¹

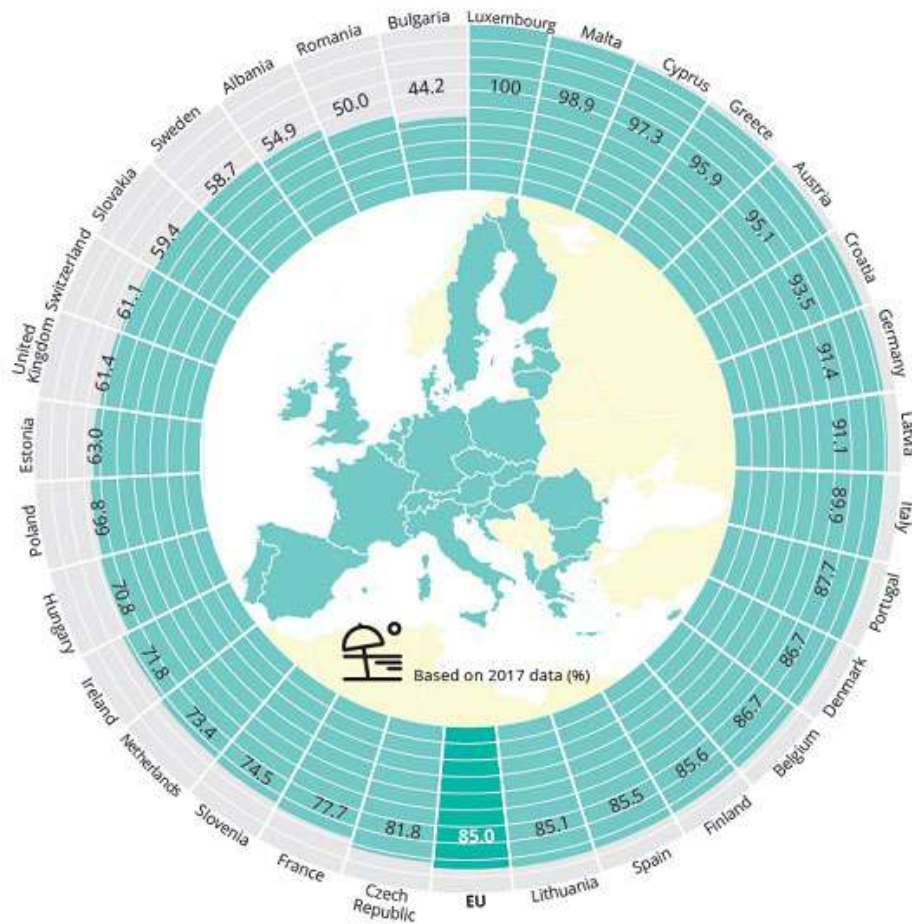
Едно от осезаемите постижения е значителното подобрение на водите за къпане в Европа на крайбрежните и вътрешни места през последните 40 години. През 2017 г. бяха наблюдавани над 21 500 места в ЕС, 85% от които отговаряха на най-строгите „отлични“ стандарти. Благодарение на правилата, определени в законодателството на ЕС относно водите за къпане и отпадъчните води, държавите-членки на ЕС успяват да се справят със замърсяването на водите за къпане чрез канализация или отводняване на земеделските земи.¹²

¹¹ <https://www.eea.europa.eu/highlights/good-news-for-holiday-makers>

¹² <https://www.eea.europa.eu/signals/signals-2018-content-list/articles/water-use-in-europe-2014>

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

Разпределение на местата за къпане с отлично качество на водата в европейските страни¹³

Източник: <http://ec.europa.eu/>

¹³ http://ec.europa.eu/environment/water/water-bathing/index_en.html

4.3.6. Питейни води в Европейския съюз

Директива 98/83/ЕО

В директивата се определят стандарти за най-често срещаните потенциално опасни организми и вещества, които могат да бъдат открити в питейната вода. Общо 48 основни параметъра трябва да бъдат обект на редовен мониторинг и изследвания. В директивата са разграничени три групи параметри: микробиологични параметри, химически параметри и индикативни параметри (подробно изложени в приложение I към директивата). Двата микробиологични параметъра *Escherichia coli* (Ешерихия коли) и ентерококи имат параметрична стойност, която замества нула. С други думи, тези организми не трябва да присъстват в питейната вода, за да се гарантира нейното качество и безопасност.

На повечето хора, живеещи в ЕС, вече е осигурен много добър достъп до висококачествена питейна вода, особено в сравнение с други региони на света, благодарение също така на съществуващото вече над 30 години европейско законодателство за питейната вода. Тази политика гарантира, че водата, предназначена за консумация от човека, е безопасна и съхранява здравето на гражданите. Основните стълбове на политиката са:

- гаранции, че качеството на питейната вода се контролира чрез стандарти, основаващи се на най-новите научни доказателства;
- осигуряване на ефикасно и ефективно проследяване и оценяване на качеството на питейната вода и налагане на съответните стандарти;
- предоставяне на адекватна, навременна и подходяща информация на потребителите.

Преразглеждането на Директива 98/83/ЕО за питейната вода беше включено в работната програма на Комисията за 2017 г. като пряко следствие от европейската гражданска инициатива Right2Water. Предложението следва оценката на Директивата за питейната вода по REFIT и се придружава от оценка на въздействието и от препоръките на СЗО.

Висококачествената, безопасна и достатъчна питейна вода е от съществено значение за нашето ежедневие, пиене и приготвяне на храна. Използваме я и за много други цели, като измиване, почистване, хигиена или поливане на растения.

Повечето хора, живеещи в ЕС, разполагат с много добър достъп до висококачествена питейна вода благодарение на съществуващото от много години законодателството на ЕС, което защитава европейците и гарантира достъпа им до висококачествена питейна вода. Стремещт на Комисията е да се погрижи това високо качество да се запази в дългосрочен план.

Европейският съюз има над 30-годишна история в политиката за питейна вода. Тази политика гарантира, че водата, предназначена за консумация от човека, може да се консумира безопасно цял живот, с високо ниво на защита на здравето.

Последното предложение на ЕК за преразглежданата Европейска директива има за цел да гарантира правото на достъп до основни услуги с добро качество и е отговор на първата успешна европейска гражданска инициатива „Право на вода“ (Right2Water), която събра

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

1,6 млн. подписа за подобряване на достъпа до безопасна питейна вода за всички европейци.

Правилата, по отношение на които Комисията предлага актуализация, ще повишат качеството на водата и безопасността ѝ — към списъка с критерии за определяне на безопасността на водата ще бъдат добавени нови и новопоявяващи се вещества (например легионела и хлорати). При разширяването на списъка се отчитат последните научни данни и препоръките на Световната здравна организация.

Съгласно новите правила от държавите членки се изисква да подобрят достъпа за всички, особено за уязвимите и маргинализираните групи, чийто достъп до питейна вода е затруднен. На практика това означава предвиждане на оборудване за достъп до питейна вода на обществени места, кампании за информиране на гражданите относно качеството на водата и насърчаване на администрациите и управителите на обществени сгради да осигуряват достъп до питейна вода.

Благодарение на друга важна промяна в законодателството обществеността ще разполага с разбираема и удобна за ползване онлайн информация за качеството на питейната вода и за водоснабдителната система в съответния регион, с което се очаква да се повиши доверието в качеството на чешмяната вода. Според оценките новите мерки ще намалят възможните рискове за здравето, свързани с питейната вода, от 4 % на по-малко от 1 %.

Освен това, ако намалят консумацията си на бутилирана вода, домакинствата в Европа могат да спестят повече от 600 милиона евро годишно. Когато имат по-голямо доверие в качеството на чешмяната вода, гражданите могат да допринесат и за намаляване на пластмасовите отпадъци, генерирани от консумацията на бутилирани води, а също и за намаляване на попадащите в моретата отпадъци. Пластмасовите бутилки са най-често срещаният пластмасов артикул за еднократна употреба, замърсяващ европейските плажове. С актуализирането на Директивата за питейната вода Комисията прави важна законодателна стъпка напред в изпълнението на стратегията на ЕС за пластмасите, обявена на 16 януари 2018 г.

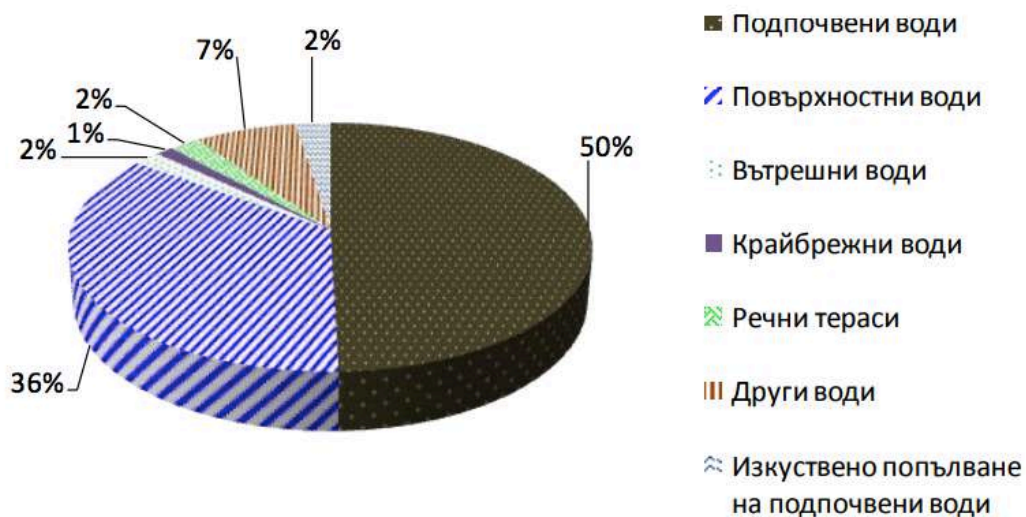
По-доброто управление на питейната вода от страна на държавите членки ще елиминира загубите и ще допринесе за намаляване на въглеродния отпечатък. Така предложението ще даде и съществен принос за постигането на целите за устойчиво развитие до 2030 г. (цел 6) и на целите на Парижкото споразумение относно изменението на климата. Новият основан на риска подход към безопасността ще даде възможност проверките да се извършват целево там, където рисковете са по-големи. Успоредно с това Комисията ще ускори работата си по стандартизацията, която ще гарантира, че в рамките на вътрешния пазар на ЕС строителните продукти във водния сектор, например резервоари и тръби, не са източник на замърсяване на питейната вода.¹⁴

Когато въвеждат Директивата за питейната вода в своето национално законодателство, държавите-членки на Европейския съюз могат да включват допълнителни изисквания, напр. допълнителни вещества, които са уместни в рамките на тяхната територия или определят по-високи стандарти. Държавите-членки нямат право да определят по-ниски

¹⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-429_bg.htm

стандарти, тъй като нивото на защита на човешкото здраве следва да бъде еднакво в целия Европейски съюз.

Източници на питейни води в ЕС (2011 до 2013 г.)¹⁵

¹⁵ <http://ec.europa.eu/environment/water/water-drink/pdf/reports/BG.pdf>

ГЛАВА ПЕТА

ЕКОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ

5.1. Екологични проблеми породени от използването на водите¹⁶

Основният проблем е неефективното използване на водните ресурси. Така например голям е дялът на използваната в промишлеността вода с питейни качества, над нормата /около 10%/ са и загубите на вода поради неизправност във водопроводните мрежи, около 10% от питейните води се използват за поливане в дворовете. Загубата на неоползотворена водна маса в напояването достига до 40-50% от подадената водна маса, поради остарелите методи на поливане, морална и физически износеност на напоителните системи, ниска производителност, недостатъчно внедряване на научно-техническия прогрес и др. Едновременно с това се наблюдава и трайна тенденция на влошаване качествата на водните ресурси. Главни замърсители на речните води са промишлените предприятия /целулозно-хартпиевата, химическа, консервна/, отпадъчните води от населените места и животновъдните ферми. Замърсяване с нитрати и сулфати е в резултат на нерационалното торене на обработваемите площи. Необходимостта от прехвърляне на води от едно поречие в други са често недооценени относно последиците за природната среда от това вмешателство. Те могат да бъдат тежки и да доведат до необратими моменти, особено в планинските райони на страната. Една част от практиките за подобряване на екологичното състояние на водите у нас е тяхното рационално използване, а именно въвеждане на обратно водоснабдяване, на внедряване на маловодни и безводни технологии и използване на пречистени отпадъчни води.

5.2. Качество на водите¹⁷

Киселинност

Тя се асоциира с капацитета на водата да неутрализира ОН йони. Повишената киселинност засилва корозионното действие на водата, което води до повишаване на съдържанието на някои метали и риск за здравето на живите организми. Понижаването на рН на водите се дължи на дъждовните и отпадъчните води от различни промишлени производства.

Алкалност

Интерпретира се със способността на водата да неутрализира киселини и е мярка за буферния ѝ капацитет. Алкалността е от съществено значение за водните екосистеми, тъй като тя предпазва средата от резки изменения на стойността на рН.

¹⁶ <http://uni-sz.bg/truni2/wp-content/uploads/af/file/ArhivProekti/NarachnikPoPrilojnaEkologiq.pdf>

¹⁷ <http://uni-sz.bg/truni2/wp-content/uploads/af/file/ArhivProekti/NarachnikPoPrilojnaEkologiq.pdf>

Електропроводимост

Мярка за общото количество разтворени твърди вещества и концентрацията на йоните в изследваната вода. Показател за идентифициране на изменения в качеството на питейните води.

Твърдостта на водата се дължи на наличието на поливалентни метални катиони, от разтворените във водата минерали. Твърдата вода не представлява риск за живите организми. Тя е нежелана повече поради икономически и естетични причини като образуването на отлагания по повърхностите.

Количество на разтворен кислород във водата

Той зависи от температурата, атмосферното налягане, турболентността и химичния състав. Кратките периоди на анокси условия могат да бъдат фатални за водните организми.

Азот

Той е жизненоважен елемент за метаболизма на живите организми и неделима съставна част на протеините но високата му концентрация във водните системи предизвиква нежелани последици върху водната флора и фауна, качеството на водите и здравето на човека.

Общ азот

Еутрофикацията като процес на обогатяване на повърхностните води с биогенни елементи, води до прекомерен растеж на водорасли и макрофити, което е причина за изчерпване на количеството разтворен кислород, повишена смъртност на аеробните водни организми, нарушаване на биоразнообразието, органолептични проблеми, повишаване на разходите за пречистване и синтезиране на токсични съединения. Повишеното съдържание на нитрати във водите се дължи на употребата на синтетични торове, пестициди и лоша хигиена. Високите стойности на този показател са причина за заболяването метаксемоглобинемия.

Общ амоняк

Токсичното действие на количеството на амоняка във водите е широко изследвано: непълната му нитрификация повишава съдържанието на токсични нитрити; в резултат на свойството му лесно да се свързва с хлор, нуждата от хлор при процесите на дезинфекция нараства, а оттам и количеството на мутагенните дезинфекционни междинни продукти.

Фосфор

Параметърът, който се използва за определяне качеството на водите по този показател е общ фосфор. Основният негативен ефект от високото съдържание на Р във водите е явлението еутрофикация.

Сулфатни йони

Те са естествен компонент на природните води (разлагане на листна маса), попаднали чрез промишлени отпадни води, селскостопанска дейност или отложени от атмосферата. Проблемите, свързани токсично с високо съдържание на тези съединения произлизат от: способността им да формират силни киселини; участието им в процеси на утаяване и комплексообразуване влияе върху разтворимостта на металите.

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

Хлориди

Те са основни неорганични компоненти, съдържащи се в природните води. Антропогенните източници на тези неорганични съединения включват: селскостопански продукти (животинска тор, синтетични торове и обратни потоци при наояване); инфилтрати от нефтени находища; канализационни води; сметищни инфилтрати; промишлени отпадъчни води; соли, използвани за анти-обледеняване; интрузия на солени води и др. Води с повишени концентрации на хлориди са токсични за селскостопанските култури и неподходящи за напояване и дори за някои промишлени дейности.

Макро- (Ca, Mg, Na, K, P, S) и *микро-* (Fe, Si, F, Cu, Zn, Mn, Se, Mo, Cr, I) елементи, които присъстват в природните води са под формата на органични и неорганични соли. Жизнената дейност и репродуктивност на всички живи организми зависят от наличието и концентрацията на микро и макроелементите във водата.

Биологична роля на някои макро- и микроелементи

Na – Поддържа равновесието на вътреклетъчните и извънклетъчните електролити.
 K – Регулира сърдечния ритъм; поддържа флуидния баланс; подпомага мускулната контракция.
 Ca – Отговорен за здравината на костите и зъбите; подпомага кръвосъсирването, мускулната контракция и предаването на нервни импулси; намалява риска от остеопороза.
 Mg – Активира над 100 ензима; стимулира нервната и мускулна функции.
 Cl – Поддържа равновесието на вътреклетъчните и извънклетъчните електролити.
 Co – Спомага образуването на червени кръвни клетки.
 I – Необходим на тироидния хормон за поддържане на метаболизма.

Тежки метали

Високото им съдържание в природните води представлява голям риск за водната флора и фауна и здравето на човека. Следователно идентифицирането и отстраняването на тези приоритетни замърсители е основна задача на съвременното човечество.

Сборни параметри

Не дават пряка информация за конкретни вещества, но се явяват сумарни параметри, които показват химическо или биологично замърсяване на водите.

ХПК – химическа потребност от кислород

БПК5 – биологична потребност от кислород за 5 денонощия

ТОС – Общ органичен въглерод. Показател за органично замърсяване на водите. Високото съдържание на въглерод във водите е нежелано поради повишаване на скоростта на транспорт на метали, в резултат на интензивно комплексобразуване с органични съединения; биологично влияние; повишаване на температурата на повърхностните води; климатични промени и т.н.

АОХ - Такива съединения се образуват при взаимодействие на органични вещества с хлор, бром или йод. Много от тези органични халогенопроизводни са токсични и

устойчиви към процесите на биодеградация, поради което е изключително важно да се извършва мониторинг на АОХ във водите.

ПАВ – Синтетични повърхностно-активни вещества

Повърхностноактивните вещества влошават качествата на водата и влияят неблагоприятно върху работата на пречиствателните съоръжения. Пръсъствието на перилни и миещи вещества в битовите отпадъчни води, а оттам и във водоприемниците води до: влошаване на условията за постъпване на кислород чрез дифузия; изразходване на съдържащия се във водоприемниците кислород; протичане на вторични процеси на замърсяване; пренасяне на болестотворни и патогенни микроорганизми.

5.3. Основни замърсители на водите¹⁸

В зависимост от природата си замърсителите най-общо биват: суспендирани вещества, разтворими неорганични замърсители, биоразградими органични замърсители, биогенни елементи, патогенни микроорганизми, тежки метали и приоритетни замърсители.

Основни групи замърсители на водите и последствия върху водните екосистеми

Замърсител	Последствия
Суспендирани твърди вещества	Натрупване на утайки; възникване на анаеробни условия в аквасистемите.
Биоразградими органични замърсители	Протеини, въглехидрати, мазнини. Концентрацията им се определя чрез показателите БПК и ХПК. Биологичната им стабилизация във водна среда води до изчерпване на разтворения кислород и създаване на септични условия (нарушаване перфузията на тъканите и други обратими и необратими клетъчни промени).
Патогенни микроорганизми	Микробиологичният контрол на водоемите се определя от коли-индекса, коли-титъра и микробното число на водата. Източник за възникване на остри чревни инфекции и епидемии.
Биогенни елементи (N,P,C)	Предизвикват еутрофикация на водата и замърсяване на подземните води.
Приоритетни замърсители	Хлорбензени, полициклични ароматни въглеводороди, заместени феноли, багрила, ПАВ, пестициди, алкилфеноли, фталени, метали и др. Органични и неорганични съединения с канцерогенно, мутагенно и силно токсично действие.
Тежки метали	Арсен, кадмий, олово, никел, магнезий, молибден, мед, живак, манган, желязо. Не се разлагат и се биоакмулират в живите организми.

Не на последно място в тази класификация се подрежда и термичното замърсяване на водите, което е първостепенен екологичен фактор, тъй като изхвърлянето на енергия във вид на топлина е катастрофално за енергийния баланс на всяка екосистема. Екологичните

¹⁸ <http://uni-sz.bg/truni2/wp-content/uploads/af/file/ArhivProekti/NarachnikPoPrilojnaEkologiq.pdf>

последници от топлинното замърсяване се разглеждат в няколко аспекта: влияние върху водните организми, върху биоценозите и екосистемите. То води и до намаляване на вторичната продуктивност на водната фауна.

5.4. Методи за пречистване на водите¹⁹

Физикохимични методи. Физикохимичните методи се прилагат при първичното третиране на промишлени отпадъчни води.

Химични методи. Химичните методи се прилагат в случаите, когато отделянето на замърсителите е възможно само при протичане на химична реакция между разтворените съединения и добавените във водата реагенти.

Биологични методи. Биологичните процеси от дълго време заемат стратегическо място сред методите използвани за успешно отстраняване на органични замърсители в отпадъчните води на различните промишлени производства.

Окислителни методи

Намират все по - широко приложение като обещаващи методи за ефективно разграждане на токсични органични замърсители, съдържащи се в отпадъчните води на редица промишлени производства.

- Фотокаталитично окисляване
- Окисляване в ултразвуково поле
- Електрохимично окисляване

За да избере подходящия и ефективен начин за пречистване на водите, могат да се направят следните изводи:

- Първата стъпка за опазване чистотата на водните басейни е осъществяването на мониторинг на параметрите, характеризиращи качеството на водите, с цел идентифициране на потенциалните замърсители;
- Избор на подходяща методика за пречистване на тези води въз основа на физикохимичните характеристики и токсичност на замърсителите, т.е. оценка на необходимостта от първично, вторично и третично пречистване, както и подбор на специфични и ефективни методи, съпътстващи всеки един от посочените етапи.
- Крайната цел е удовлетворяване на нормативните изисквания за качество на водите, в зависимост от водоприемника, заложили в законодателната система на всяка една страна.

¹⁹ <http://uni-sz.bg/truni2/wp-content/uploads/af/file/ArhivProekti/NarachnikPoPrilojnaEkologiq.pdf>

ГЛАВА ШЕСТА

ЗАКЛЮЧЕНИЯ

6.1. Обобщение на кабинетното проучване

Днес общото ниво на водоснабдяването е много високо, докато същевременно нивото на общинското третиране на отпадъчни води в болшинството от страните е лошо. Проблемът за околната среда е оценен много високо в дневния ред на ЕС и законодателството на ЕС за Околната среда е основано на глобалния принцип за устойчивото развитие.

Важно

- ! В световен мащаб над 80% от образуваните отпадъчни води се връщат обратно в природата, без да бъдат пречистени или повторно използвани²⁰
- ! 1,8 милиарда души използват източник на питейна вода, замърсен с фекалии²¹, като се излагат на риск от заразяване с холера, дизентерия, коремен тиф и полиомиелит
- ! Замърсената вода, слабо развитата канализационна система и лошата хигиена причиняват около 842 000 смъртни случая всяка година²²
- ! 663 милиона души все още нямат достъп до безопасни източници на питейна вода²³

Участие в световен мащаб

Като цяло ЕС и неговите страни членки предоставят близо 1,5 млрд. евро годишно за програми за водоснабдяване и санитарно-хигиенни условия в развиващи се страни. Съюзът е най-големият донор в света в тази област.²⁴

Отличие за Областта

През 2014 г. за пореден път РИОСВ Благоевград е на една от първите позиции в рейтинговата листа на Фондация „Програма достъп до Информация“ за интернет страници, като заема 2-то място сред общо 535 административни структури на изпълнителната власт на централно, териториално и местно ниво, публично правни субекти, задължени да предоставят информация.

²⁰ (Sato et. al, 2013)

²¹ WHO/UNICEF (2014), Progress on drinking water and sanitation: 2014 update

²² WHO (2014), Preventing diarrhoea through better water, sanitation and hygiene: exposures and impacts in low- and middle-income countries

²³ WHO/UNICEF (2015) Progress on sanitation and drinking water, 2015 Update and MDG Assessment

²⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-277_bg.htm

Екологична отговорност

Екологичната отговорност е свързана с отстраняване на нанесените екологични щети, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация и предотвратяване и отстраняване на непосредствена заплаха за екологични щети/ причинени екологични щети, на принципа “замърсителят плаща” по Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ЗОПОЕЩ).

Определянето на превантивни и оздравителни мерки при възникване на непосредствена заплаха или щета върху околната среда се извършва от РИОСВ, БД, ДНП, а в случаите, когато щетата/заплахата от щета е на територията на повече от една РИОСВ, БД, ДНП и когато е засегнат повече от един природен ресурс – от МОСВ.

Подобряване на резултатите в опазването на околната среда

Организациите могат да поемат доброволни ангажименти по отношение на опазването на околната среда при осъществяването на своята дейност.

EMAS е схемата на Общността за управление по околна среда и одит, приложима за всички видове организации, които желаят да въведат система за управление по околна среда и да гарантират постоянно спазване на изискванията на законодателството по околна среда.

Производители и търговци могат да кандидатстват за екомаркировката на ЕС, която отличава продукти и услуги с намалено въздействие върху околната среда.

Заедно

До 2030 г. според подцел 6.3 от Целите за устойчиво развитие (ЦУР) трябва да „подобрим качеството на водата чрез намаляване на замърсяването, да намалим изхвърлянето на отпадъци, да сведем до минимум отделените опасни химични вещества и материали, да намалим наполовина дела на непречистените отпадъчни води и значително да увеличим рециклирането и безопасното повторно използване на водата в световен мащаб“.

Питейни води

За осигуряването на стабилно снабдяване на обществото с чиста вода трябва да вземат под внимание множество фактори, като броя на населението и големината на домакинствата, промените във физическите характеристики на земната повърхност, потребителското поведение, потребностите на икономическия сектор, химичния състав на водата и логистиката за съхранение и пренос на водата. Освен това трябва да се отчитат предизвикателствата, свързани с изменението на климата, например неочаквани наводнения, горещи въздушни вълни и периоди на недостиг на вода.

Загубите на вода в резултат на течове и стара прехосна мрежа могат да бъдат значителни.

Отпадъчни води²⁵

Трите основни функции на канализационните системи и пречистването на отпадъчни води са защитата на общественото здраве, рециклирането на хранителни вещества и защитата от влошаване на околната среда.

Възможностите за използване на отпадъчните води като ресурс са огромни. Безопасното управление на отпадъчните води би могло да осигури възможност за достъпен и устойчив източник на вода, енергия, хранителни вещества и други материали, годни за повторна употреба.

²⁵https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/2017/03/%D0%91%D1%80%D0%BE%D1%88%D1%83%D1%80%D0%B0_WWD_%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4-1.pdf

Разходите за управление на отпадъчните води не могат да се сравняват с ползите за човешкото здраве, икономическото развитие и устойчивостта на околната среда, защото осигуряват нови възможности за бизнеса и създаването на повече „зелени“ работни места. Водата трябва да бъде внимателно управлявана във всеки етап от водния цикъл: от добиването на прясна вода, нейното предварително третиране, разпределение, използване, събиране и последващо пречистване, до използването на пречистените отпадъчни води и тяхното връщане обратно в природата, за да бъде добита отново и цикълът да започне отначало.

При инсталиране на съоръжение за пречистване на отпадъчни води, е важно да се познават всички части на системата и да се има предвид, че изходът от системата (т.е. пречистените отпадъчни води и останалите продукти, като фекална маса, урина или утайки) зависи от входа на системата.

Селско стопанство

Ефективно напояване – подмяна на тръбна мрежа; локални поливни системи; капков метод за напояване; използване на рециклирани води;

Промяна в начина на работа – програми за обучения и за споделяне на знания, които да обучат селскостопанските производители по отношение на практиките за по-ефективно използване на водата; използване на консултантски услуги в областта на напояването въз основа на ежедневни оценки на условията, оказващи влияние върху културите; промяна на земеделски практики; използване на органични и неорганични торове.

Отпадъчната вода е ценен източник и на хранителни вещества, които допринасят за запазване на водните ресурси и за подобряване на отглеждането на култури за прехрана.

Подобреното управление на водите може да помогне за избягване на рисковете за здравето на работниците, като намали риска от излагане на патогени.

Нека всички от нас се постараем да опазим водното си богатство.

6.2. Обобщение, изводи и препоръки от емпиричното проучване

ИЗВОДИ ОТ ПРОУЧВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

ИЗВОДИ: СОЦИАЛНО – ДЕМОГРАФСКИ

В проучването взеха участие предимно мъже (69%), като превеса се определя от респондентите от целеви групи земеделски стопани и бизнес. Мнозинството (55%) са на възраст между 31-50 години.

Домакинствата са представени от 3 (40%) и 4 (39%) членни семейства, предимно в работна възраст (80%).

Интервюираните земеделските стопани се занимават основно с растениевъдство (66%) и отглеждане на животни (23%).

Основните представители на местния бизнес са от секторите туризъм, ХВП, търговия и дървопреработване (по около 20% всеки).

Земеделските стопани и местен бизнес са представени по равно от всяка от седемте общини. Домакинствата от Банско, Благоевград и Разлог взеха по-активно участие в анкетата спрямо другите общини.

ИЗВОДИ: ВОДНИ РЕСУРСИ

Домакинства

Домакинствата консумират основно питейна вода от водопровод за битови нужди; 22% пият само бутилирана.

Не са големи консуматори на питейна вода с разход под 10м³/месец (32%) и между 10-25м³/месец (43%).

10% не са наясно с обема на месечна консумация на питейна вода.

Една част (17%) изпитват затруднения и проблеми с отпадните води.

ИЗВОДИ: ВОДНИ РЕСУРСИ

Местен бизнес

Средното месечно потребление на питейна вода за бизнеса е 124 м³, като 26% не знаят какъв е обема на консумираната вода.

Само един респондент е консуматор на промишлени води с обем от 500 м³/месец.

Основната част (77%) не изпитват затруднения с питейните и/или отпадните води.

Предимно малки земеделци и фермери с размер на стопанствата до 50 дка са взели участие в анкетата.

Голямата част от тях не знаят колко вода потребяват на месец (63%), средно месечното потребление на 37% е 402 м³.

Основната нужда от вода за напояване на културите (около и над 90%) е през месеците (Юни-Август). Тогава повечето реки по склоновете на Рила и Пирин са пълноводни. Наполовина е по-малка консумацията през Май и Септември (около 30%), но също е част от активния сезон на фермерите.

На територията на общините се използва вода за напояване на стопанства с малки до средни площи (до 50 дка).

Анализа показва, че наличие на стара поливна инфраструктура е предпоставка за огромни загуби на води, намаляване на добива, замърсяване, измиване на хумусния слой, както и за по-високи разходи за труд и поддръжка.

**ИЗВОДИ: ВОДНИ РЕСУРСИ
ОБЩИ**

**ИЗВОДИ: ВОДНИ РЕСУРСИ
Земеделски стопани**

Домакинствата (76%) и бизнеса (86%) не събират и не ползват дъждовна или кладенчова вода. Част от земеделските стопани ползват такива видове води постоянно (23%) и рядко (46%). Общата практика (68%) е да не се ползва този природен ресурс от повърхностни и подземни води.

Водите за битови нужди и напояване в региона са достатъчно и респондентите (67%) не изпитват недостиг.

Бизнеса (29%) и земеделските стопани (63%) изпитват рядко неудобства и недостиг на воден ресурс. Те са свързани с недостиг в кратки периоди за поливна дейност в месеците на маловодие и при аварии на старата инфраструктура в индустриалните зони. Все пак 30 на 100 изпитват, макар и рядко недостиг на воден ресурс.

Оценката за качеството на водата е по – скоро задоволителна, отколкото добра. Болшинството от трите негативни оценки е малко повече от 50%.

Постоянно растящата цена на водата е проблем, който засяга всички.

Замърсяването на водопроводите за питейни води, вследствие некачествено и неекологично изпълнение на ремонтите на ВиК е постоянен проблем в ежедневието на живущите.

ИЗВОДИ: ОПАЗВАНЕ НА ВОДАТА**Домакинства**

По темата за пестене на водата се говори рядко (43%) или не се говори за това (21%).

За съжаление, 50% от гражданите мият посудата си под течаща вода.

Примери за добри практики при пестене и опазване на водите все пак има: 89% се къпят под душа; 85% не размразяват храна под течаща вода; 75% не хвърлят отпадъци в тоалетната.

Респондентите (55%) събират мазнината след готвене, но не дават информация къде я депонират. Все пак голяма част я хвърлят в мивката (14%) и в тоалетната (30%).

ИЗВОДИ: ОПАЗВАНЕ НА ВОДАТА**Земеделски стопани**

Използваните съединения за торене са основно нитратни (50%) и фосфатни торове (60%), както и животинска тор (47%). Внесени в по-големи количества от необходимите за добрия растеж, тези торове се отнасят от повърхностните води в подпочвените и трайно ги замърсяват.

Голямата част от земеделските стопани не са (40%) или са частично (40%) запознати с добри практики за ефективност при използване на водните ресурси.

Един прилага сеитбооборот, а друг взема почвени проби за запазване плодородието на земята, докато 94% не прилагат устойчиви земеделски практики.

Използват се методи за напояване като надземно капково (28%), гравитачно (21%), дъждуване (41%) и др. Гравитачното напояване е вид „чрез заливане“, като при него в горния край на полето постъпва прекомерно много вода, а в долния – недостатъчно.

Никой обаче не проверява влажността на почвата чрез сензори, а на външен вид (54%) или просто поливат по график (26%), независимо от влажността; 71% не използват никакви методи за управление на напояването.

Не се прилагат методи на използване на рециклирана или повторна употреба на оттечната вода.

Оказва се, че фермерите (74%) не се интересуват от модернизирани системи за напояване и по-голямата част от тях (53%) не тестват качеството и състава на почвата или водата. Все пак за ефективна оценка и подобряване употребата на почвата, 39% от тях тестват качество и състав.

- ❖ 90% не използват практики за борба с ерозията.
- ❖ 97% не се занимават с биологично земеделие.

Голямата част от бизнеса не са (49%) или са частично (37%) запознати с добри практики за ефективност при използване на водните ресурси.

Системи за събиране, транспортиране, складиране, съхраняване и обезвреждане на отпадъците, с което допринасят или ще допринесат за намаляване на водите има при 59% от бизнеса, а 15% планират да изградят.

Използваните химични вещества са предимно препарати за пране и миене (20%). По еднакъв брой (по 34%) не използват химични замърсители и не са дали отговор на въпроса.

В голямата си част (91%), местния бизнес не е пожелал да отговори къде зауства промишлените си води.

Един респондент разполага със собствено съоръжение за пречистване, а друг ги зауства в попивен кладенец. 77% не отговарят как пречистват водите си.

31% отделят биологичен отпадък в околната среда и отпадъчните води, а 43% не са пожелали да отговорят.

ИЗВОДИ: ОПАЗВАНЕ НА ВОДАТА ОБЩИ

ИЗВОДИ: ОПАЗВАНЕ НА ВОДАТА Местен бизнес

Малко над половината (60%) респонденти отговарят утвърдително, че са много загрижени за замърсяването на водите. Но не е малък и броят на тези (27%), които не са много загрижени.

Съхраняването и опазването на водния ресурс е важна и много важна тема за 71% от анкетираните. За останалите – не е.

Обществото се нуждае от информационни и обучителни дейности във връзка с прилагане на добри практики за ефективно използване на водните ресурси.

По-голямата част (38%) отговарят, че спестяват вода, но може би ще направят повече по този въпрос, докато 25% от анкетираните спестяват и не могат да се постараят повече. Не малка част от 19 на 100 не спестяват (защото има по-важни неща, върху които да се съсредоточат) и признават необходимостта от спестяване на вода, но не правят нищо.

Основната пречка при населението е, липсата на достоверна информация с конкретни примери за значимостта на проблема.

Оказва се, че 77% от респондентите използват електрически системи за подгряване на водата. 21.6% от домакинствата ползват комбинирани системи, които включват и електрическа. С този въпрос се цели по-скоро да определим дали хората използват възобновяеми енергийни източници, като неразделна част от цялостното отношение към опазване на околната среда и водите.

Населението смята, че нивото на въздействие на факторите лоша инфраструктура (49%) и замърсяване (45%) върху водите е огромно; на изменението на климата (38%), увеличаването на градските територии (34%) и екстремни събития (наводнения, суши) (43%) е голямо.

ИЗВОДИ: ИНФОРМИРАНост ОБЩИ

Респондентите не се чувстват добре информирани относно дневния ред и разпоредбите в сферата на опазване и използване на водите.

Само 7% твърдят, че в техните населени места имат отделна действаща стратегия за справяне и управление на проблемите с водните ресурси.

Едва 19% са участвали в събития/обучения по въпросите за ефективното използване на ресурсите и по екологични теми.

На въпроса: „Какво според вас замърсява водите във вашето населено място/община?“, масовите отговори са хората (63%), отпадъци (50%), пестициди и химикали (27%), животните (20%) и обезлесяването (19%).

Повечето представители на целевите групи не знаят дали имат дренажна канализация в града си – 58%.

Поради неясна причина, жителите в региона (37%) не могат да определят какво е качеството на изпълнение на канализацията за отпадни води. Останалите си поделят тезите, че функционира некачествено (32%) и добре (30%).

Независимо от всичко, 52% знаят кога е световния ден на водата.

За съществуването на закони, приети за предотвратяване и контрол на замърсяването на водните ресурси не знаят 63% от общия брой анкетирани.

Също така голяма част (89%) не знаят нищо за приноса на съдебната ни система за опазване чистотата на околната среда и в частност водите.

Отговорните органи, пред които можем да подадем жалба в случай на замърсяване на околната среда и в частност водите са известни на 57% от всички.

И за съжаление, 81% от хората не знаят защо има отделна дренажна канализация в развитите градове.

Само 4 респондента (3%) от целева група домакинства отговарят, че са подавали жалби срещу замърсители на водата.

Хората масово нямат информация (24%) или не смятат (51%), че държавата осъществява контрол върху местните заводи и ферми за гарантиране на изискванията за използване на водата.

Голяма част не са чувстват добре информирани (63%) относно осигурените механизми за контрол на наводнения, суша и опазване на екосистемите в общините.

Общата оценка за нивото на адекватност относимо към ВиК операторите за осигуряване качеството и сигурността на водните ресурси, е задоволително (44%).

До голямата част от хората (62%) не достигат данни от и информация за анкети, проучвания и други способи за оценка на ефективността на управлението на водните ресурси в седемте общини.

ИЗВОДИ: ПОЗНАВАНЕ И ОЦЕНКА НА ИНСТИТУЦИИТЕ ОБЩИ

ИЗВОДИ: ИЗТОЧНИЦИ НА ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ ОБЩИ

Публично достъпни данни за качеството на питейната вода; за икономическото и финансовото състояние; за формиране цената на водата; за счетоводен контрол чрез редовни финансови одити, не достигат информативно до потребителите. Те не знаят (65%) за наличието на такива източници или са сигурни, че няма такива (28%).

74% не знаят дали съществува организация, която предоставя достъп до независими данни за водите района, а 24% твърдят, че подобна няма.

Въпреки предоставената възможност, нито един респондент не дава пример, за изпълнявани дейности на територията на техните градове, подобни с предмета на настоящото проучване.

ИЗВОДИ: ИНТЕРЕС КЪМ УЧАСТИЕ В СЛЕДВАЩИ СЪБИТИЯ ОБЩИ

Предимно домакинствата проявяват интерес към бъдещи събития. 57 % са категорични, че не желаят да участват.

ИЗВОДИ: ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОДОБРЕНИЕ И АДЕКВАТНО УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ ОБЩИ

43% нямат идеи / предложения; 37% мислят, че нещо трябва да се направи, но не знаят какво. 20% от анкетираните предлагат следните обобщени решения за по-добро опазване и икономично използване на водните ресурси:

- ❖ Създаване на общински ВиК
- ❖ Намаляване на загубите
- ❖ Срещи с населението за обсъждане и решаване на проблемите
- ❖ Прозрачност
- ❖ Рехабилитация на подземната инфраструктура
- ❖ Подмяна и изграждане на нова ВиК инфраструктура
- ❖ Ремонт и изграждане на поливни канали
- ❖ Пречиствателни станции
- ❖ Нови технологии за по-чиста вода
- ❖ Бързина и адекватност на служителите
- ❖ Проверка на качеството от независими НПО

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

ПРЕЧКИ СВЪРЗАНИ С АДМИНИСТРАТИВНАТА И ТЕРИТОРИАЛНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ, КОИТО ПРЕЧАТ НА ЕФЕКТИВНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ

Обобщена информация от респондентите

- ❖ Бюрократията
- ❖ Липсата на инвестиции
- ❖ Държавата
- ❖ Частния интерес
- ❖ Икономическите интереси
- ❖ Липса на контрол върху териториалните организации (ВиК)
- ❖ Неадекватни изисквания
- ❖ Липса на комуникация с ВиК
- ❖ Липса на чуваемост на проблемите

ИЗВОДИ: ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСА

Домакинства

- ❖ Създаване на общински ВиК
- ❖ Изграждане на по-качествени водопроводи
- ❖ Намаляване загубите на вода
- ❖ Подмяна на инфрастр. с нова
- ❖ Информационни кампании, по-специално за деца
- ❖ Контрол на качеството и изразходваната вода за поливане
- ❖ Информационни кампании, обучения и внедряване на нови технологии
- ❖ Обхващане на регионалните води по южната рег. граница

ИЗВОДИ: ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСА

Местен бизнес

- ❖ Инвестиции за по-чиста вода
- ❖ Подобряване и изграждане на инфраструктурата
- ❖ Намаляване на загубите по мрежите
- ❖ Компенсатори за правилно разпределение на водата
- ❖ Постигане на баланс между качество и цена
- ❖ Обучения и информационни кампании
- ❖ „Водата е с неизяснен произход. Цената е висока и не отговаря на качеството.“

ИЗВОДИ: ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСА**Земеделски стопани**

- ❖ Изграждане на канали и изкуствени водни съоръжения
- ❖ Поддръжка на инфраструктурата
- ❖ „Напоителни системи да си върши работата и да изгради съоръжения за напояване“
- ❖ Нови тръби, за да няма загуби

ДОПЪЛНИТЕЛНИ КОМЕНТАРИ (без редакция)**ОБЩИ**

Темата е много важна! Необходимо е ограмотяване на населението за опазване на водата.

Да се оправят съоръженията на напоителни системи.

ВиК и Напоителни системи да станат общински, за да има контрол.

ПРЕПОРЪКИ

На местно, регионално и национално ниво

- Стартиране на процес на планиране с дискусия, дефиниране на проблемите и съставяне на приоритети в широк кръг с участие на всички заинтересовани страни
- Предпроектни проучвания и проектна готовност за осъществяване на инвестиционни проекти за изграждане на съоръжения, инфраструктура за питейни, битови, поливни, пречиствателни и обеззаразителни нужди
- Насочено внимание към липсата на канализация и съоръжения за пречистване на фекално-битовите отпадъчни води в по-малките населени места
- Стартиране на проучвателни и пилотни дейности и проекти преди инвестиране на значителен капитал
- Инициране, насърчаване и усъвършенстване на подходящи методи за пречистване на отпадъчните води
- Подмяна, реконструкция и модернизация на остарялата, амортизирана и често авариралата водопроводна мрежа на населените места, с особено внимание към етернитовите водопроводи
- Проучване, внедряване, показване и разпространение на добрите примери на всички нива сред граждани, земеделски стопани и бизнеса
- Включване на широк кръг заинтересовани лица в процесите на планиране и вземане на решения
- Изграждане на санитарно-охранителни зони около водоизточниците и засилен контрол върху спазване на режима на ограниченията и забраните в тях
- Проучване на нови водоизточници и ограничаване използването на водоизточници с природно обусловено наднормено съдържание на някои елементи, като манган, флуор, арсен без съответно пречистване на водата
- Засилен контрол върху продължаващото използване на азотни минерални торове в разрез с добрите земеделски практики и неспазване на изискванията по отношение събирането, съхраняването и обезвреждането на торовия отпадък в животновъдството
- Подобряване на контрола върху спазване правилата на добрите земеделски и производствени практики и други мерки с цел недопускане замърсяването на водите с нитрати от земеделски дейности и химикали от предприятията
- Въвеждане на стандарти за отраняване на ремонти и недопускане замърсяване на водопроводите за питейни води, вследствие на слабата квалификация на служителите от ВиК операторите
- Строго санкциониране на грешките поради слаба квалификация или недобросъвестно изпълнение на служебните задължения на служители на ВиК операторите
- Реализиране на програми за обучение на фермерите, също са важна предпоставка за недопускане замърсяването на питейните води с нитрати и пестициди
- Реализиране на информационни кампании сред населението като цяло
- Правилна приоритизация при разпределението на отпуснатите средства от националния бюджет и по линията на оперативните програми за решаване с предимство на проблемите с качеството на водите
- Изготвяне на планове и стратегии, които се следят, допълват и изпълняват

Насоки и ограничения за следващи проучвания

Проучването дава детайлна представа за връзката между целевите групи и тяхното отношение към водните ресурси в региона на обследване.

Необходимо е по-прецизно избиране на атрибутите и по възможност цялостен набор от затворени въпроси, тъй като респондентите се затрудняват при съставяне на отговор.

Необходима им е им помощ в осигуряване на набор от отговори.

Проучването на водните ресурси не е представително за всички региони в Република България.

Тези констатации биха могли да предложат и насърчат допълнителни насоки и насоки за бъдещи проучвания.

6.3. Организации и източници на информация за околната среда

Министерство на околната среда и водите
гр. София - 1000
бул. "Княгиня Мария Луиза" №22
Телефон: 02/ 940 6000, 02/ 940 6006
Факс: 02/ 988 59 13
E-mail: press@moew.government.bg
<http://www.moew.government.bg>

Компетенции относно водите:

[Канализационни мрежи и градски пречиствателни станции за отпадъчни води за населени места с над 2 000 еквивалентни жители](#)

[Регистър на ресурсите на минерални води – изключителна държавна собственост по находища и водоземни съоръжения](#)

[Регистър на ресурсите на минерални води – публична общинска собственост](#)

[Публичен регистър на издадените разрешителни за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в язовирите по приложение №1 към Закона за водите и до 6.8.2010 г. в река Дунав и Черно море](#)

[Регистър на издаваните разрешителни за заустване във повърхностни водни обекти](#)

[Разрешително за ползване на воден обект за инжектиране на въглероден двуокис, природен газ или втечнен нефтен газ в подземни водни обекти](#)

[Разрешителни за водоземане и ползване на язовирите по приложение № 1 към чл. 13 от Закона за водите](#)

[Месечен график за използване на водите на комплексните и значими язовири](#)

[Контролна дейност, осъществявана от Басейновите дирекции за управление на водите](#)

Изпълнителна агенция по околна среда
гр. София - 1618
бул. "Цар Борис III" №136, п.к. 251
Телефон: 02/955 90 11
Факс: 02/955 90 15
E-mail: iaos@eea.government.bg
<http://eea.government.bg/>

Компетенции относно водите:

Национална система за мониторинг на околната среда (НСМОС), Подсистема "Води", Функционална подсистема "Повърхностни води"

Национална система за мониторинг на околната среда (НСМОС), Подсистема "Води", Функционална подсистема "Повърхностни води" Дунавски басейн (ICPDR)

Национална система за мониторинг на околната среда (НСМОС), Подсистема "Води", Функционална подсистема "Биологичен мониторинг на повърхностни води"

Национална система за мониторинг на околната среда (НСМОС), Подсистема "Води", Функционална подсистема "Мониторинг на подземните води"

Национална система за мониторинг на околната среда (НСМОС), Подсистема "Води", Функционална подсистема "Информационна система за разрешителни и мониторинг при управление на водите"

Регионална инспекция по околната среда и водите – Благоевград
гр. Благоевград - 2700
улица: "Свобода" № 1
Телефон: (+359 73) 88314014
Факс: (073) 885158
E-mail: blriosv@yahoo.com
<http://riosvbl.org>

Национална система за мониторинг на околната среда (НСМОС), подсистема "Води", функционална подсистема "Контролно информационна система за състоянието на отпадъчните води"

Национална система за мониторинг на околната среда /НСМОС/ Подсистема: "Води", Функционална подсистема "Мониторинг на подземните води"

Национална система за мониторинг на околната среда /НСМОС/ Подсистема: "Води", Функционална подсистема "Повърхностни води"

Национална система за мониторинг на околната среда - НСМОС, „Информационна система за разрешителни и мониторинг при управление на водите“

Басейнова дирекция за "Западнобеломорски район" – Благоевград
гр. Благоевград - 2700
ул. Свети Димитър Солунски 66
Телефон: 073/8894 7103; 073/894 103
Факс: 073/894 102
E-mail: bdblg@wabd.bg
<https://wabd.bg/content/>

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

Компетенции относно водите:

[Регистър на издадените разрешителни за водоползване и ползване на воден обект](#)

[Регистър на санитарно-охранителните зони](#)

[База данни за качество на повърхностните води предназначени за питейно водоснабдяване.](#)

[Бази данни за качество на повърхностни и подземни води, събрани от мрежите за мониторинг на повърхностни и подземни води в рамките на МОСВ.](#)

[База данни за валежите и качеството на повърхностните и подземни води](#)

Министерство на здравеопазването
гр. София - 1000
ул. "Ал. Стамболийски" № 39
Телефон: 02/9301 159
Факс: 02/988 34 13
E-mail: dimdimitrov@mh.government.bg
<http://mh.government.bg>

Компетенции относно водите:

[Данни от мониторинга на питейни води, водите за къпане, изследвания на води от повърхностни и подземни водоизточници \(сурови води\) за питейно – битово водоснабдяване и минерални води](#)

[Доклади, анализи и други относно качеството на водите. Административни документи, издавани от МЗ и РЗИ в областта на водите](#)

[Национален център по обществено здраве и анализи](#)

[Публикации и резюмета на отчети от непубликувани научни проучвания в областта околна среда и здраве \(атмосферен въздух, въздух в затворени помещения, питейни води, почви и отпадъци\)](#)

[Регионална здравна инспекция – Благоевград](#)

На този линк може да получавате много полезна и актуална информация за качеството на питейната вода, пробонабирана от инспектори при РЗИ-Благоевград от Област Благоевград **ежеседмично**.

РЗИ – Благоевград провежда постоянен и периодичен мониторинг на съответствието на подаваната към консуматорите питейна вода съгласно Наредба №9 на МЗ – **със заострено внимание към община Петрич, община Гърмен, община Сатовча и община Сандански**

Национален център по общественото здраве и анализи
гр. София - 1431
бул. "Академик Иван Ев.Гешов" № 15
Телефон: 02/8056444
Факс: 02/9541211
E-mail: press@ncpha.government.bg
<http://ncpha.government.bg>

[Публикации и резюмета на отчети от непубликувани научни проучвания в областта околна среда и здраве \(атмосферен въздух, въздух в затворени помещения, питейни води, почви и отпадъци\)](#)

Национален център по радиобиология и радиационна защита
гр. София - 1606
ул. "Георги Софийски" № 3, сграда 7
Телефон: 02/8621123
Факс: 02/8621059
E-mail: ncrrp@ncrrp.org
<http://www.ncrrp.org>

[Контрол върху радиационните фактори на жизнената среда с оглед оценката на облъчване на населението](#)

[ДИРЕКТИВА 2013/51/ЕВРАТОМ НА СЪВЕТА](#) от 22 октомври 2013 година за определяне на изисквания за защита на здравето на населението по отношение на радиоактивни вещества във водата, предназначена за консумация от човека

[Напоителни системи ЕАД](#) извършва доставка на вода за напояване, промишлено и питейно водоснабдяване, отводняване и предпазване от заливане на земеделски земи, промишлени обекти, населени места и др.; Поддържа и експлоатира държавния хидромелиоративен фонд за улавяне, съхранение, разпределение и реализация на вода за напояване на земеделски култури, като с част от стопанисваните съоръжения доставя вода за промишлени нужди в т.ч. условно чисти води за ВиК оператори. Дружеството има 14 регионални представителства в страната със статут на клонове. Клон Струма-Места е отговорен за географския регион на проучването.

Подробна и достоверна хидроложка информация и прогнози можете да получите на един от сайтовете на Националния институт по метеорология и хидрология (НИМХ), на <http://hydro.bg/>

Европейската гражданска инициатива бе въведена през април 2012 г. Тя е мощен инструмент за определяне на дневния ред от гражданите. Европейската гражданска инициатива дава възможност на 1 млн. граждани от поне една четвърт от страните от ЕС

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

да приканят Европейската комисия да предприеме действия в области, в които тя има правомощия за това.

Първата успешна гражданска инициатива — Right2Water — бе подкрепена с 1,68 млн. подписа, като премина минималния праг в 13 държави от ЕС — далеч над законово изисквания минимум. Като цяло досега повече от 5 млн. граждани на ЕС са подписали над 20 различни инициативи

Съобщение за европейската гражданска инициатива Right2Water
<http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/finalised/answered>

Уебсайт на Европейската гражданска инициатива
<http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=bg>

Уебсайт на Right2water
<http://www.right2water.eu/>

Информационна бележка за международните действия на ЕС в областта на водите и санитарно-хигиенните условия
[http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-13-760 en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-760_en.htm)

Българско законодателство в областта на водите
<http://riosvbl.org/index.php/vodi>
<http://eea.government.bg/bg/legislation/water>

Списък на обектите, формиращи отпадъчни води и заустващи във водни обекти, и включени в "Информационна система за мониторинг и управление на водите" за 2015 година в Благоевградска област – [тук](#)

Списък на обектите, които формират емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества, общи и специфични замърсители и заустващи във водни обекти са включени в „Информационната система за разрешителни и мониторинг при управлението на водите“ можете да видите в таблица 9 на стр. 46 [тук](#).

Списък на по-големите обекти, източници на отпадъчни производствени води, които имат изградени ПСОВ и пречиствателни съоръжения можете да видите на стр. 47-55 [тук](#).

Интерактивна карта, която отразява най-новата налична информация на равнище ЕС за прилагането на Директивата за пречистването на градските отпадъчни води:
<https://www.eea.europa.eu/themes/water/european-waters/water-use-and-environmental-pressures/uwwtd/interactive-maps/urban-waste-water-treatment-maps>

С подробната обща оценка за състоянието на повърхностните води в басейните на река Струма и река Места можете да се запознаете на стр. 70-106 [тук](#).

Оценка на повърхностните водни тела категория „река” и „езеро“ за 2017 г. в басейните на Струма и Места на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ можете да се запознаете на стр. 8-56 и 64-72 [тук](#).

Показателите за мониторинг на повърхностните води за 2017г. са дадени в таблица 8 на стр. 36 в този [ДОКУМЕНТ](#).

С подробна информация за състоянието на подземните води в териториалния обхват на РИОСВ – Благоевград можете да се запознаете от Таблица 20 „Обща оценка за химическото състояние на подземните води“ на стр. 107-117 [тук](#).

С оценка на подземните водни тела за 2017г. на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ можете да се запознаете на стр. 83-99 [тук](#).

Карти на районите с риск от наводнения можете да изтеглите [тук](#).

Подробни документи, свързани с предварителна оценка на риска от наводнения можете да прочетете [тук](#).

Районите със значителен потенциален риск от наводнения са подробно описани [тук](#).

ГЛАВА СЕДМА

БИБЛИОГРАФИЯ И ПРИЛОЖЕНИЯ

7.1. Използвана литература и източници

Стратегически документи

Обща директива на ЕП и на Съвета за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите 2000/60/ЕС

Директива на СЪВЕТА от 21 май 1991 година за пречистването на градските отпадъчни води 91/271/ЕЕС

ДИРЕКТИВА 2007/60/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 23 октомври 2007 година относно оценката и управлението на риска от наводнения

ДИРЕКТИВА 2006/118/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 12 декември 2006 година за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им

Директива 2006/7/ЕО за управление качеството на водите за къпане

Директива на СЪВЕТА 98/83/ЕО относно качеството на водите, предназначени за консумация от човека

ДИРЕКТИВА 2013/51/ЕВРАТОМ НА СЪВЕТА от 22 октомври 2013 година за определяне на изисквания за защита на здравето на населението по отношение на радиоактивни вещества във водата, предназначена за консумация от човека

Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ЗОПОЕЩ)

План за опазване на водните ресурси на Европа 2020 г.

ЗАКОН ЗА ВОДИТЕ (в сила от 28.01.2000г.)

Уеб сайтовете – както е посочено в документа

7.2. Приложения

Образец на въпросниците за анкетиране

Въпросник за представители на **Граждани / Домакинства** # _____

1. Каква е възрастта ви (в години)?

0 – 18

31 – 50

19 – 30

Над 50

2. Какъв е пола ви?

Мъж

Жена

3. Какъв е социалният ви статус?

Ученик / Студент

Пенсионер

В работна възраст

Друго: _____

4. Колко човека сте в домакинството?

2

3

Над 4

5. В коя Община се намира населеното ви място?

Банско

Благоевград

Белица

Кресна

Разлог

Симитли

Якоруда

6. Какво е количеството вода, което изразходвате за месец?

Под 10 м3

Над 25 м3

Между 10 – 25 м3

Не знам

7. Каква система за подгряване на водата използвате?

Електрическа

Централна

На дърва

На пелети

На газ

Соларни панели

Друга: _____

8. Изпитвате ли недостиг на вода?

Да

Рядко

Не

Друго _____

9. Как оценявате качеството на водата?

Добро

Филтрирам водата

Задоволително

Лошо

10. Пиете ли бутилирана вода?

Пия само бутилирана

По няколко бутилки на седмица

Не пия въщи

Друго _____

11. Събирате ли дъждовна вода за нуждите на домакинството ви / градината ви?

Да

Рядко

Не

Друго _____

Този документ е създаден от Баня Турист ЕООД в Агенция за икономическо развитие Банско в рамките на проект BestU /договор за ЕФП В2.6/05 / 02.10.2017/, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програмата за сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие и националните бюджети на Република Гърция и Република България.

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

12. Как функционира главната канализация за отпадни води?

- Добре Не мога да определя
 Не е изпълнена с необходимото качество Друго _____

13. Имате ли дренажна канализация във вашия град?

- Да Не
 Частично Не знам

14. Имате ли идеи/ предложения за постигане на ефективност и опазване на водния ресурс във вашия район?

- Да _____

- Мисля, че нещо трябва да се направи, но не знам какво Не

15. Изпитвате ли затруднения и проблеми с питейните и/или отпадните води?

- Да (с кои) _____ Не
 Частично Не знам

16. Какво мислите за спестяването на вода?

- Аз вече спестявам вода и не мога да направя повече
 Аз вече спестявам вода, но може би ще направя повече
 Бих могъл да спестя вода, ако моят начин на живот и култура го позволяват
 Не спестявам, защото има по-важни неща, върху които да се съсредоточим
 Признавам необходимостта от спестяване на вода, но не правя нищо
 Искам да спестя вода, но не знам какво да правя, трябва да знам повече
 Бих спестил вода, но не мога

17. Какво е отношението ви в семейството ви към пестене на водата?

- Говорим често за това Говорим рядко за това
 Не говорим за това

18. Колко загрижени сте за замърсяването на водите?

- Изключително много Много
 Не много Не съм

19. Как миете посудата си?

- На ръка под течаща вода С миялна машина
 На ръка, но не под течаща вода

20. Как се къпете?

- Под душа Във вана
 По друг начин _____

21. Размразявате ли храна под течаща вода?

- Да Не

22. Къде изхвърляте мазнината след готвене?

- В мивката В тоалетната
 Предавам я на фирма Събирам я

23. Хвърляте ли отпадъци в тоалетната вместо в кошчето??

- Да Понякога Не

„Този документ е създаден от Бюро Турист ЕООД и Агенция за икономическо развитие Банско в рамките на проект BestII /договор за БФП В2.6/05 / 02.10.2017, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програмата за сътрудничество INTERREG V-A Гърция-България 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие и националните бюджети на Република Гърция и Република България.“

24. Какво според вас замърсява водите във вашето населено място/община?

- Пестициди / Химикали Отпадъци Животните
 Хората Земеделието Обезлесяването
 Промислени отпадъчни води Ерозия на почвите

25. Кога е световния ден на водата?

- 22-ри Март 11-ти Май 15-ти Юни

26. Знаете ли...

Да Не Не знам

За съществуването на закони, приети за предотвратяване и контрол на замърсяването на водните ресурси?			
За приноса на съдебната ни система за опазване чистотата на околната среда и в частност водите?			
Пред кой орган можете да подадете жалба в случай на замърсяване на околната среда и в частност водите?			
Защо има отделна дренажна канализация в развитите градове?			

27. Подавали ли сте някога жалба срещу някой, който замърсява водата?

- Да Не

28. Смятате ли, че държавата осъществява контрол върху местните заводи и ферми, за да гарантират, че те отговарят на изискванията за използване на водата?

- Да Не Не знам

29. Съхраняването и опазването на водния ресурс важна тема ли е за вас?

- много важна важна не много важна маловажна

30. Какво е нивото на въздействие на следните фактори върху водите в вашия град?

1=огромно 2=голямо 3=средно 4=малко

	1	2	3	4
Изменението на климата				
Икономическата криза				
Нарастващо население				
Свиване на населението				
Увеличаване на територията				
Международни закони и разпоредби				
Национални закони и разпоредби				
Стареене, остаряла инфраструктура / Липса на инфраструктура				
Екстремни събития (например наводнения, суши)				
Замърсяване на водите (например замърсени повърхностни / подпочвени води)				

31. Участвали ли сте в събития/обучения по екологични теми?

- Да Не

32. Осигурени ли са механизми за контрол на наводнения, суша и опазване на екосистемите във вашата община?

- Да Не Не знам

„Този документ е създаден от Баня Турист ЕООД и Агенция за икономическо развитие Банско в рамките на проект BestII /договор за БФП В2.6/05 / 02.10.2017, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програмата за сътрудничество INTERREG V-A Гърция-България 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие и националните бюджети на Република Гърция и Република България.“

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

33. Как се справя вашето подразделение на ВиК за качеството и сигурността на водния ресурс

Добре Лошо Задоволително Не мога да преценя

34. Имате ли действаща отделна стратегия за справяне и управление на проблемите с водните ресурси?

Да Не Не знам

35. Какви механизми се използват за оценка на ефективността на управлението на водните ресурси в града ви?

Анкета Проучване Доклад Нищо

36. Кои пречки, свързани с административната и териториалната организация пречат на ефективното управление на водите?

37. Имате ли публично достъпни данни за качеството на питейната вода; за икономическото и финансовото състояние; за формиране цената на водата; за счетоводен контрол чрез редовни финансови одити?

Да Не Не знам

38. Имате ли организация, която предоставя независими данни за водите във вашия район, както и достъп по техни данни?

Да Не Не знам за подобна организация

39. Имате ли предложения за подобрене на услугите във водния сектор?

40. Моля дайте конкретни примери, в които вашият град е пряко ангажиран или не е с предмета на проучването. Моля, дайте кратко описание и основна информация (лице за контакт, уебсайт, основен документ и т.н.)

41. Желаете ли да участвате в събития и обучения, свързани с опазване на околната среда и водите? (ако да, моля попълнете ваша електронна поща за включването ви в мрежовия списък на проекта и АИР Банско)

Да Не

42. Моля, оставете допълнителен коментар, който смятате, че ще бъде полезен за анкетата.

Благодарим Ви за съдействието и отделеното време!

Interreg
Greece-Bulgaria

bestwateruse
European Regional Development Fund

Проект: Най-доброто използване на водата
„Best Water Use - BestU“; Реф. номер: 1854 - 6f

respect water

Сдружение Агенция за икономическо развитие Банско
2770, гр. Банско, ул. "Тодорин връх" № 24 А
т: + 359 896 860 750; E-mail: george@noproblemshd.com

Въпросник за Земеделски производители / Стопани # _____

1. Каква е възрастта ви (в години)?

- 19 - 30 31 - 50 Над 50

2. Какъв е пола ви?

- Мъж Жена

3. Каква е дейността ви?

- Обработвам земя Растениевъдство Отглеждам лозя
 Отглеждам животни Друго: _____

4. В коя Община се намира населеното ви място?

- Банско Благоевград Белица
 Кресна Разлог Симитли
 Якоруда

5. Колко декара земя обработвате?

- под 10 от 10-50 от 50 до 500 над 500

6. Колко декара земя поливате?

- под 10 от 10-50 от 50 до 500 над 500

7. Какво количество вода за напояване изразходвате за месец?

- м3 Не знам

8. Изпитвате ли недостиг на вода за напояване?

- Да, в следните местности _____
 Рядко Не

9. Какви методи за напояване на културите използвате?

- Спринклерна Постоянна пръскачка Капкова надземна
 Линейна Микро спрей Капкова подземна
 Гравитачно напояване Други: _____

10. Използвате ли методи за управление на напояването, като:

- Сензори за влажност на почвата Рециклирана вода
 Автоматика на помпите Друго: _____
 Повторна употреба на оттечната вода

11. Интересувате ли се от модернизирана система за напояване, която подобрява ефективността на водата?

- Да Не

„Този документ е създаден от Баня Турист ЕООД и Агенция за икономическо развитие Банско в рамките на проект BestU /договор за ЕФП В2.6f05 / 02.10.2017, който се осъществява с финансовата поддръжка на Програмата за сътрудничество INTERREG V-A Гърция-България 2014-2020, софинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие и националните бюджети на Република Гърция и Република България.“

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

12. През кои месеци се нуждаете от вода за напояване?
☐ Януари	☐ Февруари	☐ Март	☐ Април
☐ Май	☐ Юни	☐ Юли	☐ Август
☐ Септември	☐ Октомври	☐ Ноември	☐ Декември
13. Каква е честотата на напояване на отглежданите от вас култури?
- Ежедневно Седмично На две седмици Месечно
14. Как определяте колко да напоявате?
☐ По сензори в почвата	☐ На външен вид
☐ По прогнозата за времето	☐ При налична вода
☐ По график	☐ Друго _____
15. Използвате ли практики за борба с ерозията?
☐ Мулчиране	☐ Покриване на реколтата	☐ Добавки
☐ Друго _____		☐ Не използвам
16. Каква е мрежата за пренос на вода до земите ви?
-		
--	--
☐ Изкопни канавки в почвата	☐ Бетонни канавки
☐ Железни тръби	☐ Непропускливи тръби
☐ Друго _____	
17. Занимавате ли се с биологично земеделие? Ако да, с какво?
- Да _____ Не
18. Прилагате ли устойчиви земеделски практики (умерено и правилно използване на почвените ресурси за запазване плодородието на земята)? Ако да, какви?
- Да _____ Не
19. Запознати ли сте с добри практики за ефективност при използване на водните ресурси?
- Да Не Частично Не знам
20. Използвате ли дъждовна или кладенчова вода за напояване?
- Да Не Рядко
21. Участвали ли сте в събития/ обучения по въпросите за ефективно използване на ресурсите и по екологични теми?
- Да Не
22. Тествате ли качеството и състава на селскостопанската вода и почвата, за да оцените и подобрите употребата им?
- Водата Почвата Нито едно от двете
23. Какви съединения за наторяване използвате за реколтата си?
☐ Нитрати	☐ Фосфатни торове	☐ Животински тор
☐ Пестициди	☐ Друго _____	
24. Имате ли идеи/ предложения за постигане на ефективност и опазване на водния ресурс във вашия район?
- Да _____

Мисля, че нещо трябва да се направи, но не знам какво Не

„Този документ е създаден от Бяня Турист ЕООД и Агенция за икономическо развитие Банско в рамките на проект BestII /договор за БФП В2.6/05 / 02.10.2017, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програмата за сътрудничество INTERREG V-A Гърция-България 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие и националните бюджети на Република Гърция и Република България.“

25. Какво мислите за спестяването на вода?

- Аз вече спестявам вода и не мога да направя повече
 Аз вече спестявам вода, но може би ще направя повече
 Бих могъл да спестя вода, ако моят начин на живот и култура го позволяват
 Не спестявам, защото има по-важни неща, върху които да се съсредоточим
 Признавам необходимостта от спестяване на вода, но не правя нищо
 Искам да спестя вода, но не знам какво да правя, трябва да знам повече
 Бих спестил вода, но не мога

26. Колко загрижени сте за замърсяването на водите?

- Изключително много Много
 Не много Не съм

27. Какво според вас замърсява водите във вашето населено място/община?

- Пестициди / Химикали Отпадъци Животните
 Хората Земеделieto Обезлесяването
 Промислени отпадъчни води Ерозия на почвите

28. Кога е световния ден на водата?

- 22-ри Март 11-ти Май 15-ти Юни

29. Знаете ли...

Да Не Не знам

За съществуването на закони, приети за предотвратяване и контрол на замърсяването на водните ресурси?			
За приноса на съдебната ни система за опазване чистотата на околната среда и в частност водите?			
Пред кой орган можете да подадете жалба в случай на замърсяване на околната среда и в частност водите?			
Защо има отделна дренажна канализация в развитите градове?			

30. Подавали ли сте някога жалба срещу някой, който замърсява водата?

- Да Не

31. Съхраняването и опазването на водния ресурс важна тема ли е за вас?

- много важна важна не много важна маловажна

32. Какво е нивото на въздействие на следните фактори върху водите в вашия град?

1=огромно 2=голямо 3=средно 4=малко

	1	2	3	4
Изменението на климата				
Икономическата криза				
Нарастващо население				
Свиване на населението				
Увеличаване на територията				
Международни закони и разпоредби				
Национални закони и разпоредби				
Стареене, остаряла инфраструктура / Липса на инфраструктура				
Екстремни събития (например наводнения, суши)				
Замърсяване на водите (например замърсени повърхностни / подпочвени води)				

„Този документ е създаден от Баня Турист ЕООД и Агенция за икономическо развитие Банско в рамките на проект BestII /договор за БФП В2.6/05 / 02.10.2017, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програмата за сътрудничество INTERREG V-A Гърция-България 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие и националните бюджети на Република Гърция и Република България.“

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

33. Осигурени ли са механизми за контрол на наводнения, суша и опазване на екосистемите във вашата община?

Да Не Не знам

34. Как се справя вашите подразделения на ВиК и Напоителни системи за качеството и сигурността на водния ресурс?

Добре Лошо Задоволително Не мога да преценя

35. Имате ли действаща отделна стратегия за справяне и управление на проблемите с водните ресурси?

Да Не Не знам

36. Какви механизми се използват за оценка на ефективността на управлението на водните ресурси в града ви?

Анкета Проучване Доклад Нищо

37. Кои пречки, свързани с административната и териториалната организация пречат на ефективното управление на водите?

38. Имате ли публично достъпни данни за качеството на питейната вода; за икономическото и финансовото състояние; за формиране цената на водата; за счетоводен контрол чрез редовни финансови одити?

Да Не Не знам

39. Имате ли организация, която предоставя независими данни за водите във вашия район, както и достъп по техни данни?

Да Не Не знам за подобна организация

40. Имате ли предложения за подобрене на услугите във водния сектор?

41. Моля дайте конкретни примери, в които вашият град е пряко ангажиран или не е с предмета на проучването. Моля, дайте кратко описание и основна информация (лице за контакт, уебсайт, основен документ и т.н.)

42. Желаете ли да участвате в събития и обучения, свързани с опазване на околната среда и водите? (ако да, моля оставете ваша електронна поща за включването ви в мрежовия списък на проекта и АИР Банско)

Да Не

43. Моля, оставете допълнителен коментар, който смятате, че ще бъде полезен за анкетата.

Благодарим Ви за съдействието и отделеното време!

„Този документ е създаден от Баня Турист ЕООД и Агенция за икономическо развитие Банско в рамките на проект BestU /договор за БФП В2.6/05 / 02.10.2017, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програмата за сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие и националните бюджети на Република Гърция и Република България.“

Interreg
Greece-Bulgaria

bestwateruse
European Regional Development Fund

Проект: Най-доброто използване на водата
„Best Water Use - BestU“; Реф. номер: 1854 - 6f

respect water

Сдружение Агенция за икономическо развитие Банско
2770, гр. Банско, ул. "Тодорин връх" № 24 А
т: + 359 896 860 750; E-mail: george@noproblemshd.com

Въпросник за представители на Местен бизнес # _____

1. Каква е възрастта ви (в години)?

- 19 – 30 31 – 50 Над 50

2. Какъв е пола ви?

- Мъж Жена

3. Какъв е вашият индустриален отрасъл?

- Енергетика Металургия Целулозно-хартиен
 Химически Обслужване в туризма Хранително-вкусов
 Производството на строителни материали Друг _____

4. В коя Община се намира населеното ви място?

- Банско Благоевград Белица
 Кресна Разлог Симитли
 Якоруда

5. Какво количество питейна и промишлена вода изразходвате за месец?

- м3 питейна м3 промишлена Не знам

6. Каква система за подгряване на водата използвате за целите на бизнеса ви?

- Електрическа Централна На дърва
 На пелети На газ Соларни панели
 Друга: _____

7. Изпитвате ли недостиг на вода?

- Да, питейна Да, промишлена Не
 Рядко Друго _____

8. Как оценявате качеството на водата за целите на бизнеса ви?

- Добро Задоволително
 Филтрирам водата Лошо

9. Използвате ли дъждовна или кладенчова вода за целите на бизнеса ви?

- Да Не
 Рядко Друго _____

10. Запознати ли сте с добри практики за ефективност при използване на водните ресурси?

- Да Не Частично Не знам

11. Как функционира главната канализация за отпадни води?

- Добре Не мога да определя
 Не е изпълнена с необходимото качество Друго _____

„Този документ е създаден от Баня Турист ЕООД и Агенция за икономическо развитие Банско в рамките на проект BestU /договор за ЕФП В2.6f.05 / 02.10.2017, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програмата за сътрудничество INTERREG V-A Гърция-България 2014-2020, софинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие и националните бюджети на Република Гърция и Република България.“

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

12. Какъв отпадък се отделя от дейността ви в околната среда и отпадъчните води?

- Физичен _____
 Химичен _____
 Друг _____
- Механичен _____
 Биологичен _____
 Никакъв _____

13. Имате ли изградена система за събиране, транспортиране, складиране, съхраняване и обезвреждане на отпадъците?

- Да Не Планирам го

14. Използвате ли химични вещества в индустрията си?

- Да _____ Не

15. Пречиствате ли промишлените води?

- Да Не Частично

16. Къде зауствате промишлените води?

- В река Пречиствам водите В лагуна
 В попивен кладенец Друго _____

17. Имате ли дренажна канализация във вашия град?

- Да Не
 Частично Не знам

18. Участвали ли сте в събития/ обучения по въпросите за ефективно използване на ресурсите и по екологични теми?

- Да Не

19. Имате ли идеи/ предложения за постигане на ефективност и опазване на водния ресурс във вашия район?

- Да _____

- Мисля, че нещо трябва да се направи, но не знам какво Не

20. Изпитвате ли затруднения и проблеми с питейната/ промишлената/ отпадните води?

- Да (с кои) _____ Не
 Частично Не знам

21. Какво мислите за спестяването на вода?

- Аз вече спестявам вода и не мога да направя повече
 Аз вече спестявам вода, но може би ще направя повече
 Бих могъл да спестя вода, ако моят начин на живот и култура го позволяват
 Не спестявам, защото има по-важни неща, върху които да се съсредоточим
 Признавам необходимостта от спестяване на вода, но не правя нищо
 Искам да спестя вода, но не знам какво да правя, трябва да знам повече
 Бих спестил вода, но не мога

22. Колко загрижени сте за замърсяването на водите?

- Изключително много Много
 Не много Не съм

„Този документ е създаден от Баня Турист ЕООД и Агенция за икономическо развитие Банско в рамките на проект BestII /договор за БФП В2.6/05 / 02.10.2017, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програмата за сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие и националните бюджети на Република Гърция и Република България.“

23. Какво според вас замърсява водите във вашето населено място/ община?

- Пестициди / Химикали Отпадъци Животните
 Хората Земеделieto Обезлесяването
 Промислени отпадъчни води Ерозия на почвите

24. Кога е световния ден на водата?

- 22-ри Март 11-ти Май 15-ти Юни

25. Знаете ли...

Да Не Не знам

За съществуването на закони, приети за предотвратяване и контрол на замърсяването на водните ресурси?			
За приноса на съдебната ни система за опазване чистотата на околната среда и в частност водите?			
Пред кой орган можете да подадете жалба в случай на замърсяване на околната среда и в частност водите?			
Защо има отделна дренажна канализация в развитите градове?			

26. Подавали ли сте някога жалба срещу някой, който замърсява водата?

- Да Не

27. Съхраняването и опазването на водния ресурс важна тема ли е за вас?

- много важна важна не много важна маловажна

28. Какво е нивото на въздействие на следните фактори върху водите в вашия град?
 1=огромно 2=голямо 3=средно 4=малко

	1	2	3	4
Изменението на климата				
Икономическата криза				
Нарастващо население				
Свиване на населението				
Увеличаване на територията				
Международни закони и разпоредби				
Национални закони и разпоредби				
Стареене, остаряла инфраструктура / Липса на инфраструктура				
Екстремни събития (например наводнения, суши)				
Замърсяване на водите (например замърсени повърхностни / подпочвени води)				

29. Осигурени ли са механизми за контрол на наводнения, суша и опазване на екосистемите във вашата община?

- Да Не Не знам

30. Как се справя вашето подразделение на ВиК и Напителни системи за качеството и сигурността на водния ресурс?

- Добре Лошо Задоволително Не мога да преценя

31. Имате ли действаща отделна стратегия за справяне и управление на проблемите с водните ресурси?

- Да Не Не знам

„Този документ е създаден от Бяня Турист ЕООД и Агенция за икономическо развитие Банско в рамките на проект BestII /договор за БФП В2.6/05 / 02.10.2017, който се осъществява с финансовата подкрепа на Програмата за сътрудничество INTERREG V-A Гърция-България 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие и националните бюджети на Република Гърция и Република България.“

Проучване на отношението на целевите групи към водните ресурси

32. Какви механизми се използват за оценка на ефективността на управлението на водните ресурси в града ви?

Анкета Проучване Доклад Нищо

33. Кои пречки, свързани с административната и териториалната организация пречат на ефективното управление на водите?

34. Имате ли публично достъпни данни за качеството на питейната вода; за икономическото и финансовото състояние; за формиране цената на водата; за счетоводен контрол чрез редовни финансови одити?

Да Не Не знам

35. Имате ли организация, която предоставя независими данни за водите във вашия район, както и достъп до техни данни?

Да Не Не знам за подобна организация

36. Имате ли предложения за подобрене на услугите във водния сектор?

37. Моля дайте конкретни примери, в които вашият град е пряко ангажиран или не е с предмета на проучването. Моля, дайте кратко описание и основна информация (лице за контакт, уебсайт, основен документ и т.н.)

38. Желаете ли да участвате в събития и обучения, свързани с опазване на околната среда и водите? (ако да, моля попълнете ваша електронна поща за включването ви в мрежовия списък на проекта и АИР Банско)

Да Не

39. Моля, оставете допълнителен коментар, който смятате, че ще бъде полезен за анкетата.

Благодарим Ви за съдействието и отделеното време!